

60 dobrých dôvodov prečo EÚ

Prečo potrebujeme
Európsku úniu

JE TO
VAŠA
EURÓPA

60
RÍM

60 dobrých dôvodov prečo EÚ

**Prečo potrebujeme
Európsku úniu**

Obsah

Časť 1: Na čo môže byť Európa hrdá 5

1. V Európe máme mier už viac ako 70 rokov 5
2. Sme Európa. Slávime Deň Európy, máme európsku vlajku aj Ódu na radosť 6
3. Európa obstojí v globalizovanom svete len ak bude jednotná 7
4. Hádam sa a opäť sa udobrujeme – ako vo veľkej rodine 8
5. Európske hodnoty sú v našich génoch: EÚ inšpiruje ďalších vo svete 9
6. EÚ je Európou, do ktorej sa možno zapojiť 10
7. Európa je najobľúbenejšou dovolenkovou destináciou na svete 11

Časť 2: EÚ posilňuje hospodárstvo a stará sa o prosperitu 12

8. Európa nie je žiaden divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo. 12
9. EÚ podporuje prosperitu, rast a zamestnanosť 13
10. EÚ podporuje vyrovnanie rozdielov v regiónoch 14
11. EÚ zabezpečuje spravodlivý obchod s ostatnými časťami sveta. 15
12. Euro je stabilná mena, ktorá ponúka mnohé výhody 16
13. Európa pomáha svojim poľnohospodárom 17

Časť 3: EÚ zabezpečuje hospodársku súťaž a kontroluje veľké spoločnosti 18

14. Od obrazoviek až po nákladné autá: EÚ prijíma opatrenia proti kartelom. 18
15. Európa bojuje za daňovú spravodlivosť 19
16. EÚ vykonáva dohľad nad bankami. 20

Časť 4: Európska únia chráni spotrebiteľov. 21

17. EÚ zabezpečuje práva pasažierov na cestách – letecky aj vlakom 21
18. EÚ znižuje úmrtnosť na cestách 22
19. EÚ pomáha účinnejšie bojovať proti zriedkavým chorobám 23
20. EÚ pomáha spotrebiteľom presadzovať ich práva – napríklad pri podomovom predaji. 24
21. Európa zvyšuje bezpečnosť nakupovania na internete 25
22. EÚ zaručuje práva kupujúcich, keď je produkt chybný 26
23. Európa chráni úspory svojich občanov. 27

Časť 5: EÚ podstatne zlacňuje náklady na život 28

24. Jednotný trh znižuje ceny 28
25. Európa zlacňuje telefonovanie 29
26. EÚ vám dáva krídla: letenky sú čoraz lacnejšie 30
27. EÚ znižuje bankové poplatky a poplatky za používanie kreditnej karty 31

Časť 6: EÚ sa stará o zdravú výživu a čisté životné prostredie 32

28. EÚ dohliada na zdravé stravovanie 32
29. EÚ nás chráni pred potravinárskymi podvodníkmi a zachováva naše regionálne špeciality 33
30. EÚ zabezpečuje čistejšiu vodu, a to ako na kúpanie, tak aj na pitie 34
31. EÚ sa stará o čisté ovzdušie a je svetovým lídrom v boji proti klimatickým zmenám 35
32. EÚ sa usiluje o recykláciu vyradených elektrických spotrebičov 36

Obsah

Časť 7: EÚ uľahčuje cestovanie a prácu v Európe 37

- 33. EÚ občanom umožňuje žiť a pracovať v hociktorom členskom štáte 37
- 34. Európa sa stará o zdravotné poistenie na cestách 38
- 35. Ak sa vám stala nehoda, zavolajte na 112 – jednotné európske číslo tiesňového volania 39
- 36. EÚ zabezpečuje vodičom mobilitu bez hraníc 40
- 37. EÚ umožňuje bezhraničné cestovanie: Schengenský priestor 41

Časť 8: EÚ podporuje vzdelávanie, výskum a kultúru 42

- 38. EÚ vysíela mladých ľudí na štúdium do zahraničia 42
- 39. EÚ ponúka novú službu pre dobrovoľníkov: Európsky zbor solidarity 43
- 40. EÚ pomáha mladým sa zamestnať 44
- 41. Vedci dostanú z programu EÚ „Horizont 2020“ miliardy eur 45
- 42. EÚ vytvára európsky cloud pre otvorenú vedu 46
- 43. EÚ prepája Európu – bezplatné Wi-Fi na dedinách a v mestách 47
- 44. EÚ podporuje kultúru v Európe 48
- 45. EÚ zachováva kultúrnu rozmanitosť a vyhlasuje hlavné mestá kultúry 49

Časť 9: EÚ sa stará o vnútornú bezpečnosť. 50

- 46. EÚ bojuje proti terorizmu 50
- 47. EÚ bojuje proti organizovanému zločinu 51
- 48. EÚ chráni ženy a deti pred obchodovaním s ľuďmi a zneužívaním 52

Časť 10: Európa sa angažuje vo svete 53

- 49. Európa je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete 53
- 50. Európa pomáha riešiť krízu v Sýrii 54
- 51. EÚ podporuje svojich susedov 55
- 52. Európa je najväčším darcom humanitárnej pomoci na svete 56

Časť 11: Európa pomáha pri celosvetovej utečeneckej kríze. 57

- 53. Európa zachraňuje životy ľudí 57
- 54. Európa chráni svoje hranice 58
- 55. Európa bojuje proti prevádzачom 59
- 56. Európa bojuje proti základným príčinám migrácie 60
- 57. EÚ sa zasadzuje za spoločné azylové normy v Európe 61

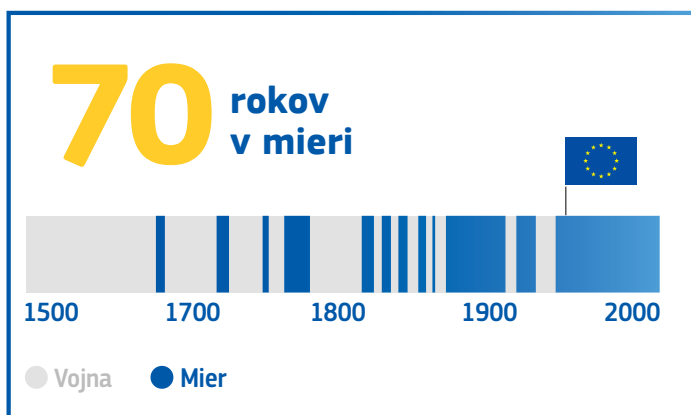
Časť 12: Únia odbúrava byrokráciu 62

- 58. Veľký vplyv vo veľkých veciach, ale menší vplyv v menej dôležitých otázkach 62
- 59. Európska únia nie je byrokratický moloch – Európa nás stojí menej, ako si myslíme 63
- 60. Európska únia sa oplatí – aj Slovensku 64

Časť 1: Na čo môže byť Európa hrdá

V Európe máme mier už viac ako 70 rokov

Naši otcovia a starí otcovia ešte umierali vo vojne. Dnes ale žijeme v luxuse, že môžeme veriť našim európskym susedom. Vojna v rámci EÚ je nepredstaviteľná, východná a západná Európa sú zjednotené. náš spoločný domov Európa zabezpečuje mier. A to je veľký dar!

Po stáročia patrili vojny a Európa k sebe. Ešte v 20. storočí zomrelo v druhej svetovej vojne najmenej 55 miliónov ľudí a stará Európa sa zrútila. Tým nadišiel čas na uskutočnenie myšlienky zjednotenej Európy, stáročia starej myšlienky, ktorá sa tiahla od čias starých Grékov a Rimanov až do novoveku. Viac ako pol miliardy Európanov dnes žije v mieri a slobode – a to vďaka EÚ. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker k tomu uviedol: „Európa znamená predovšetkým mier. Nie je to náhoda, že najdlhšie obdobie mieru v písomne zaznamenatej histórii Európy sa začalo vytvorením európskych spoločenstiev.“

Dňa 9. mája 1950 sformuloval francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman myšlienku zjednotenej Európy. Európske štáty sa mali v záujme zachovania mieru hospodársky zomknúť do tak pevného spoločenstva, že vojna medzi nimi by už viac nebola možná. Vytvorenie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele v roku 1952 bolo prvým krokom. Po ňom v roku 1957 nasledovali Rímske zmluvy, ktoré predstavujú začiatok mierového projektu zjednotenej Európy.

Keď sa obzrieme späť, vidíme, že ešte nikdy v európskej histórii nebolo také dlhé a neprerušené obdobie mieru a to už vyše 70 rokov. A pritom žijeme vo svete, v ktorom okolo nás zúri približne 40 ozbrojených konfliktov, ktoré si každoročne vyžadujú minimálne 170 000 ľudských životov.

Spory sa dnes riešia inak, ako hovorí predseda EK Juncker: „Niekdedy aj bojujeme. Ale našou zbraňou sú slová a naše spory urovnávame za rokovacím stolom, nie v zákopoch.“

Za šírenie mieru, zmierenia, demokracie a za ochranu ľudských práv dostala EÚ v roku 2012 Nobelovu cenu za mier. Mnohí si samozrejme kládli otázku, či si EÚ toto prestížne ocenenie zaslúži v situácii, keď v Stredozemnom mori zomierajú utečenci a mnohé krajiny EÚ vyvážajú zbrane. Áno, zaslúži si ho. Pretože jej zásluhy na zachovaní mieru sú nepopierateľné.

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14.9.2016](#)

[Vyjadrenie Európskej komisie k Nobelovej cene za mier](#)

[Zdôvodnenie Nobelovho výboru k udeleniu ceny za mier EÚ – 12.10.2012](#)

Sme Európa. Slávime Deň Európy, máme európsku vlajku aj Ódu na radosť

Od roku 2000 má EÚ vlastné motto: „zjednotení v rozmanitosti“. Motto je vyjadrením toho, že EÚ rešpektuje rozmanitosť početných európskych kultúr, tradícií a jazykov. Deň Európy, európska vlajka a európska hymna sú spoločnými symbolmi EÚ.

A čo zvyknete robiť 9. mája? Európska únia v tento deň každoročne slávi Deň Európy. Je to vlastne jediný sviatok EÚ, hoci Európania v tento deň, žiaľ, nemajú pracovné voľno. Dátum má pre Európu osobitný význam: 9. mája 1950 predstavil vtedajší francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman po prvý raz návrh na postupné zjednocovanie Európy ako nevyhnutný predpoklad mieru, demokracie a prosperity v povojnovej Európe. Schumanova deklarácia bola základným kameňom dnešnej Európskej únie. Preto si od roku 1985 tento počín každoročne pripomíname. Zastúpenia Európskej komisie, ministerstvá a občianske organizácie v tento deň usporadúvajú podujatia a dni otvorených dverí.

Ako ale vlastne prišla Európa k svojmu menu? V gréckej mytológii bola „Európa“ krásnou dcérou fenického kráľa. Podľa legendy sa do nej bezhlavo zaľúbil vládca všetkých bohov Zeus, uniesol ju na ostrov Kréta a tam ju zviazol. Meno Európa skutočne pochádza zo staroveku. Už v 5. storočí p.n.l. popisoval grécky spisovateľ a geograf Herodotos pevninu nachádzajúcu sa na sever od Stredozemného mora ako „Európu“.

Mimochodom, Európska únia nie je žiadna budova v Bruseli, ale zosobňuje myšlienku. Symbolom tejto myšlienky je európska vlajka, ktorá zároveň predstavuje európsku jednotu a identitu. Kruh zlatých hviezd znázorňuje solidaritu a svornosť medzi európskymi národmi. Číslo dvanásť tradične predstavuje dokonalosť a jednotu – ako dvanásť mesiacov roka alebo dvanásť hodín na ciferníku. O túto jednotu usiluje aj Európa. V rozpore s rozšíreným názorom nemá počet hviezd nič spoločné s počtom členských štátov, pretože ich počet sa medzičasom rozrástol na 28.

EÚ má aj svoju hymnu. Za jej melódiu bola vybraná „Óda na radosť“ z 9. symfónie nemeckého skladateľa Ludwiga van Beethovena. Ide o kultúrne dedičstvo Európy. Európska hymna v žiadnom prípade nenahrádza národné hymny členských štátov EÚ, skôr oslavuje ich spoločné hodnoty. V univerzálnej jazyku hudby vyjadruje ideály slobody, mieru a solidarity, ktoré sú spoločné pre celú Európu s úžasným textom: „Radosť – krásna iskra Božia, elyzejskej dcéry hlas, teraz s láskou nevýslovnou ku svätyni vedieš nás.“ Hádám ani netreba viac dodať.

[Stránky EÚ o symboloch Únie](#)

[Portál EÚ o oficiálnych jazykoch](#)

Európa obstojí v globalizovanom svete len ak bude jednotná

Je možné, že Európa nasledujúcich desaťročiach stratí na význame vo svete. Kvôli čomu? Dôvodom je demografický vývoj. Miera pôrodnosti na iných kontinentoch je podstatne vyššia. Podľa prognózy OSN vzrastie populácia Afriky do roku 2100 štvornásobne a predbehne tak Áziu ako kontinent s najväčším počtom obyvateľov.

Najväčší vnútorný trh na svete

30 mil. podnikov vytvára HDP EÚ vo výške 14 biliónov EUR

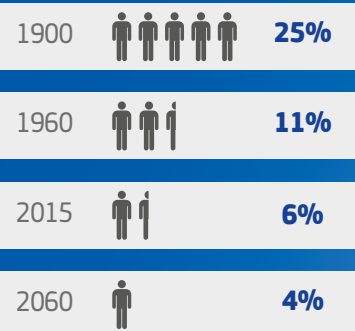

V súčasnosti žije v EÚ viac ako 500 miliónov ľudí – to je viac ako počet obyvateľov Spojených štátov a Japonska spolu. Európania tak v súčasnosti predstavujú osem percent svetovej populácie, no v roku 2050 to bude už len päť percent. „Fakty hovoria jasne: svet rastie. A my sa zmenšujeme,“ opísal vývoj predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Výsledkom je, že európska spoločnosť starne a nemá dostatok pracovnej sily pre svoje hospodárstvo. Súčasne s tým upadá celosvetový význam Európy, tak ekonomicky, ako aj vojensky a spoločensky. V roku 2050 nebude medzi siedmimi najsilnejšími svetovými ekonomikami ani jedna krajina EÚ. Ale čo EÚ ako celok? Stále budeme medzi najlepšimi. Juncker vyhlásil: „Len zjednotená EÚ je dostatočne silná na to, aby bolo jej hlas vo svete počuť.“

V globalizovanom svete s jeho rôznorodými výzvami už nie je žiaden z členských štátov EÚ dostatočne veľký na to, aby obstál sám a presadil naše hodnoty. To je možné len v spoločenstve, akým je EÚ. „Existujú dva typy členských štátov,“ povedal k tomu Holanďan Frans Timmermans, prvý podpredseda Európskej komisie. „Malé a tie, ktoré si ešte neuvedomili, že sú malé.“ Medzinárodné aspekty, ktorými sa musí EÚ zaoberať, sa neobmedzujú len na zahraničnú a bezpečnostnú politiku, ale zahŕňajú aj rozvojovú spoluprácu, zahraničný obchod a svetové hospodárstvo, migráciu, klimatické zmeny a energetiku.

Podiel Európanov na svetovej populácii klesá

Zdroj: Štatistická divízia OSN a Eurostat, EÚ-27

Je preto zrejmé, že Európa musí fungovať ďalej. Napriek početným sporom a krízam sa musia členské štáty vo vlastnom záujme zomknúť. Juncker varuje: „Naši nepriatelia by boli radi, keby sme sa rozdelili. Naši konkurenti by z nášho rozpadu ťažili.“ EÚ sa dnes rozprestiera od Lisabonu po Helsinki, od Dublinu po Sofiu, od Atlantiku po Čierne more, od Severného a Baltského mora až po Stredozemné more. Jej súčasťou sú monarchie aj republiky, členovia NATO aj krajiny, ktoré členmi tejto organizácie nie sú. EÚ môže svojim občanom ponúknuť ochranu – či už proti vonkajšej hrozbe alebo voči dôsledkom globalizácie, kde si už jednotlivé štáty nedokážu samostatne poradiť. Lepšia alternatíva k európskej spolupráci v EÚ nie je.

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14.9.2016](#)

Hádame sa a opäť sa udobrujeme – ako vo veľkej rodine

V každej rodine dochádza k sporom, dokonca aj v dobre fungujúcej. Ani EÚ ako rodina európskych štátov nie je v tomto smere výnimkou. Naše diskusie sú často v mnohých otázkach dosť ostré – ale na ich konci dospejeme vždy k dohode.

Predstavte si, že sedíte za jedným stolom s 28 členmi rodiny. Atmosféra bude veľmi živá. Jeden člen žiada, aby sa rozhodnutie prijalo okamžite, druhý sa nechce zapojiť a tretí očakáva peniaze. Takisto je to aj v EÚ. O kľúčových témach a návrhoch právnych predpisov sa v Európskom parlamente a v Rade ministrov, v ktorej sú zastúpené národné vlády, často intenzívne sporíme aj vyše roka.

Samozrejme, že to niekedy pripomína zjednávanie na trhovisku, kde sa dá obchodovať so všetkým. No len takto možno napokon dosiahnuť zhodu často úplne rozdielných záujmov. Spory sú prejavom živej politickej diskusie. Sú potrebné a majú zmysel, pretože len takto nájdeme správnu cestu k formovaniu budúcnosti Európy. Samozrejme, že „Brusel“ nerobí všetko správne. Ale „Brusel“ robí správne veľa vecí, ktoré by bez „Bruselu“ jednotlivé vlády správne nerobili.

Zakaždým, keď sa krajiny sporia, je tu rozhodca – Európsky súdny dvor. Sudcovia v Luxemburgu urovnávajú spor a vynesú rozsudok – napríklad vtedy, keď niektorá vláda podá žalobu proti rozhodnutiam EÚ alebo keď Komisia žaluje členský štát, ktorý porušuje zmluvy EÚ. Súd takto potvrdil ochranu názvu

„Vinohradnícka oblasť Tokaj“ pre Slovensko a podporil prístup občanov k informáciám vo veci pezinskej skládky.

Keďže všetci členovia rodiny EÚ sú už dospelí, môžu sa aj „rozviesť“. EÚ je dobrovoľné zoskupenie európskych štátov, a preto má každý členský štát právo z EÚ kedykoľvek vystúpiť (článok 50). Občania Veľkej Británie sa v referende v júni 2016 rozhodli z EÚ vystúpiť. Ak sa plánované vystúpenie uskutoční, stratí Spoločenstvo svoju tretiu najväčšiu ekonomiku, druhého najväčšieho čistého prispievateľa do rozpočtu EÚ a diplomaticky silného hráča v Bezpečnostnej rade OSN. Tým sa zmenší a oslabí.

Niektorí ľudia dnes hovoria o existenčnej kríze EÚ. Zdá sa však nepravdepodobné, že by mohlo dôjsť k rozbitiu jednoty Európy. Z dôvodu svojho ostrovného charakteru mala Veľká Británia v rámci EÚ vždy osobitné postavenie. To, že by nejaké ďalšie štáty chceli nasledovať britský príklad, sa v súčasnosti neočakáva. Vplyvom hlasovania o Brexite znovu citeľne vzrástla podpora EÚ v krajinách ako sú Holandsko a Francúzsko. Výhody jednotného vnútorného trhu, slobodného cestovania a politického vplyvu, ktorý má EÚ ako celok tvorený 27 krajinami, sú príliš veľké. Je však isté, že EÚ sa bude aj v budúcnosti ďalej meniť.

[Článok 50 Zmluvy o EÚ](#)

[Stránka EÚ o Súdnom dvore Európskej únie](#)

Európske hodnoty sú v našich génoch: EÚ inšpiruje ďalších vo svete

UŽ 70 rokov trvá mier založený na demokracii a právnom štáte. Svojimi hodnotami a spôsobom života je Európa vzorom pre krajiny na celom svete, ktoré sa usilujú o zmenu a prechod k demokracii.

Po druhej svetovej vojne sa v roku 1951 so založením Európskeho spoločenstva uhlia a ocele začala písať história Európskej únie. V roku 1957, teda pred 60 rokmi, podpísalo šesť krajín Rímske zmluvy, ktoré sú jej zakladajúcim dokumentom. Ide o krajiny Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Belgicko, Luxembursko a Holandsko. Od samého začiatku bolo ich cieľom podporovať mier a prosperitu na kontinente, a tak je toto úsilie v určitej miere takpovediac v génoch Únie. Predseda Komisie Jean-Claude Juncker to charakterizuje takto: „Neoddeliteľnou súčasťou nášho európskeho spôsobu života sú naše hodnoty: sloboda, demokracia a právny štát. Hodnoty, o ktoré sme stáročia zápasili slovami a zbraňami.“

Od roku 2000 EÚ vyslala viac ako 120 volebných misií, do ktorých bolo zapojených viac ako 11 000 pozorovateľov

EÚ je pritom otvorená všetkým demokratickým európskym krajinám, ktoré sa chcú stať jej členmi. So svojim fungujúcim trhovým hospodárstvom a stabilnými demokraciami priťahovala EÚ v priebehu rokov ako magnet vždy ďalšie a ďalšie krajiny. Únia sa tak rozšírila zo šiestich na súčasných 28 kra-

jín a rozprestiera sa od Atlantického oceánu po Čierne more. Dnes v nej žije viac ako 500 miliónov ľudí.

Po páde železnej opony v roku 1989 pomohla EÚ preklenúť rozdelenie medzi východom a západom. Jej členmi sa v rokoch 2004 a 2007 stali mnohé bývalé komunistické krajiny strednej a východnej Európy. EÚ posilnila demokratické sily a podporila hospodársky rast. V roku 2013 sa Chorvátsko stalo 28. členským štátom EÚ. Keď Veľká Británia opustí EÚ, Únia po prvýkrát stratí člena – a bude to pre ňu bolestivý zásah.

Na opačnom póle tohto vývoja stojí päť ďalších kandidátov na členstvo v EÚ. Ide predovšetkým o krajiny západného Balkánu – Albánsko, Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, Čiernu Horu a Srbsko. O pristúpení Turecka sa síce ďalej rokuje, no vzhľadom na súčasný demokratický deficit je to v súčasnosti beh na dlhé trate. Svojou Susedskou politikou prispieva EÚ k stabilite, bezpečnosti a prosperite aj v tých krajinách, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti pri jej hranici.

V každom prípade však EÚ naďalej ostáva príkladom pre mnohé regióny vo svete. Žiadny iný kontinent nerozvinul toľko foriem spolupráce. Spolu sme najväčším hospodárskym priestorom na svete a najdôležitejším obchodným partnerom Číny a Spojených štátov. Sme najväčším poskytovateľom humanitárnej pomoci a investujeme do udržateľnej budúcnosti, oblasti klímy a predchádzania konfliktom. „Dnešný svet potrebuje mocnosť, ktorá má v svojom DNA zakódovaný mier a predchádzanie konfliktom,“ hovorí vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová.

[Stránka Európskej komisie k rozširovaní EÚ](#)

[Stránka Európskej komisie o potenciálnych kandidátskych krajinách \(v angličtine\)](#)

[Prejav Federicy Mogheriniovej, Berlín 7.12.2016 \(v angličtine\)](#)

EÚ je Európou, do ktorej sa možno zapojiť

Chcete sa ako občan vyjadrovať k politikám EÚ? Nemusíte čakať do budúcich volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019. Každý môže ovplyvniť vývoj svojimi iniciatívami, návrhmi a sťažnosťami.

Zameriavame sa na záležitosti, ktoré sú pre občanov skutočne dôležité

Nové legislatívne iniciatívy za rok

130

do roku 2014

23

od roku 2015

Ak Vám na niektorej téme zvlášť záleží a myslíte si, že by v tejto oblasti mal existovať európsky právny predpis, môžete začať tzv. európsku iniciatívu občanov. Táto nová možnosť angažovať sa aj mimo volieb a politických strán existuje od roku 2012 a odvtedy sa stala veľmi vyhľadávanou. Od jej vzniku podpísalo viac ako päť miliónov občanov vyše 20 takýchto iniciatív.

Iniciátori musia získať podpisy aspoň milióna občanov zo siedmich z celkovo 28 členských štátov. Potom môžu vyzvať Európsku komisiu, aby predložila návrh právneho predpisu EÚ k danej oblasti. Samozrejme môže ísť len o také témy, ktoré patria do pôsobnosti Komisie. Hoci Komisia nie je ani v prípade úspešnej iniciatívy povinná zmeniť právne predpisy, v tom prípade to však musí dôkladne odôvodniť.

Doteraz sa uskutočnili tri úspešné európske iniciatívy občanov. Týkali sa otázky vody ako ľudského práva, ochrany embryí a zákazu testovania na zvieratách. V súčasnosti prebieha šesť ďalších iniciatív, ako sú napríklad Stop plastom v moriach, iniciatíva na ochranu manželstva a rodiny, či zákaz pesticídov glyfozát.

V legislatívnej oblasti sa Komisia väčšinou pýta občanov na ich názory vopred v rámci takzvanej verejnej konzultácie. Občania, podniky a organizácie potom môžu na základe svojich odborných znalostí poskytnúť cenné podnety. Na tzv. Občan-

ských dialógoch o Európe môžu ľudia priamo diskutovať s európskymi komisármi, často aj na Facebooku. Každý občan môže tiež zasláť petíciu Európskemu parlamentu. Európskemu ombudsmanovi zasa možno adresovať sťažnosti na nesprávny úradný postup inštitúcií EÚ alebo na porušenie právnych predpisov z ich strany.

Mnohí občania si myslia, že EÚ nie je dostatočne demokratická. Ako dôvod sa často uvádza skutočnosť, že Komisia ako výkonný orgán nie je priamo volená občanmi. Komisári sú namiesto toho menovaní volenými vládami svojich štátov a vypočutí demokraticky voleným Európskym parlamentom, ktorý ich potom vo funkcii potvrdí alebo ich kandidatúru zamietne. V tejto oblasti získali Európania postupne väčší vplyv. Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 predstavili jednotlivé strany po prvý raz svojich najväznejších kandidátov na funkciu predsedu Komisie. Za kresťanských demokratov kandidoval Luxemburčan Jean-Claude Juncker a za sociálnych demokratov Nemeck Martin Schulz. Voliči teda mohli spolurozhodovať o tom, kto bude z najvyššej pozície tvoriť a presadzovať politiku EÚ. Keďže Európska ľudová strana (EĽS/EPP) získala najväčší počet hlasov, novým predsedom Európskej komisie sa stal Juncker. Tento vývoj smerujúci k posilneniu vplyvu európskej demokracie sa bude pravdepodobne presadzovať aj v nasledujúcich voľbách, ktoré sa uskutočnia v roku 2019.

EÚ je súčasťou našej parlamentnej demokracie. Smernice a nariadenia EÚ neschvaľujú „nezvolení eurokrati“. Komisia navrhuje právne predpisy, no o nich následne rozhoduje priamo volený Európsky parlament a volení zástupcovia vlád jednotlivých členských štátov v Rade ministrov. Žiadny právny predpis EÚ teda nie je prijatý bez účasti volených slovenských politikov.

[Možnosť vyjadriť sa k politikám EÚ](#)

[Európska iniciatíva občanov](#)

[Konzultácie Európskej komisie](#)

[Dialógy Európskej komisie s občanmi](#)

[Európske voľby](#)

Európa je najobľúbenejšou dovolenkovou destináciou na svete

Eiffelova veža v Paríži, Brandenburská brána v Berlíne, či Vatikán v Ríme – Európa ponúka mnoho jedinečných pamätihodností, ktoré lákajú také veľké množstvo turistov ako žiaden iný región na svete.

Aj rok 2016 bol pre európsky cestovný ruch rekordný, a to napriek teroristickým útokom a bezpečnostným hrozbám. Podľa Svetovej organizácie pre cestovný ruch (UNWTO) navštívilo Európu približne 620 miliónov ľudí. To znamená, že každý druhý dovolenkár, či osoba na pracovnej ceste smerovali do Európy alebo cestou v Európe prenocovali. Žiadny iný kontinent nie je natoľko obľúbený. Ďaleko za Európou sa na druhom mieste umiestnil ázijsko-tichomorský región, kam sa v roku 2016 vybral každý štvrtý cestujúci (24 percent), a po ňom nasleduje Amerika so 16 percentami. Jedným z dôvodov rastúcej obľúbenosti Európy je priaznivý kurz eura (v porovnaní s americkým dolárom a inými dôležitými menami), ktoré ľuďom zo zámoria šetria cestovné náklady.

Návštevnosť Slovenska podľa Štatistického úradu v roku 2016 prvýkrát v histórii prekonal päť miliónov turistov. V porovnaní s rokom 2015 je to nárast o 16 percent. Až 40 percent turistov k nám prišlo zo zahraničia, najmä z Českej republiky, Poľska, Nemecka a Maďarska. Z krajín mimo EÚ k nám zavítali najmä turisti z Ukrajiny a Spojených štátov.

Ak sa pozrieme na počet prenocovaní v hoteloch a penziónoch podľa údajov Eurostatu, tak prvé miesto v rámci EÚ obsadilo v roku 2015 Nemecko s takmer 161 miliónmi návštevníkov z celého sveta, nasledovali Francúzsko so 157 miliónmi prenocovaniami a Španielsko (114 miliónov). Väčšina turistov z krajín mimo Európy pochádzala podľa Eurostatu zo Spojených štátov a z Ruska.

Európa je veľmi obľúbená aj u samotných Európanov. Tri štvrtiny ciest občanov EÚ do zahraničia tvoria cesty do iného členského štátu EÚ. Podľa údajov Eurostatu pripadol v roku 2014 na päť cestujúcich z EÚ len jeden turista z krajín mimo EÚ.

Medzinárodný cestovný ruch predstavuje pre Európu obrovský plán hospodárskej obnovy. Podľa Svetovej organizácie pre cestovný ruch (UNWTO) dosiahli v roku 2015 príjmy z medzinárodného cestovného ruchu v Európe 451 miliárd dolárov (približne 428 miliárd eur).

[Tlačová správa UNWTO zo 17.1.2017 \(v angličtine\)](#)

[Správa UNWTO 2016 \(v angličtine\)](#)

[Štatistika Eurostatu k oblasti cestovného ruchu](#)

Časť 2: EÚ posilňuje hospodárstvo a stará sa o prosperitu

Európa nie je žiaden divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo

Všetkým sú nám známe úspechy sociálneho trhového hospodárstva: Pracovníci v EÚ nesmú dostať výpoveď zo dňa na deň, tehotné ženy požívajú osobitnú ochranu a podniky nesmú budovať kartely, aby tak diktovali ceny. Toto všetko zaručuje práve sociálne trhové hospodárstvo.

V Lisabonskej zmluve sa jasne uvádza, že EÚ sa usiluje o „konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo“. Cieľom je dosiahnuť prosperitu a plnú zamestnanosť a zároveň zaistiť sociálne zabezpečenie pracujúcich. Za týmto účelom štát aktívne zasahuje do hospodárskeho diania, či už kvôli ochrane spotrebiteľov alebo hospodárskej súťaži.

V priebehu desaťročia sa sociálne trhové hospodárstvo osvedčilo v celej Európe. Jemu možno ďakovať za to, že sa zlepšila životná situácia širokých vrstiev obyvateľstva, ktorí sa zároveň mohli spoľahnúť na sociálne zabezpečenie. Mnohí ľudia mimo Európy si preto s naším kontinentom spájajú prísľub blahobytu.

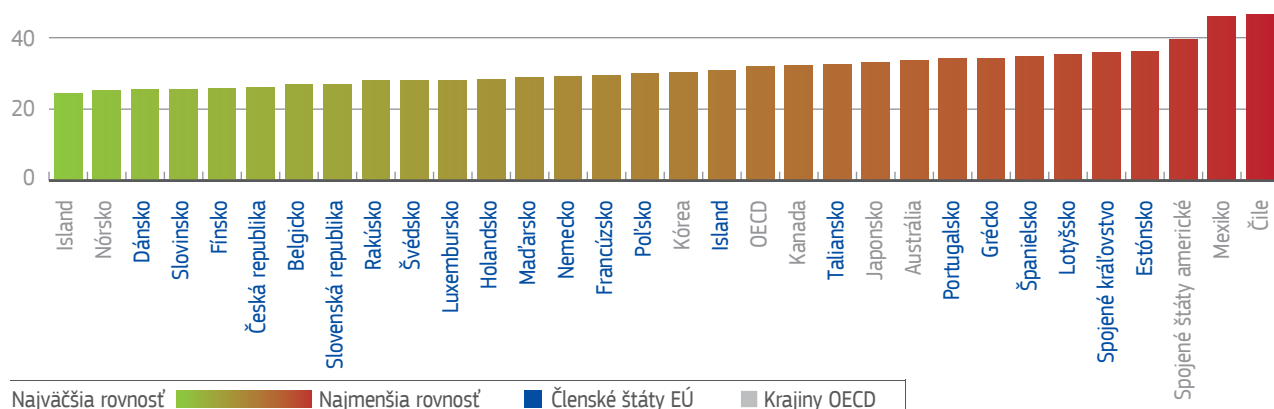
Samozrejme, že podmienky sociálneho trhového hospodárstva treba vždy znova vyrokovať a vybojovať. Aktuálny prípad: Európska komisia koná proti sociálnemu dumpingu, aby ochránila záujmy pracovníkov, ktorí pracujú v iných členských štátoch EÚ, napríklad ako pomocníci pri žatve, pestovaní zeleniny alebo ako stavební robotníci (Revízia smernice o vy-

slaných pracovníkoch). Doteraz mali títo pracovníci nárok len na minimálnu mzdu hostiteľskej krajiny, teraz by im mal byť priznaný nárok aj na tie isté prémie a príplatky, aké majú miestni zamestnanci, pričom po dvoch rokoch by sa mali postaviť na rovnú úroveň s domácimi pracovníkmi. Predseda Európskej komisie však zdôrazňuje: „Ide tu o otázku sociálnej spravodlivosti. Európa nie je akýsi divoký západ, ale sociálne trhové hospodárstvo.“

Sociálnejšia Európa so spravodlivými pracovnými podmienkami, s fungujúcimi trhmi práce a so silným sociálnym dialógom je pre predsedu Komisie Junckera prioritou. EÚ podporuje zapojenie pracovníkov do rozhodovania v celej Európe, zabezpečuje ochranu zdravia pri práci, posilňuje postavenie pracujúcich na čiastočný úväzok a garantuje minimálny štandard, pokiaľ ide o dovolenku a voľno. Okrem sociálneho dumpingu bojuje Komisia EÚ aj proti daňovým únikom, presadzuje aktívnu európsku politiku trhu práce a podporuje tvorbu nových pracovných miest. Zásluhou EÚ je aj uznávanie diplomov a kvalifikácií v rámci celej Európy. Vďaka nim si môže každý nájsť oveľa ľahšie uplatnenie v inom štáte EÚ.

[Článok 3 Lisabonskej zmluvy](#)

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie z 14.9.2016](#)

EÚ podporuje prosperitu, rast a zamestnanosť

Hospodárska a finančná kríza zanechala hlboké stopy. Nezamestnanosť je predovšetkým v južnej Európe stále vysoká, mnohé štáty sú silne zadlžené. V dôsledku toho sa menej investuje. To ochromuje hospodárstvo a ďalej zvyšuje nezamestnanosť. Aby Komisia tento vývoj zvrátila, koordinuje hospodársku politiku a podporuje investície v celej EÚ.

Kríza v mnohých štátoch EÚ odhalila zásadné problémy a neudržateľné trendy. Poukázala aj na vzájomnú závislosť ekonomík členských štátov EÚ. Lepšia koordinácia hospodárskej politiky na úrovni EÚ nám môže pomôcť tieto problémy zachytiť a zvýšiť rast aj zamestnanosť. Ako poučenie z krízy predkladá Komisia každoročne každému členskému štátu na mieru odporúčania reforiem, ktoré sa potom prejavia v rozpočtovom plánovaní a hospodárskej politike štátov.

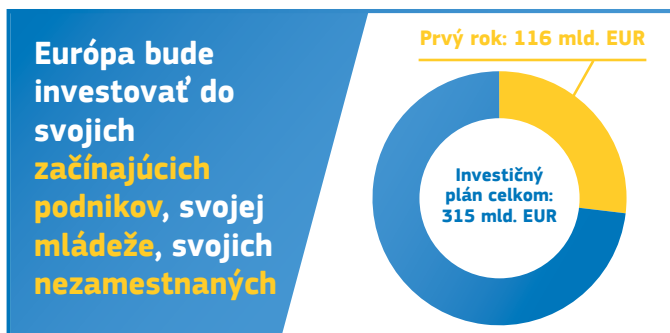
Junckerova Komisia naordinovala proti kríze aj ďalšiu medicínu: v roku 2014 predstavila Investičný plán pre Európu, známy aj ako Junckerov plán. Pomocou zlepšenia investičných podmienok a garančného programu sa v priebehu troch rokov v rámci EÚ očakáva mobilizácia investícií v objeme 315 miliárd eur.

V zásade ide o to, že EÚ poskytuje pôžičky na modernizáciu malých a stredných podnikov alebo na veľké cezhraničné projekty ako sú napríklad výstavba cestných, dátových a energetických sietí. Ideálnym príjemcom pôžičky je spoločnosť, ktorá chce investovať do budúcnosti, ale peniaze sa jej darí zohnať len s námahou. EÚ preberá časť rizík investície, aj nad zá-

rukami, aby tak mohli súkromní investori do projektu ľahšie investovať vlastné prostriedky.

Napriek počiatočnej skepse sa začali prostriedky z Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI) využívať vo väčšom. Do januára 2017 prinieslo financovanie z EFSI dodatočné investície v objeme 168 miliárd eur, teda viac než polovicu plánovanej sumy. V rámci už schválených projektov by si malo nájsť nové zamestnanie viac než 100 000 ľudí. Výhodné úvery čerpá už viac než 380 000 malých a stredných podnikov.

Na základe pozitívneho priebežného hodnotenia by sa mal plán navýšiť a predĺžiť. EFSI by mal v priebehu šiestich rokov svojej existencie, teda do roku 2020, prilákať ďalšie investície v objeme minimálne 500 miliárd eur, a do roku 2022 dokonca 630 miliárd eur.

Vnútrotný trh EÚ ako taký zároveň predstavuje obrovský program hospodárskej obnovy. Bezcolný cezhraničný obchod šetrí firmám náklady a robí tovar cenovo prijateľnejší pre zákazníkov. Pre podniky je jednoduché investovať v iných členských štátoch EÚ. Každý, kto pracuje, si môže vybrať, v ktorom členskom štáte sa chce zamestnať. Toto všetko v posledných desaťročiach posilnilo konkurencieschopnosť a umožnilo rast hospodárstva a prosperity – obzvlášť na Slovensku, pre ktoré je vývoz taký dôležitý. Európska únia sa tak stala najväčším hospodárskym priestorom sveta.

[Európska komisia o Investičnom pláne pre Európu](#)

[Hospodárska koordinácia v európskom semestri](#)

EÚ podporuje vyrovnanie rozdielov v regiónoch

Či už ide o nové diaľnice, zaostávajúce regióny, či predškolské zariadenia, tam všade je možné využívať fondy EÚ. Európske štrukturálne a investičné fondy majú za cieľ napomôcť tomu, aby sa znižovali neprimerané rozdiely medzi jednotlivými regiónmi.

Chudobnejšie regióny a také, ktoré obzvlášť zasiahli štrukturálne zmeny, majú k dispozícii fondy na riešenie tohto negatívneho vývoja a odstraňovanie regionálnych nevýhod. EÚ im teda pomáha dobehnúť vyspelejšie regióny. Fondy tiež pomáhajú ľuďom pri hľadaní práce, a to rozvojom ich zručností, zlepšujú kvalitu života v mestách alebo obciach, kde bývajú. Okrem rozvoja miest, vytvárania pracovných príležitostí sa fondy poskytujú aj na posilnenie poľnohospodárstva a rozvoj vidieka, ako aj na výskum a inovácie. Regionálna politika predstavuje po poľnohospodárskej politike druhú najväčšiu položku v rozpočte EÚ. V programovom období 2014 – 2020 majú regióny v EÚ k dispozícii 351 miliárd eur, z toho Slovensko dostane približne 15,3 miliárd eur. Kvôli dopadom hospodárskej krízy má dnes regionálna politika v mnohých štátoch za cieľ predovšetkým vytvárať nové pracovné miesta a podporovať rast hospodárstva, urýchľovať digitalizáciu, výstavbu ciest a železničných tratí a zlepšovať kvalitu života obyvateľov. Každý projekt musia zároveň spolufinancovať z vlastných zdrojov aj členské štáty EÚ.

Ak sa pozrieme na investície predchádzajúceho programového obdobia 2007 – 2013, tie sa premietli do jasných výstupov a výhod. Každé euro investované z prostriedkov regionálnej politiky pritiahlo ďalšie 3 eurá a tým zvýšilo celkovú ekonomickú výkonnosť krajiny. Z týchto investícií majú úžitok nielen čisti prijímatelia ako Slovensko, ale aj prispievatelia, akým je napríklad Nemecko, pretože ich podniky tak môžu predávať viac tovaru a služieb. Len na Slovensku sa vďaka tejto podpore vytvorilo viac ako 130 000 nových pracovných miest. Opakovane sa objavujú výčitky, že fondy určené pre regióny

sa len utápajú, napríklad v podobe nevyužívaných technologických parkov, alebo predražených renovácií námestí. Takéto prípady sa objavujú a riešia sa v rámci nastavených kontrolných mechanizmov, alebo aj cez Európsky dvor auditorov. Ak sa pri kontrole zistí, že prostriedky boli vynaložené nesprávne, nie sú preplatené.

V predchádzajúcom programovom období Slovensko profitovalo z čiastky v objeme viac ako 11,3 miliárd eur, ktoré sa investovali do zlepšenia dopravnej, environmentálnej či sociálnej infraštruktúry. Vybudovalo sa viac ako 130 kilometrov diaľnic. Až 13 883 ľudí využíva výsledky projektov týkajúcich sa odpadových vôd. Podporili sa projekty malých a stredných podnikov s dôrazom na start-upy a tiež 15 strategických projektov univerzitných parkov a vedeckých centier. Investície smerovali aj do vzdelávania, riešenia sociálnej inklúzie prostredníctvom sociálnych pracovníkov, asistentov učiteľov, ale aj do výstavby, či renovácií škôl, materských škôlok alebo komunitných centier.

Občas sa ozývajú hlasy, prečo musia ísť dotácie cez „Brusel“ a či by peniaze nemohlo rozdeľovať samotné Slovensko. Skutočnosť je taká, že politika súdržnosti sa riadi celoeurópskymi prioritami a po dohode s členskou krajinou na národných strategických prioritách sú za implementáciu zodpovedné už členské krajiny. Výhodou európskej regionálnej politiky je aj dlhodobá plánovacia istota, keďže sa realizuje v sedemročných cykloch. Prostriedky EÚ sú aj vďaka tomu spoľahlivo k dispozícii slovenským regiónom aj mimo ročných rozpočtových cyklov.

[Európska komisia o regionálnej politike na Slovensku](#)

[Slovensko – nové programové obdobie \(2014 – 2020\)](#)

EÚ zabezpečuje spravodlivý obchod s ostatnými časťami sveta

Prosperita Európskej únie je založená na slobodnom a otvorenom svetovom obchode. Len v samotnej EÚ závisí 31 miliónov pracovných miest od exportu, čo predstavuje takmer každé siedme pracovné miesto v Európe. Naše obchodné dohody sú základným kameňom.

Obchodné dohody pomáhajú podnikom pri hľadaní nových odbytov, zvyšovaní zisku a vytváraní pracovných miest – obzvlášť na Slovensku, pre ktoré je vývoz mimoriadne dôležitý. Osoh z nich majú aj spotrebiteľia. Možnosť nakupovať na celosvetovom digitálnom trhu za nízke ceny a z pohodlia domova alebo v nákupných centrách so širokým sortimentom je výdobytok, ktorý stojí za to obhajovať v ére čoraz vyššej popularity politiky protekcionizmu. EÚ je pevne odhodlaná nevzdať sa otvorených trhov a odolať trendu ich uzatvárania. Ak sa napríklad Spojené štáty rozhodnú odstúpiť od mnohostranných obchodných dohôd, Európa ich môže nahradiť ako partner.

Vďaka každej miliarde EUR zodpovedajúcej nášmu vývozu sa v EÚ vytvorí 14 000 ďalších pracovných miest

Mnohé vlády už EÚ vyzvali, aby zintenzívnila rokovania o voľnom obchode, naposledy napríklad Mexiko. Ide o veľa. Z prognóz vyplýva, že až 90 percent svetového hospodárskeho rastu sa v najbližších 10 až 15 rokoch dosiahne mimo EÚ. Z tohto hľadiska predstavujú obchodné dohody EÚ s tretími krajinami pre Úniu veľké odbytové príležitosti. Avšak nie všetky odvetvia môžu v rovnakej miere využívať výhody z otvorenia trhov. Ak sa však znižuje počet pracovných miest v spracovateľskom priemysle, je to spôsobené skôr vyššou mierou digitalizácie a automatizácie ako voľným obchodom. Tu je potrebné, aby politika a hospodárstvo predstavili nové možnosti a prijali opatrenia, aby sme sa takýmto situáciám vyhli.

Hoci sa často tvrdí opak, najväčší prospech z odstránenia ciel a ostatných obchodných prekážok nemajú nadnárodné spoločnosti, ale predovšetkým malé a stredné podniky. Veľké spoločnosti majú totiž spravidla dostatok zdrojov na to, aby si na rozličných zložito regulovaných trhoch poradili aj sami alebo aby si na cieľových trhoch založili vlastnú výrobu. Menšie podniky takéto zdroje nemajú. Po prijatí dohody s Južnou Kóreou v roku 2011 stúpol vývoz z EÚ do tejto ázijskej krajiny o 55 percent a európske spoločnosti len na clách ušetrili 2,8 miliardy eur. Vzájomný obchod s tovarom odvtedy neustále rastie a v roku 2015 dosiahol rekordnú úroveň cez 90 miliárd eur. Ťaží z toho i Slovensko, takmer deväťdesiat kórejských spoločností už u nás preinvestovalo dve miliardy eur a zamestnalo takmer 18-tisíc pracovníkov. Južná Kórea sa u nás aj vďaka zrušeným clám a zjednoteným pravidlám stala šiestym najväčším investorom.

K dobrej obchodnej politike patria aj nástroje na ochranu obchodu, keďže len spravodlivý obchod možno považovať za voľný. Voči dumpingu a nekalej hospodárskej súťaži má EÚ k dispozícii súbor nástrojov, ktoré sú v súlade s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a ktoré používa napríklad v boji proti dumpingovým cenám ocele a výrobkov z ocele z Číny. Rozvojové krajiny majú zasa možnosť chrániť svoje poľnohospodárstvo a agropodnikanie prostredníctvom dovozných ciel.

Na jeseň 2015 predstavila Európska komisia [novú stratégiu „Obchod pre všetkých“](#). So svojou obchodnou politikou založenou na hodnotách sa EÚ zameriava na prepojenie hospodárskeho rastu so sociálnou spravodlivosťou, ľudskými právami a s normami ochrany práce, zdravia a životného prostredia a zároveň na podporu právneho štátu, ako aj dobrej správy vecí verejných. EÚ preto posúva dialóg s obchodnými partnermi na novú úroveň a začleňuje protikorupčné pravidlá do budúcich obchodných dohôd. Okrem toho stanovuje normy ohľadom ochrany práce, životného prostredia a zdravia, či podporuje spravodlivé a etické obchodné systémy a zodpovedné dodávateľské reťazce.

[Webové stránky Európskej komisie venované obchodu](#)

Euro je stabilná mena, ktorá ponúka mnohé výhody

Cesta eura bola zložitá, ale priniesla Európanom mnoho praktických výhod. Navyše je euro stabilnou menou chránenou európskymi vládami.

Áno, odkedy sa euro zaviedlo, polemizuje sa o ňom. Pritom je ale ešte pomerne mladé: spoločná mena bola zavedená v roku 1999 a od roku 2002 existuje vo forme bankoviek a mincí. Je to po prvý raz po 1500 rokoch, čo používame od Stredozemného až po Baltské more tie isté mince. Denne touto menou, ktorú doposiaľ zaviedlo 19 z 28 členských štátov EÚ, platí okolo 338 miliónov Európanov. Euro nám uľahčilo cestovanie, pretože si už nemusíme zamieňať peniaze. Tým sa ročne ušetrí viac než 30 miliárd eur na výmenných poplatkoch. Pri nakupovaní v zahraničí sú vďaka priamemu cenovému porovnaniu pre spotrebiteľov mnohé výrobky cenovo výhodnejšie.

Aj keď mnohým Slovákom sa mohlo zdať, že zavedenie eura prinieslo zdražovanie cien, analýzy Ministerstva financií SR, Národnej banky Slovenska a Štatistického úradu SR ukazujú, že najpravdepodobnejší rozsah vplyvu zavedenia eura na ceny v SR bol len zanedbateľných 0,12 – 0,19 percenta. Dokonca ak sa posúdia aj výnimočné efekty v procese tvorby ceny ako výsledok zmeny v dopyte a ponuke v čase hospodárskej krízy, celkový vplyv zavedenia eura na infláciu bol v podstate nulový

Euro je stabilnou menou. Inflácia je od jeho zavedenia podstatne nižšia ako desaťročia predtým. Za obdobie dvadsiatich rokov pred zavedením eura (v rokoch 1979 až 1998) bola miera zdražovania v priemere na úrovni 2,89 percenta. Po zavedení eura predstavovala inflácia v rokoch 2010 až 2016 v krajinách eurozóny v priemere len 1,26 percenta.

Počas celej krízy zostal výmenný kurz eura pozoruhodne stabilný. Keby sme v období finančnej krízy neboli mali euro, čelila by Európa veľkým menovým výkyvom a rastúcim úrokom, podobne ako tomu bolo začiatkom deväťdesiatych rokov. V našich optimistických spomienkach na staré „dobré“ časy často prehliadame, že Európa pred eustom zažívala opakované otrasy spôsobené menovými krízami.

Euro sa medzičasom etablovalo ako druhá najdôležitejšia rezervná mena na svete hneď po americkom dolári. Vďaka euru sa tak zvýšil politický a hospodársky význam štátov eurozóny a EÚ ako takej na medzinárodnom poli. Zo spoločnej meny čerpajú výhody aj daňovní poplatníci. Podľa výpočtu Európskej komisie ušetrili krajiny eurozóny len v roku 2016 na úrokových platbách približne 50 miliárd eur – a to vďaka politike nízkych úrokových sadzieb Európskej centrálnej banky. Prospech z toho má aj Slovensko, ktoré si požičiava za historicky najnižšie úroky.

Euro sa však narodilo s jednou vrozenou chybou – nemalo spoločnú fiškálnu a hospodársku politiku. V tom čase ešte nebolo možné presadiť, aby sa krajiny vzdali národnej suverenity v tejto oblasti. Jedným z dôvodov nadchádzajúcej dlhovej krízy však bola nezodpovedná fiškálna politika niektorých vlád. Ďalším bolo neúmerné

súkromné zadĺženie napríklad v Írsku a v Španielsku. V roku 2010 sa spod kontroly vymkol verejný dlh Grécka a kríza neskôr zasiahla aj Írsko, Portugalsko, Španielsko a Cyprus.

V reakcii na to prejavili európske vlády dovedy nevídanú solidaritu. Vytvorili pre krajiny eurozóny, ktoré sa ocitli v ťažkostiach, záchrannú sieť v podobe finančných nástrojov, z ktorých sa poskyto-

Vďaka menovej politike Európskej centrálnej banky

ušetrili tento rok krajiny eurozóny 50 mld. EUR

vali núdzové úvery (Európsky nástroj finančnej stability) a neskôr Európsky mechanizmus pre stabilitu. Ako protihodnotu sa krajiny v kríze následne zaviazali k rozsiahlym reformám. Takto sa podarilo odvrátiť takzvaný grexit, teda vystúpenie Grécka z eurozóny. Ak by nemu bolo došlo, dôvera v nezvratnosť spoločnej meny by bola zničená a efekty by sa mohli preniesť aj na iné krajiny s ďaleko výraznejšími následkami. Aj pre krajiny v kríze malo silné euro veľkú výhodu: neumožňuje totiž pohodlné vystúpenie z eurozóny. Krajiny postihnuté krízou už nemôžu vyriešiť problémy, ktoré si samy spôsobia, tým, že krátkodobo devalvujú vlastnú menu. Namiesto toho ich euro núti, aby sa zamerali na skutočnú príčinu problémov. Musia zlepšiť svoju konkurencieschopnosť, a nie len tlmiť symptómy. Tento proces je síce bolestný, ale vedie k skutočnému ozdraveniu hospodárstva.

Štáty eurozóny zároveň začali odstraňovať nedostatky, ku ktorým došlo pri zrode eura. Medzi rokmi 2011 a 2013 sa EÚ rozhodla, že zavedie nové, prísnejšie pravidlá kontroly verejného dlhu a rozpočtových deficitov. Chcela tak zaručiť, že si žiadna vláda nebude žiť nad svoje pomery. Posilnil sa preto aj Pakt stability a rastu. Dnes tak už musí každá krajina eurozóny Bruselu predložiť návrh svojho štátneho rozpočtu a pri porušení pravidiel počítať s tvrdšími sankciami.

Lepšia koordinácia hospodárskej politiky už priniesla výsledky: kým v roku 2009 sa rozpočtové deficity krajín eurozóny pohybovali priemerné na úrovni 6,3 percenta, dnes je to menej ako 2 percentá. Hospodárske oživenie pokračuje piaty rok a nezamestnanosť klesá. Vďaka spoločnej menovej disciplíne sú štáty eurozóny chránené voči prudkému zadlžovaniu, zatiaľ čo napríklad v Spojených štátoch a Japonsku dlh stále rastie. Euro teda odvádza dobrú prácu!

[Webové stránky Európskej komisie o spoločnej mene](#)

Európa pomáha svojim poľnohospodárom

Za myšlienku spoločnej európskej poľnohospodárskej politiky stála spomienka na hlad povojnového obdobia. Keď sa v roku 1962 začala uplatňovať poľnohospodárska politika EÚ v šiestich zakladajúcich krajinách, cieľom boli vyššie výnosy, ktoré mali byť dosiahnuté vďaka dokonalejšej technike a väčšej efektívnosti. Základným cieľom poľnohospodárskej politiky je aj dnes bezpečné zásobenie obyvateľstva. V priebehu rokov však k nim pribudli aj ďalšie priority ako sú kvalita potravín, podpora mladých poľnohospodárov, ochrana životného prostredia a rozvoj vidieka.

**Európa bude vždy
stáť pri svojich
poľnohospodároch**

**V tomto roku dostal
mliekarenský sektor od EÚ
výnimočnú podporu vo
výške 1 mld. EUR**

Európania sú právom hrdí na svoje tradície pri produkcii širokej škály kvalitných potravín, starostlivosť o pôdu a ochranu prírody. Európske výrobky majú dobré renomé po celom svete. Ich kvalitu potvrdzuje aj to, že sú mimoriadne úspešné na svetových trhoch. Únia vyváža viac potravín ako dováža. Navyše poľnohospodári vykonávajú ďalšie dôležité činnosti ako je ochrana prírody, dobrá starostlivosť o hospodárske zvieratá a udržiavanie zamestnanosti na vidieku a uchovávanie charakteristických prvkov krajiny.

Práve pre tieto prínosy Európska únia významne podporuje farmárov cez Spoločnú poľnohospodársku politiku. V súčasnosti smeruje takmer 40 percent celkových výdavkov rozpočtu EÚ práve na poľnohospodárstvo. Tento prístup má silnú podporu Európanov, ktorí si cenia prácu poľnohospodárov a ich výsledky. Viac ako 70% Európanov v poslednom prieskume Eurobarometra uviedlo, že Spoločná poľnohospodárska politika

plní svoju úlohu pri zabezpečení dostatku potravín na našich stoloch a viac ako 80% ju považuje za dôležitú pri podpore vytvárania pracovných miest a podpore farmárov v potravinovom reťazci.

Poľnohospodári musia čeliť aj mnohým rizikám. Či už sú to prírodné vplyvy, zmeny klímy, nestabilné ceny alebo ekonomická kríza. Aj tu im Európska komisia pomáha. Napríklad keď Rusko uvalilo v roku 2015 jednostranné embargo na dovoz poľnohospodárskych výrobkov z EÚ, Európska komisia vyčlenila jednu miliardu eur na pomoc producentom mlieka, chovateľom dobytka, ošípaných a pestovateľom ovocia. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker v tejto súvislosti uviedol: „Pre mňa je neprijateľné, aby bolo mlieko lacnejšie ako voda.“ Poľnohospodárom prisľúbil: „Komisia bude vždy stáť pri našich poľnohospodároch.“

Slovenské poľnohospodárstvo je dôležitou súčasťou európskeho poľnohospodárstva. Slovensko produkuje kvalitné potraviny a už má 18 tradičných produktov, ktoré požívajú celoeurópsku ochranu. Viacero producentov sa zameralo na vyššiu kvalitu, nové prístupy, ekologické výrobky a vyššiu produktivitu. Mnohým sa podarilo dobre sklbiť farmárčenie s agroturistikou.

Slovenský vidiek a farmári dostávajú financie z európskeho rozpočtu už 15 rokov. Ich prínos vidíme po celej krajine. Prispeli k modernizácii stoviek podnikov, zakladaniu nových sádov, postaveniu budov pre zvieratá, vidieckych penziónov alebo výrobe ekologických potravín. Na roky 2014 až 2020 má Slovensko viac ako tri miliardy eur na priame platby farmárom, viac ako 1,5 miliardy eur na rozvoj vidieka. Celkové európske dotácie pre Slovensko v poľnohospodárstve sú nad priemerom EÚ.

Európske prostriedky ponúkajú príležitosť posilniť slovenské poľnohospodárstvo, pritiahnúť doň mladých ľudí, podporiť kvalitné lokálne potraviny, vzpružiť spracovateľský sektor a celkovo posilniť životaschopnosť vidieka.

[Často kladené otázky k Spoločnej poľnohospodárskej politike \(SPP\) a poľnohospodárstvu v Európe](#)

Od obrazoviek až po nákladné autá: EÚ prijíma opatrenia proti kartelom

Či už ide o obrazovky, výťahy alebo nákladné autá, Európska komisia pravidelne ukladá vysoké pokuty európskym a medzinárodným podnikom, ktoré sa dohodnú na cenách alebo sa snažia manipulovať trhy, pretože takéto správanie narúša hospodársku súťaž a je zakázané.

Európska komisia plní úlohu najvyššieho dohľadu nad kartelmi na spoločnom vnútornom trhu. Musí zabezpečiť, aby hospodárska súťaž aj skutočne fungovala. Bdie napríklad nad tým, aby sa konkurujúce podniky medzi sebou navzájom nedohadovali o cenách, ktoré by tak mohli držať umelo na vysokej úrovni, alebo aby si napríklad medzi sebou nerozdelili trhy v Európe. Rovnako zakázané je zneužívanie vedúceho postavenia na trhu zo strany veľkých spoločností, čím by boli znevýhodnení ich konkurenti. Všetko toto by totiž bránilo hospodárskej súťaži a poškodzovalo spotrebiteľov.

V prípade, že niekto predloží sťažnosť alebo naznačí porušovanie predpisov, Európska komisia začne prešetrovať porušenie pravidiel hospodárskej súťaže. Disponuje pritom rozsiahlymi právomocami, môže napríklad nariadiť neohlásené kontroly v príslušných podnikoch. Ak sa takéto podozrenia potvrdia, môžu orgány EÚ uložiť danému podniku vysokú pokutu, a to až do výšky 10 percent jeho ročného obratu.

Deje sa to pomerne často. Na ilustráciu niekoľko príkladov s najvyššími peňažnými trestami: v roku 2016 uložila Európska komisia kartelu výrobcov nákladných áut rekordnú peňažnú pokutu vo výške 2,93 miliardy eur. MAN, Volvo/Renault, Daimler, Iveco a DAF sa 14 rokov dohadovali na predajných cenách nákladných áut a náklady spojené s dodržiavaním prísnejších emisných noriem prenášali na základe spoločnej dohody na svojich zákazníkoch. V roku 2012 uložila Európska

komisia najväčším výrobcom televíznych a počítačových obrazoviek peňažnú pokutu vo výške 1,4 miliardy eur. V roku 2013 museli viaceré banky zaplatiť sumu približne 824 miliónov eur za manipuláciu úrokových sadzieb, napríklad sadzby Libor. V roku 2007 uložila Európska komisia peňažnú pokutu tzv. výťahovému kartelu. Najväčšie spoločnosti v tomto odvetví si totiž v období rokov 1995 a 2004 podelili trh v Nemecku, Belgicku, Luxembursku a Holandsku a presne sa dohodli na tom, kto z nich získa ktorú zákazku.

Pokuty za kartely potom predstavujú dodatočný príjem do rozpočtu EÚ, čím znižujú príspevky daňovníkov. Osoby poškodené kartelom si navyše môžu uplatniť nárok na náhradu škody.

Európskymi pravidlami sa musia riadiť aj zahraničné spoločnosti, ktoré pôsobia na tunajšom trhu. Európska komisia napríklad opakovane zakročila voči americkej spoločnosti Microsoft. V roku 2009 dosiahla, že Microsoft umožnil svojim užívateľom jednoduchšiu možnosť výberu iného internetového prehliadača ako je ich vlastný Internet Explorer. To isté platí aj pre amerického giganta Google. Orgány EÚ momentálne skúmajú tvrdenia, podľa ktorých tento prevádzkovateľ internetových vyhľadávačov manipuluje výsledky hľadania s cieľom uprednostniť služby, ktoré sám ponúka v danej oblasti, ako napr. Google Shopping pre nakupovanie.

[Stránka Európskej komisie o protikartelovej politike \(v anglickom jazyku\)](#)

[Stránka Európskej komisie o dohodách narušujúcich hospodársku súťaž](#)

Európa bojuje za daňovú spravodlivosť

Či už ide o daňové podvody, daňové úniky alebo daňové raje, mnohé podniky sú veľmi vynaliezavé, keď sa chcú vyhnúť daňovej povinnosti a ušetriť peniaze. Prostredníctvom zákonných a nezákonných daňových trikov strácajú štáty EÚ podľa odhadov každoročne približne 1 miliardu eur. V boji proti daňovým únikom sa Európe v posledných rokoch darilo. Na prípade spoločnosti Apple vidieť, aká môže byť EÚ úspešná, pokiaľ jedná spoločne.

Európska komisia odhodlane bojuje proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. Mnohé spoločnosti však využívajú medzery v daňových zákonoch. Niektoré európske štáty dokonca lákajú spoločnosti k sebe na úkor vlastných daňovníkov. Ak sa proti takýmto praktikám vzoprie len jeden štát, nedosiahne veľa. EÚ ponúka členským štátom nástroje, ktoré im pomáhajú účinnejšie bojovať proti daňovým únikom.

V rámci monitorovania práva v oblasti štátnej pomoci sa Európska komisia zameriava na početné daňové dohody štátov EÚ s veľkými spoločnosťami. V auguste 2016 zaviazala Európska komisia Írsko, aby vymohlo od spoločnosti Apple, výrobcu iPhone, doplatok korporátnej dane vo výške približne 13 miliárd eur.

Predseda Komisie Juncker sa vyjadril že „každá spoločnosť – a je jedno, či je veľká alebo malá – musí platiť dane tam, kde vytvára zisk.“ A to platí aj pre takých hospodárskych gigantov, akým je Apple. „V Európe považujeme za neprijateľné, aby si vplyvné spoločnosti v tajnosti dohadovali nezákonné daňové úľavy.“

Predseda Juncker pritom ponecháva komisárke pre hospodársku súťaž Margrethe Vestagerovej voľnú ruku, aby prešetřila všetky možné zakázané daňové dohody so spoločnosťami, ako sú napríklad Amazon alebo McDonalds, aj v jeho rodnej vlasti, Luxembursku. Oživenie verejnej a politickej debaty Komisii zároveň umožnilo, aby opäť rozbehla veľkú reformu zdaňovania právnických osôb v EÚ: spoločný konsolidovaný základ dane z príjmov právnických osôb má zabezpečiť, aby podniky nemohli umelo znížiť svoje príjmy alebo ich presúvať do iných členských štátov EÚ len preto, aby si znížili svoje daňové zaťaženie. Európska komisia z tohto dôvodu predstavila novelu o automatickej výmene správ na účely transferového oceňovania známu ako Country-by-Country Reporting, vďaka ktorej musia spoločnosti od roku 2017 poskytovať daňovým úradom informácie o tom, koľko daní v ktorom štáte odvádzajú.

Celoeurópska tvorba daňových právnych predpisov je zakaždým pomerne náročná úloha, pretože rozhodnutia v oblasti daňovej politiky musia byť prijaté zo strany členských štátov EÚ jednohlasne.

[Agenda EÚ v oblasti zdaňovania \(v angličtine\)](#)

[Tlačová správa Európskej komisie k Akčnému plánu zdaňovania podnikov](#)

[Príhovor predsedu Junckera o stave Únie zo 14.9.2016](#)

EÚ vykonáva dohľad nad bankami

V období finančnej krízy priviedli banky Európu takmer na pokraj záhuby. EÚ sa z toho poučila a vytvorila bankovú úniu, vďaka ktorej sú peňažné ústavy bezpečnejšie a sporitelia a daňovníci lepšie chránení. Táto únia spočíva na troch pilieroch.

V roku 2012 sa rozšíril strach z kolapsu menovej únie. Európska komisia preto iniciovala vytvorenie bankovej únie. Jej najdôležitejším cieľom je to, aby štáty ani ich daňovníci už nemuseli hasiť problémy bánk. V núdzovom prípade by tak mali platiť vlastníci a veritelia peňažných ústavov, a ak by to nestačilo, ťarcha sa rozloží na celý sektor cez vopred vybrané bankové poplatky.

Dôležitým pilierom bankovej únie je Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA), ktorý v eurozóne od roku 2014 centrálnie dohliada na 130 najväčších finančných inštitúcií, aby sa zabezpečilo, že štátne orgány dohľadu už nemôžu v prípade vlastných inštitúcií prížmúriť oko, ako tomu bolo v minulosti. Zodpovednosť za dohľad je v rukách Európskej centrálnej banky (ECB). Zatiaľ funguje dobre: posledný záťažový test Európskeho orgánu pre banky (EBA) preukázal, že európske banky sú dnes podľa informácií Európskej centrálnej banky (ECB) stabilné. Pod tlakom zo strany EÚ zároveň banky výrazne zlepšili úroveň vlastného kapitálu.

Druhým pilierom bankovej únie je [jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií](#) (SRM). Ak dnes niektorá z bánk zban-

krotuje, jej likvidáciu vykoná príslušný orgán EÚ centrálnie a podľa presného súboru pravidiel. Tým sa predíde panike. Štát nemusí zasiahnuť, pretože prvými ručiteľmi sú akcionári a veritelia banky, a ak to nestačí, potom celý bankový sektor. Tretím pilierom bankovej únie má byť Európsky systém ochrany vkladov (EDIS), ktorý sa má vybudovať na základe existujúcich vnútroštátnych systémov ochrany vkladov. Ide o zábezpeku na úspory klientov v prípade bankrotu niektorej banky. V celej EÚ sú bankové úspory garantované do výšky 100 000 eur, ale ručiteľmi sú jednotlivé štáty. O Európskom systéme ochrany vkladov sa v súčasnosti ešte len diskutuje.

Banky v Európe sú vďaka novým požiadavkám, ktoré sú na ne kladené zo strany EÚ, bezpečnejšie, a európsky finančný sektor je odolnejší voči krízam. Aj pri preventívnej rekapitalizácii talianskej banky Monte dei Paschi zo strany Talianska, Európska komisia zabezpečuje dodržiavanie pravidiel bankovej únie a aby ako akcionári, tak aj veritelia spravodlivo znášali časť bremena (vďaka pravidlám pre záchranu pomocou vnútorných zdrojov, tzv. „bail-in“).

[Stránka Európskej centrálnej banky o bankovej únii](#)

[Stránka Európskeho parlamentu o bankovej únii](#)

Časť 4: Európska únia chráni spotrebiteľov

EÚ zabezpečuje práva pasažierov na cestách – letecky aj vlakom

Neušlo sa vám v lietadle miesto kvôli nadmerným rezerváciám? Zrušili váš let alebo vám stratili kufor? V takých prípadoch má cestujúci nárok na finančné odškodnenie. Zabezpečujú to jednotné pravidlá EÚ. To isté platí v prípade železničnej dopravy.

V Európe bez hraníc cestuje stále viac ľudí a čoraz väčšej obľube sa teší predovšetkým lietanie. Keď bol v minulosti problém s letom, veľa cestujúcich obišlo naprázdno. Tomu urobila EÚ koniec: v roku 2005 zakotvila Európska únia v jednom nariadení celý rad práv cestujúcich leteckých spoločností, ktoré platia pre všetkých pasažierov na pravidelných linkách aj charterových letoch. Tie platia pre všetky lety, ktoré sa začínajú alebo končia na letisku v EÚ.

Napríklad v prípade, že posunú váš let na nasledujúci deň, vám v súčasnosti musí letecká spoločnosť zvyčajne zaplatiť prenocovanie v hoteli. Ak vaše lietadlo pristane s výrazným meškaním, váš let sa náhle zruší alebo na palube napriek rezervácii už pre vás nie je miesto, vzniká vám nárok na finančné odškodnenie. Jeho výška závisí od dĺžky letu: v závislosti od vzdialenosti dostane cestujúci 250, 400 alebo 600 eur. Prírodzene to platí len vtedy, keď dôvodom nie sú žiadne mimoriadne okolnosti ako zlé počasie alebo štrajk pracovníkov riadenia letovej prevádzky.

V prípade zrušenia letu môžu cestujúci žiadať odškodnenie alebo vrátenie ceny letenky. A v prípade, že sa stratí alebo poškodí batožina, musí letecká spoločnosť takisto nahradiť škodu.

Tieto peniaze sa však nevyplácajú automaticky, cestujúci si musí odškodnenie od leteckej spoločnosti vyžiadať. Ak letecká spoločnosť odškodnenie zamietne, môže sa cestujúci sťažovať na národnom orgáne dozoru v oblasti civilného letectva;

v prípade Slovenska ide o Divíziu civilného letectva. V prípade sporu je možné sa obrátiť aj na Európske spotrebiteľské centrum, ktoré má svoje [zastúpenie aj na Slovensku](#).

V roku 2007 EÚ zlepšila aj ochranu cestujúcich v železničnej doprave pomocou nariadenia, ktorým sa jednotne upravujú práva pasažierov železníc. Pri meškaní vlaku, výpadku spoja a pri nehodách dnes dostávajú cestujúci odškodnenie, a to bez ohľadu na to, či cestujú v rámci krajiny alebo do zahraničia. Ak vlak mešká viac ako 60 minút, cestujúci dostane naspäť 25 percent z ceny lístka. Pri viac ako 120-minútovom meškaní dostane naspäť polovicu cestovného.

Ak sa očakáva, že vlak bude mať meškanie viac ako 60 minút, cestujúci má okamžite možnosť nechať si vrátiť cestovné alebo môže požadovať, aby bol do cieľa cesty prepravený bezplatne náhradným vlakom, prípadne autobusom. V noci má cestujúci právo ísť taxíkom a nechať si preplatiť náklady do maximálnej výšky 80 eur. Ak pre výpadok musí prenocovať na mieste, železničná spoločnosť mu uhradí hotel.

Podobné pravidlá existujú aj v autobusovej a lodnej doprave.

[Informácie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Nariadenie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Nariadenie EÚ o právach cestujúcich v železničnej doprave](#)

[Brožúra európskeho spotrebiteľského centra o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Brožúra európskeho spotrebiteľského centra o právach cestujúcich v železničnej doprave](#)

EÚ znižuje úmrtnosť na cestách

Stačí vypiť jeden pohárik alkoholu navyše, len raz sa pozrieť na mobil alebo prisilno dupnúť na plynový pedál a už tu máme dopravnú nehodu. Hoci je počet úmrtí na európskych cestách čoraz menší, EÚ si kladie za cieľ ešte viac znížiť počet obetí dopravných nehôd. Prísne celoeurópske opatrenia by mali spomaliť cestných pirátov.

Európska únia si stanovila ambiciózny cieľ: počet úmrtí na cestách sa má do roku 2020 v porovnaní s rokom 2010 znížiť na polovicu. Už dnes možno hovoriť o značnom úspechu. Zatiaľ čo v roku 2001 bolo na európskych cestách 54 000 úmrtí, v roku 2010 to bolo už len 31 500 a v roku 2016 klesol ich počet podľa správy EÚ na 25 500.

Jednotnými celoeurópskymi predpismi sa EÚ usiluje zvýšiť bezpečnosť na cestách vo všetkých členských štátoch. Často príčinou nehody býva príliš rýchla jazda. S cieľom zasiahnuť proti cestným pirátom, sa EÚ medzičasom postarala o to, aby bolo možné vymáhať pokuty v rámci celej Európy. Ak preto na dovolenke v Taliansku prekročíte rýchlosť a zachytí vás radar, pokuta vám príde priamo domov. Orgány už majú systém cezhraničnej výmeny informácií o deliktoch na úseku bezpečnosti cestnej premávky. Aj keď má tento systém ešte isté medzery, počet dopravných priestupkov riešených cezhranične

sa podľa Európskej komisie medzi rokmi 2013 a 2015 zvýšil štvornásobne. Patrí medzi ne rýchla jazda, jazda na červenú a jazda bez zapnutého bezpečnostného pásu.

Okrem toho podporuje EÚ členské štáty v tom, aby cesty udržiavali v dobrom stave. Európska komisia zároveň podporuje kampane na zvýšenie informovanosti vodičov o nebezpečenstvách, ktoré motoristom hrozia. Pretože pri nehodách je často v hre alkohol a niekedy aj drogy.

EÚ okrem toho zaviedla spoločné pravidlá prvej pomoci. Systém núdzového volania eCall zavedený v celej EÚ v roku 2015, ktorý pri nehode automaticky zavolá na núdzovú linku 112, aby zalarmoval záchranné služby, môže podľa odhadov znížiť počet úmrtí pri dopravnej nehode o približne štyri percentá.

[Prehľad právnych predpisov EÚ o cestnej doprave](#)

[Tlačová správa Európskej komisie o bezpečnosti cestnej premávky z 28. marca 2017](#)

[Tlačová správa Európskej komisie o cezhraničných pokutách z 29. novembra 2016 \(v angličtine\)](#)

EÚ pomáha účinnejšie bojovať proti zriedkavým chorobám

Celkovo existuje 6 000 až 8 000 zriedkavých chorôb, ktoré majú vplyv na každodenný život približne 30 miliónov ľudí v EÚ, pričom v mnohých prípadoch ide o deti. Môžu spôsobovať chronické zdravotné problémy a mnohé z nich sú život ohrozujúce. Európska únia preto pomáha pri koordinácii obmedzených zdrojov, ktoré sú v súčasnosti v tejto oblasti k dispozícii v jednotlivých členských štátoch.

Práve vzhľadom na roztrieštenosť poznatkov o zriedkavých chorobách a malý počet pacientov postihnutých jednotlivými chorobami sa EÚ rozhodla, že vytvorí platformu pre cezhraničnú spoluprácu medzi odborníkmi na diagnostiku a liečbu týchto chorôb, a tým prispeje k celoeurópskej výmene poznatkov v tejto oblasti.

Od marca 2017 preto v EÚ funguje spolu 24 tematických Európskych referenčných sietí (ERS), ktoré združujú viac ako 900 vysoko špecializovaných zdravotníckych jednotiek z 26 krajín (25 členských štátov plus Nórsko). Ich cieľom je spoločne pracovať na širokej škále otázok od ochorení kostí cez hematologické choroby, rakovinu detí až po imunitnú nedostatočnosť.

Spojenie najlepších odborných poznatkov v EÚ v tomto rozsahu by malo byť každoročne prínosom pre tisíce pacientov trpiacich chorobami, ktoré si vyžadujú osobitnú koncentráciu vysoko špecializovanej zdravotnej starostlivosti v tých oblastiach medicíny, v ktorých sú odborné poznatky vzácne.

V praxi vyvinú Európske referenčné siete, nové inovačné modely starostlivosti, nástroje elektronického zdravotníctva, lekárske riešenia a zdravotnícke pomôcky. Podporia výskum prostredníctvom rozsiahlych klinických štúdií a prispejú k vývoju nových liekov, povedú k úsporám z rozsahu a zabezpečia efektívnejšie využívanie nákladných zdrojov, čo bude mať pozitívny vplyv na udržateľnosť systémov zdravotnej starostlivosti jednotlivých štátov, ako aj na desiatky tisícov pacientov v EÚ, ktorí trpia zriedkavými a/alebo komplexnými chorobami a zdravotnými stavmi.

Referenčné siete budú podporované európskymi nástrojmi cezhraničnej telemedicíny a môžu využívať rôzne nástroje financovania EÚ ako napr. program v oblasti zdravia, Nástroj na prepájanie Európy a program EÚ pre výskum Horizont 2020.

Okrem referenčných sietí sa EÚ podieľa na zvyšovaní uznávaní dôležitosti zriedkavých chorôb a zvýšenej informovanosti verejnosti, zabezpečuje ich riadnu registráciu vo všetkých zdravotných informačných systémoch a tiež podporuje ich ďalší výskum.

[Stránka Európskej komisie k zriedkavým chorobám](#)

[Tlačová správa k Európskym referenčným sieťam](#)

EÚ pomáha spotrebiteľom presadzovať ich práva – napríklad pri podomovom predaji

Už ste si niekedy na internete, od podomového predajcu alebo na zájazde spojenom s prezentáciou výrobkov, kúpili niečo, čo vôbec nepotrebujete? Napríklad predplatné časopisu alebo mobilný paušál? Spotrebiteľia sa často cítia zaskočení a neskôr sa pýtajú sami seba, či si to vôbec môžu dovoliť.

S cieľom chrániť spotrebiteľov pred unáhlenými rozhodnutiami, umožňuje EÚ odstúpenie od zmluvy pri podomovom predaji; ide o tzv. právo na odstúpenie od zmluvy. Vďaka tomu si každý môže v pokoji rozmyslieť, či na danú zmluvu pristúpi alebo nie. V prípade zakúpených leteniek alebo rezervovaných hotelov to, mimochodom, neplatí; ale zmluvy na balíky cestovných služieb uzavreté na prezentačných zájazdoch možno v zásade zrušiť.

Právo na odstúpenie od zmluvy platí od roku 2014 a vzťahuje sa popri podomovom a pouličnom predaji a predaji na prezentačných zájazdoch, či predvážacích akciách aj na objednávky cez internet, telefonicky a cez klasický zásielkový predaj a napríklad aj na online aukčné domy, ako je Ebay. Tieto pravidlá tak v celej EÚ zabezpečia, že spotrebiteľia majú 14 dní na to, aby si svoj nákup mohli rozmyslieť a odstúpili od zmluvy pri akomkoľvek online predaji alebo predaji mimo

obchodných priestorov (keď predajca navštívi spotrebiteľa doma).

Vo všetkých týchto prípadoch môže zákazník do 14 dní odstúpiť od nákupu bez uvedenia dôvodu. Lehota na odstúpenie od nákupu začína plynúť dňom, kedy zákazník tovar prevezme. Ak predajca zákazníka jasne neupozornil na právo odstúpiť od zmluvy, predlžuje sa lehota na jeden rok.

Nestačí však tovar zakúpený online iba odoslať naspäť. Odstúpenie od nákupu musí byť výslovné a najlepšie v písomnej forme. Zákazník by v ňom mal uviesť aj zákaznícke číslo, číslo objednávky a dátum. Spotrebiteľ však svoje rozhodnutie nemusí odôvodniť.

EÚ chce spotrebiteľom pomôcť uplatniť si svoje práva aj za hranicami, a preto zriadila Európske spotrebiteľské centrum, ktoré ponúka pomoc aj na Slovensku – a to v Bratislave.

[Európske spotrebiteľské centrum Slovensko v Bratislave](#)

[Stránky EÚ o práve na odstúpenie od zmluvy](#)

[Smernica EÚ o odstúpení od nákupu pri podomovom predaji](#)

Európa zvyšuje bezpečnosť nakupovania na internete

Možnosť objednať si topánky alebo oblečenie cez internet a v pokoji si ich vyskúšať doma alebo si zakúpiť knihy a hudobné disky kliknutím myšou – tieto možnosti nákupu bez stresu využíva čoraz viac zákazníkov internetových obchodov. Keďže online obchod prekvitá, vydala EÚ nové pravidlá pre právo na odstúpenie od zmluvy.

EÚ zaručuje väčšiu právnu istotu pre nakupovanie online. V prípade zmlúv, ktoré zákazník s obchodníkom uzatvorí na internete, pri katalógovom predaji alebo telefonicky, platí jednotná úroveň ochrany. Nerozhoduje pritom, či má podnik sídlo na Slovensku alebo v inom štáte EÚ.

S cieľom predísť podvodom a zvýšiť bezpečnosť internetových nákupov sa zaviedlo riešenie v podobe tzv. „jedného tlačidla“. Znamená to, že kliknutím myšou musia dať zákazníci nákup výslovný súhlas s nákupom. Online predajca musí jednak zákazníka upozorniť, že mu vzniknú náklady, a jednak si musí nechať potvrdiť, že to spotrebiteľ vzal na vedomie. Dosiahnuť to možno pomocou zakliknutia. Ak dodávateľ neponúkne

riešenie so zakliknutím, je objednávka pre spotrebiteľa nezáväzná.

Ak má online predajca zákaznícku linku, smie za ňu spotrebiteľovi účtovať len základnú sadzbu. Inými slovami: spoplatnené zákaznícke linky (čísla s predvoľbami 0180 alebo 0900) sú zakázané. Predajca zároveň smie od zákazníka požadovať príplatky za používanie určitých spôsobov platby, napríklad za použitie kreditnej karty, len ak tým jemu samému vznikajú vyššie náklady. Ak si spoločnosť účtuje dopravu alebo poštovné, musí o tom spotrebiteľa jasne informovať. Okrem toho musí okamžite po doručení objednávky e-mailom potvrdiť jej prijatie.

Predajca musí tovar dodať do 30 dní. Ak sa tak nestane, môže spotrebiteľ na 31. deň od zmluvy odstúpiť.

[Často kladené otázky k nákupu cez internet na stránke Európskeho spotrebiteľského centra](#)

EÚ zaručuje práva kupujúcich, keď je produkt chybný

Kúpili ste si sušič vlasov so šesťmesačnou zárukou a po ôsmich sa pokazil? V takomto prípade majú spotrebiteľia v EÚ zaručené práva, ktoré žiaden predajca nesmie obísť.

**Európsky systém
ochrany vkladov:
ďalšia
bezpečnostná sieť
pre sporiteľov
v celej Európe**

Ak je produkt chybný, zodpovednosť nesie predajca. Podľa práva EÚ musí predajca tovar dodatočne opraviť, vymeniť, znížiť jeho cenu alebo vyplatiť jeho predajnú cenu, ak sa

ukáže, že je chybný, nezodpovedá popisu, prípadne nefunguje tak, ako sa uvádzalo v reklame. Zákazník má nárok na najmenej dvojročnú bezplatnú záruku. Príklad: ak si kúpite sušič vlasov, na ktorý poskytuje predajca šesťmesačnú záruku, a prístroj sa po ôsmich mesiacoch pokazí, máte napriek tomu podľa právnych úprav EÚ na ochranu spotrebiteľa bezplatnú dvojročnú záruku. Šesťmesačná záruka, ktorú ponúka predajca, je len doplnková služba.

Druhý príklad: kúpite si prenosný počítač, ktorý sa zdá byť najskôr celkom v poriadku. Po roku však zistíte, že pamäť počítača je menšia, ako bolo uvedené. Máte preto právo žiadať od predajcu čiastočné odškodnenie.

Ak zákazník nie je spokojný so správaním a odpoveďou predajcu, môže sa obrátiť na Európske spotrebiteľské centrum na Slovensku, so sídlom v Bratislave, alebo na spotrebiteľské centrum v krajine, kde tovar zakúpil. Predajcovia musia upozorňovať aj na možnosti mimosúdneho urovnania sporov.

[Informácie Európskej komisie o zárukách a vrátení tovaru](#)

Európa chráni úspory svojich občanov

V prípade, že banka skrachuje, klienti neprídu o svoje úspory. EÚ sa totiž stará o to, aby každý dostal naspäť svoje peniaze, a to nielen v prípade slovenskej banky, ale aj banky z inej členskej krajiny. Stanovuje normy pre tzv. ochranu vkladov. Počas finančnej krízy sa tieto pravidlá ešte sprísnilo. Preto platí: buďte bez obáv, vaše úspory sú v bezpečí!

Táto záruka sa vzťahuje na vklady sporiteľov až do výšky 100 000 eur na klienta a banku. To zahŕňa úspory na termínovaných, bežných, vkladových a spořiročných účtoch. Keďže počas finančnej krízy klesala dôvera v banky, zvýšila EÚ v roku 2009 limit pre túto záruku.

Členské štáty doteraz túto sumu garantujú. Problémom je, že ak by viaceré inštitúcie v jednej krajine skrachovali, nemusel by národný systém ochrany vkladov postačovať. Európska komisia preto v roku 2015 prišla s návrhom vybudovať do roku 2024 Európsky systém ochrany vkladov (EDIS).

Európsky systém ochrany vkladov bude niečo ako spoločná poisťovňa, do ktorej sa postupne zlúčia národné systémy ochrany vkladov. Nádobu sa plní z príspevkov bánk, ktoré do nej budú poukazovať finančné prostriedky niekoľko rokov, a ich objem by mal dosiahnuť 55 miliárd eur. Tento fond bude potom plniť úlohu celoeurópskeho garanta úspor vo výške až 100 000 eur na jeden účet. To však len v prípade, keď ochranný fond niektorého z členských štátov prestane byť dostačujúci. Táto

záruka by zároveň mala pomôcť predísť hromadnému výberu vkladov („Bank run“) zo strany sporiteľov v prípade obáv, že nejaká finančná inštitúcia je krátko pred krachom a oni by mohli prísť o svoje úspory. Európsky systém ochrany vkladov (EDIS) je tretím a posledným pilierom takzvanej bankovej únie, ktorá má zvýšiť bezpečnosť bankového sektora. V súčasnosti sú tieto plány ešte len vo fáze diskusie medzi zákonodarcami, Európskym parlamentom a Radou.

Z niektorých členských štátov prichádza kritika týchto plánov predovšetkým zo sporiteľní a družstevných bánk. Existujú obavy, že napríklad nemeckí sporitelia budú musieť zachraňovať banky v iných krajinách eurozóny. Spoločný systém ochrany vkladov však nebudú financovať sporitelia, ale banky samotné. Všetky banky v bankovej únii budú platiť príspevky, ktoré potom budú môcť byť použité na podporu všetkých zúčastnených bánk. Nemecké, ale aj slovenské finančné inštitúcie nebudú teda len platiť, ale z európskeho systému dostanú aj podporu. Okrem toho sa počíta s prísnyimi ochrannými ustanoveniami, aby sa predišlo neoprávnenému využívaniu európskych finančných prostriedkov. Ak napríklad niektorý členský štát nebude plniť svoj fond ochrany vkladov v zmysle smernice o ochrane vkladov, nebude môcť čerpať prostriedky z tohto systému.

[Návrh Európskej komisie o ochrane vkladov](#)

Časť 5: EÚ podstatne zlacňuje náklady na život

Jednotný trh znižuje ceny

Jednotný európsky trh vznikol v roku 1993. Ponuka tovaru sa odvtedy spestrila a rozšírila. Vďaka konkurencii a zániku štátnych monopolov je veľa tovarov aj služieb lacnejších ako predtým.

V dôsledku týchto zmien výrazne klesli ceny napríklad za telefonovanie, elektrickú energiu alebo letenky. Jednotný trh je bezhraničný priestor pre 510 miliónov Európanov a predstavuje najambicióznejší projekt Európy a súčasne jadro hospodárskej integrácie 28 členských štátov. Jednotný trh je jedným z najdôležitejších úspechov Európy.

Cieľom EÚ je vytvoriť európsky priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom sa môžu tovar, osoby, služby a kapitál voľne pohybovať. Táto liberalizácia vnútorného trhu prispieva k zvyšovaniu blahobytu a k trvalo udržateľnému rozvoju hospodárstva.

Tým, že EÚ zjednocuje právne predpisy všetkých členských štátov, ochraňuje práva a záujmy spotrebiteľov v celej Európe. Jednotný trh nie je trhom presadzovaným „za každú cenu“, ako dokazuje vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov a životného prostredia v EÚ. Priestor bez hraníc totiž v žiad-

nom prípade neznamená, že bude všetko ponechané na voľný trh: európske inštitúcie sú naopak pri tvorbe právnych predpisov zmluvne viazané zabezpečovať vysokú úroveň ochrany zdravia, bezpečnosti, životného prostredia a spotrebiteľov.

V časoch rastúcej globalizácie je jednotný trh najdôležitejším triumfom Európy. Voľný pohyb osôb zabezpečuje, že odborníci môžu pracovať kdekoľvek v EÚ a firmy si môžu otvárať pobočky v iných členských štátoch a tam sa venovať svojmu podnikaniu. Tým sa v Európe vytvárajú tak veľmi potrebné pracovné miesta a zabezpečuje sa rast.

Možnosti jednotného trhu sa však nie vždy darí premietiť do reality, pretože pravidlá jednotného trhu často nie sú známe, nepresadzujú sa alebo ich oslabujú rôzne neopodstatnené prekážky. Okrem toho musí jednotný trh reagovať na výzvy súčasnej reality: musí vedieť ponúknuť priestor aj inovatívnym myšlienkam a novým obchodným modelom. „Prehĺbený a spravodlivejší jednotný trh“ preto pre Európsku komisiu predstavuje najvyššiu prioritu.

[Prehĺbený a spravodlivejší jednotný trh](#)

Európa zlacňuje telefonovanie

Kto z nás to ešte nezažil: človek si sedí na dovolenke na pláži a telefonuje veselo domov alebo si číta e-maily a nahráva svoje fotografie na internet. No a o pár týždňov utrpí šok pri pohľade na účet za mobil. EÚ už roky pracuje na riešení – a úspešne: od 15. júna 2017 môžu všetci Európania cestovať po EÚ bez roamingových poplatkov.

Ceny za telekomunikačné služby už roky rapídne klesajú, a to ako v prípade pevných liniek tak aj mobilných telefónov. Jedným z dôvodov, okrem technického pokroku a výkonnejších sietí, je ten, že od roku 1998 EÚ postupne zrušila všetky národné telekomunikačné monopoly. Otvorený trh zabezpečuje konkurenciu, a tým aj klesajúce ceny.

Po tlaku zo strany Európskej komisie výrazne klesli roamingové poplatky za telefonovanie alebo surfovanie na internete pomocou mobilu v zahraničí. Pod roamingom sa rozumie možnosť telefonovať, posilať textové správy alebo využívať dátové služby v zahraničných mobilných sieťach. Za presme-

rovanie hovoru následne vyžadujú poskytovatelia poplatky, ktoré účtujú zákazníkom.

V roku 2007 zaviedla Komisia prvé pravidlá stanovujúce strop roamingových poplatkov. Odvtedy sa výrazne znížili náklady na využívanie služieb v iných štátoch EÚ – podľa výpočtov Komisie je to v prípade telefonovania o viac ako 90 percent. Aj dátový roaming zlacnel len od roku 2012 o 96 percent.

Od 15. júna 2017 roamingu definitívne odzvonilo pri krátkodobých cestách do zahraničia: po tomto dátume môžu spotrebiteľia používať svoje mobilné zariadenia v EÚ za rovnakých zmluvných podmienok ako doma. Dohodli sa na tom poslanci Európskeho parlamentu, zástupcovia Rady a Komisie na začiatku februára 2017. V prípade, že spotrebiteľia v rámci roamingu prekročia zmluvné limity, platia pre nich prísne cenové stropy (3,2 centa za minútu hovoru, 1 cent za SMS a 7,70 eur za 1 GB údajov).

[Tlačová správa ku koncu roamingových poplatkov](#)

EÚ vám dáva krídla: letenky sú čoraz lacnejšie

Máte chuť zaletieť si do Madridu? Stráviť víkend v Londýne? Vďaka konkurencii medzi leteckými spoločnosťami to už dnes nie je problém. Ceny v posledných rokoch výrazne poklesli, a to vďaka liberalizácii trhu, ktorú nariadila Európska komisia. Okrem toho posilnil „Brusel“ práva cestujúcich v leteckej doprave.

Trh nízkonákladových leteckých spoločností sa začal rozvíjať len pred približne 20 rokmi, a to z iniciatívy Európskej komisie. V roku 1987 začala EÚ liberalizovať leteckú dopravu a postarala sa o väčšiu hospodársku súťaž. Dnes má každá letecká spoločnosť v rámci EÚ voľný prístup na trh a môže voľne tvoriť ceny. Letecké spoločnosti a letiská si navzájom konkurujú v rámci celej Európy, čo znamená, že každá letecká spoločnosť môže ponúkať lety na hocijakej trase v EÚ.

Výsledkom tejto snahy je výrazný pokles cien. Podľa údajov Európskej komisie dnes cestuje až 90 percent pasažierov s omnoho lacnejšou letenkou ako v roku 1993. Len v období rokov 1992 až 2000 poklesli ceny leteniek v rámci EÚ o pozoruhodných 41 percent.

Keďže si čoraz viac občanov môže dovoliť lietať, prudko stúpli aj počty pasažierov. Podľa údajov európskeho štatistického úradu Eurostat sa počet pasažierov medzi rokmi 2010 a 2015 vyšplhal zo 796 (vo vtedajších 27 krajinách EÚ) na 918 miliónov. Len v roku 2015 predstavoval tento prírastok pozoruhodných päť percent pasažierov oproti predchádzajúcemu roku. Do roku 2030 by sa tak mal objem leteckej dopravy podľa prognózy EÚ zvýšiť o 70 percent v porovnaní s rokom 2010. Rekordný počet cestujúcich zaznamenalo v roku 2016 aj bratislavské Letisko Milana Rastislava Štefánika. Vybavilo spolu vyše 1,7 milióna cestujúcich, čo je naj-

viac za posledných 8 rokov. Najviac letov smerovalo do Londýna, Dublinu, Berlína a Milána.

S tým, ako sa zaplňa obloha, je potrebné zabezpečiť aj efektívnejší manažment letovej prevádzky. EÚ už od roku 1999 pracuje na tom, aby sa zrušilo národné rozdelenie vzdušného priestoru a zriadil sa funkčný cezhraničný vzdušný priestor. Cieľom je vytvoriť takpovediac schengenský priestor aj vo vzduchu, rovnako ako funguje na zemi. Vďaka tomu by bol vzdušný priestor bezpečnejší, podarilo by sa ušetriť cestovný čas, náklady na letecký benzín a zároveň by sa tým znížili emisie skleníkových plynov.

EÚ tiež upravila práva cestujúcich v leteckej doprave a zabezpečuje aj transparentnosť: okrem konečnej ceny letenky musia letecké spoločnosti samostatne uvádzať aj dane, letiskové a iné poplatky, prípadne príplatky a náhrady.

Výhodnejšia cena ale nesmie byť na úkor bezpečnosti. Európska komisia preto pravidelne preskúma bezpečnostné normy leteckých spoločností a vydáva zákazy alebo stanovuje podmienky. Pre toho, kto skončí na čiernej listine, je európsky vzdušný priestor tabu. To v súčasnosti platí pre 193 leteckých spoločností (stav z decembra 2016) predovšetkým z Afriky a juhovýchodnej Ázie.

[Zoznam EÚ týkajúci sa bezpečnosti leteckej prevádzky](#)

[Informácie EÚ o právach cestujúcich v leteckej doprave](#)

[Informácie Letiska Milana Rastislava Štefánika o počte letov](#)

EÚ znižuje bankové poplatky a poplatky za používanie kreditnej karty

Kol'ko stojí vedenie účtu v banke? Musí byť používanie kreditnej karty naozaj také drahé? Všetky tieto body si Európska komisia vzala pod drobnohľad. Výsledkom sú nové predpisy EÚ, ktoré spotrebiteľom šetria peniaze.

Vo svojej úlohe ochrankyne spotrebiteľa dohliada Európska komisia aj na bankové poplatky. V roku 2014 vydala EÚ právny predpis o väčšej transparentnosti v tejto oblasti. Odvtedy nesmú banky pri výpočte nákladov na účet vyžadovať žiadne ďalšie skryté poplatky. Finančné inštitúcie musia zverejniť všetky poplatky, náklady a provízie, ktoré si účtujú za založenie, vedenie alebo zrušenie účtu. Vďaka tomu má zákazník možnosť porovnávať a vybrať si najlepšiu ponuku.

Pre mnohých zákazníkov je bežné nakupovať bezhotovostne pomocou karty. Na tom však často zarábajú banky a niekedy aj predajcovia. Od roku 2016 platí po prvý krát celoeurópsky strop pre poplatky, ktoré smú banky vyžadovať, keď spotrebiteľia platia kreditnými alebo debetnými kartami. Ich výška sa určuje podľa hodnoty nákupu. Ak si zákazník kúpi fotoaparát za 100 eur a zaplatí kreditnou kartou, stojí ho to v priemere jedno euro.

Od jesene sa zákazníkom pri platbe kreditnou alebo debetnou kartou nebudú už účtovať vôbec žiadne poplatky navyše. Niektoré spoločnosti v súčasnosti vyžadujú takéto príplatky pri on-line nákupe pomocou kreditnej karty, napríklad určité letecké spoločnosti. Poskytovatelia musia okrem toho spĺňať určité požiadavky, pokiaľ ide o bezpečnosť a autentifikáciu.

EÚ sa ďalej postarala o to, aby bola zmena účtu jednoduchšia – dokonca aj cezhranične. Od roku 2016 majú všetci občania EÚ právo na bežný účet, dokonca aj vtedy, ak nemajú trvalú adresu. S týmto účtom môžu využívať základné funkcie, napríklad prevádzať peniaze alebo vyberať si hotovosť z bankomatov. Platí to tak napríklad aj pre bezdomovcov alebo utečencov. Podľa prieskumu agentúry GfK z roku 2016 je na Slovensku 14 percent ľudí vo veku 15 - 79 rokov bez účtu, v celej EÚ je to približne 30 miliónov občanov starších ako 16 rokov.

EÚ zároveň zrýchlila cezhraničný platobný styk a zvýšila jeho bezpečnosť. Od 1. februára 2016 majú všetci klienti bánk medzinárodné číslo bankového účtu (IBAN) a medzinárodný identifikačný kód banky (BIC). Tieto údaje prispievajú k štandardizácii, zrýchleniu a zlacneniu cezhraničných prevodov, inkás a platieb kartou. Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA) zahŕňa 34 krajín. Popri 28 členských štátoch EÚ sú jej členmi aj Island, Lichtenštajnsko, Nórsko, Švajčiarsko, Monako a San Maríno.

[Smernica EÚ o poplatkoch za používanie platobných kariet](#)

[Smernica EÚ z roku 2014 o bankových poplatkoch, zmene bankových účtov a práve na prístup k bežnému bankovému účtu](#)

[Otázky a odpovede o oblasti SEPA \(v angličtine\):](#)

EÚ dohliada na zdravé stravovanie

Aké prísady obsahuje pomarančový džús? Kol'ko kalórií má cereálna tyčinka? EÚ dohliada na to, aby si spotrebiteľ pri nákupe v supermarkete vedel odpovedať na tieto otázky ako náhle sa pozrie na obal, aby si alergici v reštaurácii boli istí, čo obsahuje ich jedlo, či aby boli potraviny bezpečné, teda aby v nich nebola prítomná salmonela ani žiadne iné škodlivé látky.

V Európe platia prísne normy na potraviny. Jedno nariadenie EÚ napríklad upravuje označovanie potravín. Už balenie by malo spotrebiteľovi pomôcť sa na prvý pohľad zorientovať. Na každom balení preto musia byť v celej EÚ vytlačené jednotné tabuľky uvádzajúce živiny, ktoré výrobok obsahuje. Napríklad údaje o energetickej hodnote, množstve tuku, nasýtených mastných kyselínach, uhľovodíkoch, cukre, bielkovinách a soli. Všetky údaje sú prepočítané na 100 g alebo 100 ml. V prípade hovädzieho mäsa a čerstvého bravčového, ovčieho a kozieho mäsa ako aj mäsa z hydiny sa musí uvádzať pôvod. Pri každom výrobku sa musí uvádzať 14 najdôležitejších látok, ktoré môžu vyvolať alergickú reakciu (napríklad orechy alebo sója). Dôležitá informácia pre alergikov: o alergénoch musia byť informovaní aj v prípade nebalených potravín, či napríklad v reštauráciách. To ale neznamená, ako tvrdili niektoré médiá, že je nutné deklarovať všetky prísady obsiahnuté v každom koláči donesenom napríklad do škôlky alebo v každom jednom kuse občerstvenia, ktoré sa podáva na dobročinných podujatiach.

Aj zdravotné tvrdenia o výrobkoch podliehajú prísnyim podmienkam. Ak výrobca na obale výrobku vytlačí nápis „nízkotučný“, môže potravinový výrobok obsahovať najviac

3 gramy tuku na 100 gramov. Na etikete musí byť uvedené aj to, či bola potravina geneticky modifikovaná („nová potravina“). Týka sa to napríklad rastlinných olejov, ktoré sa vyrábajú z geneticky modifikovaných rastlín. Spotrebiteľ tak má možnosť výberu, či sa rozhodne kúpiť si alebo nekúpiť geneticky modifikovanú potravinu.

Popri označovaní potravín EÚ zaviedla aj ďalšie jednotné označovanie kvality, ktoré spotrebiteľom pomáhajú zorientovať sa pri nákupoch, napríklad známe označenie CE alebo označenie organického pôvodu potravín.

Aj v prípade kozmetických výrobkov, ako sú krémy alebo telové mlieka, platia prísne pravidlá, pokiaľ ide napríklad o použitie niektorých chemických látok. EÚ tak reaguje na rastúci výskyt alergií za uplynulé roky.

Ak sa na trh v EÚ dostanú život ohrozujúce potraviny, napríklad mäso s obsahom salmonely alebo ryby kontaminované ortuťou, okamžite po tomto zistení sa v EÚ uplatňuje Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá (RASFF). Vďaka nemu môže dotknutá krajina všetkým ostatným členským štátom v EÚ odoslať varovanie o takomto výrobku, aby sa o riziku rýchlo dozvedeli v celej EÚ a príslušné orgány mohli konať. Následne sa tento výrobok stiahne z trhu a zničí, pričom zahraničné potraviny sa posielajú naspäť do krajiny pôvodu.

[Otázky a odpovede týkajúce sa nariadenia o informáciách o potravinách](#)

[Európsky úrad pre bezpečnosť potravín \(v angličtine\)](#)

EÚ nás chráni pred potravinárskymi podvodníkmi a zachováva naše regionálne špeciality

Kto raz ochutnal pravú parmskú šunku alebo pôvodné oravské korbáčiky, možno už nebude chcieť jesť nič iné. Bez EÚ by však takéto pôvodné produkty nemali garantovanú ochranu. EÚ chráni svojich občanov pred potravinárskymi podvodníkmi, ktorí by chceli tento vyhladávaný tovar napodobňovať.

Pokiaľ ide o syry, v tom sú Európania zajedno: oravský korbáčik sa smie vyrábať len v povodí rieky Orava na Slovensku, plesňový syr rokfort (Roquefort) smie pochádzať len z dedinky Roquefort-sur-Soulzon a tekovský salámový syr zasa z regiónu Tekov. Takisto parmská šunka musí pochádzať len z Parmy a tirolská slanina z Tirolska. V tomto zozname môžeme pokračovať s pivom, klobásami alebo koláčikmi.

V Európe majú regionálne špeciality tradíciu a sú súčasťou kultúry. Preto EÚ chráni mnohé výrobky so zemepisným názvom logom, ktoré bráni ich zneužitiu. Únia sa tak snaží zachovať jedinečnosť týchto produktov, ktorá spočíva v ich pôvode a konkrétnom výrobnom postupe. Viacerí výrobcovia si dávajú svoje regionálne špeciality zapísať do registra EÚ a tým ich chrániť pred napodobňovaním. Zapísaný je v ňom aj Skalický trdelník, Bratislavský rožok, či Levický slad.

V závislosti od vlastností produktu existujú tri rôzne druhy tohto loga, a to: „chránené označenie pôvodu“ (produkcia, spracovanie a výroba produktu v určitej zemepisnej oblasti uznaným a zavedeným postupom), „chránené zemepisné označenie“ (najmenej jedna z produkčných fáz, teda produk-

cia, spracovanie alebo výroba, sa musí uskutočniť v zemepisnej oblasti pôvodu) a „zaručená tradičná špecialita“ (tradičné zloženie výrobku alebo tradičný výrobný a/alebo spracovateľský postup).

Doteraz bolo do zoznamu v registri EÚ zapísaných viac než 1 330 označení pôvodu regionálnych produktov a špecialít, vrátane 18 slovenských produktov

Trdelník môže byť predávaný ako „Skalický trdelník“, len ak budú dodržané a kontrolované stanovené podmienky. Iní výrobcovia nesmú tento pojem používať.

V iných oblastiach sveta, napríklad v USA, takúto ochranu nepoznajú. Tam sa etablovali produkty s európskymi názvami, ako šampanské, ktoré sa plní v USA, a nie vo Francúzsku. Preto sú súčasťou obchodných rokovaní aj chránené označenia pôvodu. V posledných rokoch dosiahla EÚ v tejto oblasti značné úspechy, keď sa jej podarilo zvýšiť ochranu stoviek zemepisných označení, napríklad pre Žitavskú papriku. To, že sú produkty z EÚ teraz chránené aj mimo EÚ, presadila EÚ v obchodných dohodách napríklad s Kanadou, Južnou Kóreou a Singapurom. EÚ tiež uzatvorila samostatnú dohodu s Čínou, v ktorej sa stanovuje ochrana označení pôvodu.

[Odkaz na zemepisné označenia pôvodu](#)

[Zoznam registrovaných označení za Slovensko](#)

EÚ zabezpečuje čistejšiu vodu, a to ako na kúpanie, tak aj na pitie

Znečistené moria, pláže špinavé od olejových škvŕn a fosfáty v pitnej vode sú už minulosťou. EÚ zasahuje aj v tejto oblasti, aby si Európania mohli užívať ničím neskalenú radosť z kúpania a piť čistú vodu.

Po viacerých nehodách tankerov a ropných katastrofách v Európe stanovila EÚ moderné pravidlá pre lode, ktoré smerujú do jej prístavov. Po nehode tankeru „Erika“ pri francúzskom pobreží v roku 1999 došlo k zriadeniu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry (EMSA) so sídlom v Lisabone. Jej úlohou je starať sa o bezpečnosť európskych vôd. Na základe uvedených pravidiel majú napríklad tankery vybavené jednoduchým lodným trupom zakázané kotviť v prístavoch EÚ, povinná je dvojitý alebo ekvivalentný trup.

Zásahy zo strany EÚ sú prospešné aj pre občanov: ako to dokazuje výročná správa EÚ o kvalite vôd na kúpanie, v roku 2015 spĺňalo v EÚ minimálne požiadavky na kvalitu vody 96 percent monitorovaných oblastí určených na kúpanie. Na Slovensku bolo v roku 2016 podľa Úradu verejného zdravotníctva vyhlásených za vody určené na kúpanie celkovo 30 lokalít.

Od začiatku roka 2017 zároveň reguluje nariadenie EÚ napríklad obsah fosfátov v prostriedkoch na umývanie riadu, ako sú tablety alebo prášok. Pretože keď sa do riek a morí dostane spolu s odpadovou vodou priveľa fosfátov, spôsobuje to premnoženie rias. To vedie to k nedostatku kyslíka pre ostatné živočíchy a rastliny, ktoré potom hynú.

Podľa správy Európskej environmentálnej agentúry (EEA) z roku 2016 sa v celej Európskej únii zlepšila kvalita pitnej vody a účinnosť čistenia odpadových vôd. V správe EEA sa priamo uvádza, že na základe analýzy vzoriek pitnej vody odobratých v celej EÚ v rokoch 2011 až 2013 boli v 98,5 per-

centách prípadov dodržané normy pre pitnú vodu alebo sa ich podarilo dokonca prekročiť. Okrem toho je čoraz viac domácností napojených na čističky odpadových vôd. V južnej a východnej Európe je situácia horšia. Environmentálna agentúra tiež kritizuje, že sa do životného prostredia ešte stále dostáva priveľa živín a odpadových vôd, a to najmä dusík a fosfor.

Na Slovensku je v niektorých regiónoch obzvlášť problémom pretrvávajúce vysoké znečistenie vôd dusičnanmi. Európska komisia preto v septembri 2016 vyzvala Slovensko, aby dodržiavalo právne predpisy EÚ o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi. Dusičnany sú dôležité pre rast rastlín a bežne sa používajú ako hnojivá. Ich nadmerný výskyt však môže spôsobiť vážne znečistenie vody s následkami pre zdravie ľudí, hospodárstvo a životné prostredie.

Privysoké znečistenie dusičnanmi vinou hnojenia dusíkatými hnojivami v poľnohospodárstve, ako aj používanie fosfátov v pracích prostriedkoch, podporuje rast rias v sladkovodných tokoch a morskom prostredí, ktoré dusia ostatné formy života. Koncentrácia dusičnanov nad 50 mg/l môže mať značný vplyv na zdravie obyvateľstva, najmä v prípade tehotných žien a malých detí. A odstraňovanie dusičnanov z pitnej vody navyše spôsobuje vysoké náklady.

[Európska komisia o kvalite vôd na kúpanie \(v angličtine\)](#)

[Európska environmentálna agentúra o kvalite vody](#)

EÚ sa stará o čisté ovzdušie a je svetovým lídrom v boji proti klimatickým zmenám

Popolček, smog a páchnuce výfukové plyny - ovzdušie v mnohých mestách sa zhoršilo. EÚ vyvíja tlak na celosvetovú ochranu životného prostredia pôsobí a zároveň si stanovila ambiciózne ciele v oblasti znižovania emisií CO₂, ktoré spôsobujú skleníkový efekt a sú spoluzodpovedné za globálne otepľovanie.

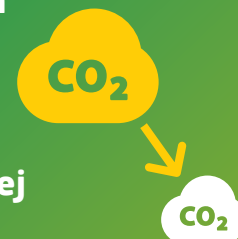
„V boji proti zmene klímy sme my, Európania, svetovými lídrami,“ vyhlásil predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Európa sa môže pochváliť tým, že sprostredkovala prvú celosvetovú právne záväznú dohodu o ochrane klímy. Koncom roka 2015 podpísali v Paríži zástupcovia 195 štátov sveta tento historický dokument, ktorý oficiálne nadobudol platnosť koncom roka 2016. Juncker v tejto súvislosti poznamenal: „Bola to Európa, kto vytvoril koalíciu vysokých ambícií a tým umožnila dosiahnuť parížsku dohodu.“ A to tak, že išla príkladom a opakovane svojich partnerov v skupine štátov G-20 a OSN vyzývala k tomu, aby ju nasledovali.

V tejto dohode sa zmluvné štáty zaväzujú, že udržia globálne otepľovanie výrazne pod 2 stupne Celzia v porovnaní s predindustriálnou úrovňou“. Cieľom je pritom a čo najviac sa priblížiť hodnote ešte o pol stupňa nižšej. Mnohí vedci sa domnievajú, že pri tejto hodnote sú ešte klimatické zmeny regulovateľné.

Teraz však tento cieľ treba premeniť na konkrétne kroky a časové plány. Preto sa v Parížskej dohode svetové spoločenstvo usiluje postupne obmedziť využívanie ropy, zemného plynu a uhlia. Parížsku dohodu ratifikovali aj takí významní hráči v oblasti klímy ako USA, Čína, Brazília a India, čo sa jej predchodcovi, Kjótskemu protokolu, nikdy nepodarilo. Dohoda má nadobudnúť platnosť práve po skončení platnosti Kjótskeho protokolu v roku 2020. Parížska dohoda však nie je právne záväzná, ale stavia na dobrovoľnom záväzku zmluvných štátov. Najbližšia konferencia o zmene klímy sa uskutoční v novembri 2017 v Bonne, v sídle Sekretariátu OSN pre klimatické zmeny.

EÚ je v tejto oblasti priekopníkom, keďže už v októbri 2014 si stanovila tri ciele v oblasti klímy: Po prvé, do roku 2030 chcú jej členské štáty znížiť emisie skleníkových plynov najmenej o 40 percent oproti úrovni z roku 1990. Po druhé, zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 na úroveň aspoň 27 percent na celkovej spotrebe energie. Po tretie, energetická účinnosť by sa mala zvýšiť aspoň o 27 percent. Na to, aby členské štáty tieto ciele skutočne dosiahli, sa budú musieť skutočne zlepšiť.

Stojíme na čele úsilia o nízkouhlíkové hospodárstvo znížením emisií skleníkových plynov najmenej o 40 % do roku 2030 a vykonávanie parížskej dohody OSN

Čisté ovzdušie je jedným z hlavných politických cieľov Európskej únie v oblasti životného prostredia. V záujme ochrany zdravia občanov EÚ stanovila aj hraničné hodnoty čistoty ovzdušia, ktoré musí každý členský štát dodržiavať. Pretože zápaly priedušiek a prípady astmy sa množia. Už v roku 1999 sa členské štáty EÚ dohodli na minimálnych normách pre čistotu ovzdušia. Od roku 2005 sú stanovené maximálne hodnoty pre oxid siričitý, oxid dusičitý a olovo. Členské štáty musia tieto normy implementovať, a to napríklad uplatňovaním rýchlostných limitov, zákazov jazdy alebo požiadaviek na priemysel, aby vyrábali a prípadne aj využívali daňové stimuly na výrobu áut s nízkymi emisiami škodlivých látok.

[Znenie parížskej dohody \(v angličtine\)](#)

[Európska komisia o opatreniach na ochranu klímy](#)

[Smernica EÚ o kvalite ovzdušia](#)

EÚ sa usiluje o recykláciu vyradených elektrických spotrebičov

Mobilné telefóny, notebooky a televízory obsahujú mnohé ušľachtilé a vzácne kovy, ktoré sa môžu spracovať a opätovne použiť. EÚ sa preto zasadzuje za to, aby mohol spotrebiteľ tie elektrospotrebiče, ktoré už doslúžili, bezplatne vrátiť výrobcovi. Tým sa znižuje záťaž na životné prostredie a priemyselnému odvetviu to šetrí peniaze.

Stará klávesnica, nefunkčný DVD prehrávač alebo pokazená práčka, to všetko môže spotrebiteľ bezplatne odovzdať vo veľkopredajniach. V odpade skončí každoročne až 9,5 milióna ton elektrických a elektronických zariadení. Podľa smernice EÚ z roku 2006 sa musia vyradené elektrospotrebiče, ako aj funkčné prístroje zbierať, odborne likvidovať alebo recyklovať. Od augusta 2005 je na Slovensku zároveň zakázané vyhadzovať staré alebo nefunkčné elektrospotrebiče do komunálneho odpadu a hrozí za to dokonca pokuta.

Pomáhame tým životnému prostrediu a šetríme zdroje. Napríklad z chladničky sa musí odčerpať chladiaca zmes a olej. V starých spotrebičoch sa ešte často vyskytujú aj chlórfluórovane uhľovodíky poškodzujúce atmosféru. Vo vyradených elektrospotrebičoch sa tiež nachádzajú nebezpečné látky, ako je ortuť a kadmium. V chudobnejších krajinách, napríklad v Afrike, kde často staré spotrebiče končia, vedie neodborná

manipulácia s nimi k zdravotným problémom a znečisteniu životného prostredia. Okrem toho sa členské štáty EÚ v prípade, že nerecyklujú ochudobňujú o vzácne nerastné suroviny. Mobilné telefóny, počítače a podobné zariadenia obsahujú napríklad kovy ako zlato, meď a striebro.

Recyklácia vyradených elektrospotrebičov v súčasnosti prebieha, no nie v takom rozsahu, ako by mala. Poukázala na to štúdia z roku 2015, ktorá bola vypracovaná pod vedením medzinárodnej policajnej organizácie Interpol. Podľa nej skončí v Európe len tretina všetkých starých spotrebičov tam, kam patria: v oficiálnych zberniach a recyklačných strediskách. Zvyšok sa recykluje nesprávne, nezákonne sa vyváža do zahraničia alebo sa jednoducho odhadzuje. EÚ sa usiluje o zmenu tejto situácie. Od júla 2016 musia aj internetoví predajcovia bezplatne a aj bez pokladničného dokladu prijímať naspäť od zákazníkov malé elektrospotrebiče, ktoré už doslúžili. Pozornosť spotrebiteľov na recykláciu majú upriamiť aj zberné akcie a informačné kampane.

[Smernica EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení](#)

[Oznámenie Komisie o nových pravidlách zaobchádzania s elektronickým odpadom z 13.8.2012](#)

Časť 7: EÚ uľahčuje cestovanie a prácu v Európe

EÚ občanom umožňuje žiť a pracovať v hociktorom členskom štáte

V EÚ si môže každý vybrať, kde chce žiť. Či sa zamestná v Nemecku, ako študentka si bude užívať dolce vita v Taliansku alebo založí firmu v inom členskom štáte – všetko je možné.

Európa dáva človeku dobrý pocit, že keď má chuť sa presťahovať, môže to bez problémov urobiť. Pretože každý občan členského štátu je zároveň občanom Európskej únie. Vďaka tomu má právo slobodne si sám môcť vybrať, v ktorej krajine EÚ by chcel pracovať, študovať alebo tráviť svoj dôchodok. Základom tohto práva je voľný pohyb pracovníkov, sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby, ktoré sú stanovené v európskych zmluvách. Každý členský štát musí zároveň s občanmi Únie zaobchádzať rovnako ako s vlastnými občanmi, pokiaľ ide o zamestnávanie, sociálne zabezpečenie a dane.

V súčasnosti je v celej EÚ viac než 14 miliónov občanov, ktorí dlhodobo žijú v inom členskom štáte. Väčšina z nich pracuje, mnohí sú však dôchodcami alebo študentmi, ktorí musia mať ale dostatočné finančné prostriedky na pokrytie svojich životných nákladov a zdravotné poistenie.

Právo EÚ stanovuje jasné hranice: máme právo na voľný pohyb, ale nie právo čerpať bezdôvodne sociálne dávky v inom členskom štáte EÚ. Pretože len pracujúci občania EÚ majú nárok na sociálne dávky. Súdny dvor Európskej únie to potvrdil vo viacerých rozsudkoch.

Príchod pracovníkov z iných krajín EÚ posilňuje aj slovenské hospodárstvo, pretože z dôvodu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a starnúceho obyvateľstva podniky potrebujú viac zamestnancov.

[Znenie smernice EÚ o voľnom pohybe](#)

Európa sa stará o zdravotné poistenie na cestách

Naliehavý prípad v zahraničí? Žiadny problém. Kto musí ísť v zahraničí súrne k lekárovi, tomu jeho slovenská zdravotná poisťovňa preplatí súvisiace náklady. Je to možné vďaka európskemu preukazu zdravotného poistenia.

EÚ zabezpečuje, aby mali jej občania aj na dovolenke alebo služobnej ceste dostatočné zdravotné poistenie. Kto navštívi lekára v inom členskom štáte EÚ a predloží svoj európsky preukaz zdravotného poistenia, náklady spojené s ošetrením mu jeho slovenská zdravotná poisťovňa dodatočne preplatí. Tým nevzniknú zákonným poistencom na Slovensku žiadne dodatočné náklady, okrem zvyčajnej spoluúčasti alebo poplatkov. Poistenec si len musí vopred hradiť nevyhnutnú zdravotnú starostlivosť, pričom v niektorých krajinách EÚ sú tieto postupy bezplatné. Každý si zároveň môže lekárske predpis vybrať v inom členskom štáte EÚ.

Ak však niekto vycestuje do zahraničia len preto, aby sa tam dal ošetriť, operovať alebo vyhotoviť zubnú protézu, mal by sa predtým poradiť so svojou poisťovňou, či mu súvisiace náklady preplatí. To platí aj pre dlhodobo chorých ľudí, ktorí sú odkázaní na nepretržitú lekársku starostlivosť. Upozornenie: súkromné ošetrenie nie je vždy kryté.

Európsky preukaz zdravotného poistenia mimochodom platí nielen vo všetkých 28 členských štátoch EÚ, ale aj na Islande, v Nórsku, Lichtenštajnsku a vo Švajčiarsku. Ako praktická príručka o jeho používaní vám môže poslúžiť aplikácia pre smartfóny, ktorá je k dispozícii v 27 členských štátoch EÚ, na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku a vo Švajčiarsku. Zahŕňa všeobecné informácie o preukaze, telefónne čísla tiesňového volania, zoznam ošetrovateľov, na ktoré sa preukaz vzťahuje, a ich ceny, informácie o tom, ako žiadať náhradu nákladov a na koho sa obrátiť v prípade straty preukazu. Aplikácia je dostupná v 24 jazykoch.

[Webová stránka Európskej komisie o náhrade nákladov na zdravotnú starostlivosť](#)

[Informácie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o prístupe k zdravotnej starostlivosti v jednotlivých krajinách EÚ](#)

[Aplikáciu „európsky preukaz zdravotného poistenia“ pre váš smartfón si môžete stiahnuť tu](#)

Ak sa vám stala nehoda, zavolajte na 112 – jednotné európske číslo tiesňového volania

Európa je jednotná aj v núdzových situáciách. Už v roku 2008 sa zaviedlo jednotné bezplatné číslo tiesňového volania 112, ktoré skracuje čas čakania do príchodu záchranných služieb a zachraňuje životy.

V minulosti mal každý štát svoje vlastné volacie číslo na políciu, prvú pomoc a hasičov. Pri požiari alebo nehode v zahraničí tak cestujúci často nevedeli, na aké číslo majú volať, aby zavolali pomoc.

Od roku 2008 je to už inak. Celoeurópske číslo tiesňového volania funguje bezplatne vo všetkých členských štátoch. Na číslo sa dovoláte 24 hodín denne 7 dní v týždni, pri volaní z pevnej aj mobilnej telefónnej linky. Nie všetci ľudia o tom však vedia, čo ukázali aj výsledky prieskumu z roku 2016: aj 25 rokov po zavedení európskeho tiesňového čísla len štvrtina všetkých občanov EÚ tuší, že volanie na toto číslo im zabezpečí prístup k záchranným službám v každom členskom štáte Únie. Slováci sú na tom výrazne lepšie. Až 72 % Slovákov vie, že číslo tiesňového volania môžu využiť všade v EÚ.

Centrály by mali vedieť prijímať tiesňové volania v rôznych jazykoch, teda aj v angličtine. Ak by mobilný telefón nemal príjem v sieti vlastnej SIM karty, bude automaticky prepojený cez inú sieť. Takéto tiesňové volanie má v mobilnej sieti

prednosť, v prípade potreby je iný telefónny hovor prerušený. Popri tom existuje na Slovensku tiesňová telefónna linka na požiarnikov 150, záchrannú službu 155 a políciu 158. Číslo tiesňového volania sa mimochodom presadzuje aj mimo Európskej únie, keď platí už vo viac ako 30 európskych krajinách, napríklad na Islande, v Srbsku, Nórsku, Švajčiarsku, ale aj v Izraeli, Rusku, či Turecku.

EÚ sa zasadzuje za bezpečnosť aj v prípade vodičov automobilov. V roku 2015 preto EÚ zaviedla celoeurópsky Systém núdzového volania (eCall), ktorý pri nehode automaticky zavolá na tiesňovú linku 112 a zalarmuje záchrannú službu. Cieľom je znížiť počet úmrtí na cestách a dosiahnuť, aby k zraneným na mieste nehody rýchlejšie dorazila pomoc. Okrem ručnej aktivácie systém reaguje napríklad na spustenie airbagov a následne cez celoeurópsku tiesňovú linku 112 pošle najbližšej príslušnej pohotovostnej službe informácie o presnom mieste a čase nehody. Podľa údajov Európskej komisie sa má cena montáže systému núdzového volania pohybovať okolo 100 eur na vozidlo.

[Informácie Európskej komisie o čísle tiesňového volania 112 \(v angličtine\)](#)

EÚ zabezpečuje vodičom mobilitu bez hraníc

Dopravná kontrola v zahraničí? Strata vodičského preukazu na dovolenke? Už od roku 1996 uznáva každý členský štát EÚ vodičské preukazy, ktoré boli vystavené v inom členskom štáte. Rovnako dlho existuje jednotný vodičský preukaz EÚ.

V minulosti národný vodičský preukaz nie vždy presvedčil políciu a úrady v zahraničí. Vďaka harmonizácii EÚ je to však už inak. Vodičské preukazy sa navzájom uznávajú, takže vodiči môžu bez byrokratických prekážok jazdiť v každom členskom štáte EÚ. V EÚ je mimochodom v obehu viac než 110 platných typov vodičských preukazov.

Kto tak žije v inom členskom štáte EÚ, je oslobodený od povinnosti vymeniť si svoj doterajší vodičský preukaz a môže ho aj naďalej používať. Pri najbližšom predĺžení platnosti alebo

najneskôr v roku 2033 bude tento vodičský preukaz nahradený vodičským preukazom v novom formáte.

Od januára 2013 majú všetky nové vodičské preukazy vystavené v EÚ jednotný formát: plastový preukaz vo veľkosti kreditnej karty s fotografiou a lepšími bezpečnostnými prvkami.

Kto by pri ceste do európskeho zahraničia stratil vodičský preukaz, môže si zhlboka vydýchnuť: všetky členské štáty EÚ vystavujú náhradné vodičské preukazy.

[Európska komisia o európskom vodičskom preukaze](#)

[Smernica EÚ o vodičských preukazoch z 20.12.2006](#)

EÚ umožňuje bezhraničné cestovanie: Schengenský priestor

Možnosť cestovať po zjednotenej Európe bez kontrol na hraniciach bola dlho snom Európanov. V roku 1985 došlo k dohode o Európe bez závor, ktorá sa v roku 1995 stala skutočnosťou. V súčasnosti je súčasťou schengenského priestoru 26 členských štátov so 400 miliónmi obyvateľov. Aby sme si však tento spoločný výdobytok zachovali aj napriek vysokému migračnému tlaku, zintenzívnili sa policajná spolupráca a posilnila spoločná ochrana vonkajších hraníc.

Pred viac ako 30 rokmi podpísalo päť krajín (Nemecko, Francúzsko a krajiny Beneluxu) v malej luxemburskej vinohradníckej obci Schengen rovnomenú dohodu o zjednodušení a postupnom zrušení hraničných kontrol v rámci týchto štátov a ich presunutia na vonkajšiu hranicu schengenského priestoru. Kto dnes v rámci tohto priestoru prekračuje hranice, nemusí už ako cestujúci predložiť cestovný pas a nikto ho nekontroluje. Cez vnútorné hranice schengenského priestoru dochádzajú každodenne za prácou milióny ľudí, vrátane Slovákov. Každoročne podniknú Európania celkovo 1,25 miliardy ciest, pri ktorých prekračia vnútorné hranice. Občania EÚ v členských štátoch schengenského priestoru majú právo na voľný pohyb, čo je jedným z najväčších úspechov európskej integrácie.

Niektorí majú pocit, že Schengen má vplyv na mieru kriminality, čo sa však na základe štatistík neukazuje. V snahe zaistiť bezpečnosť v priestore bez vnútorných hraníc ale policajné zbory v členských štátoch schengenského priestoru vyvinuli účinnejšie metódy, ako hraničné kontroly. Schengen neznamená, že sa polícia z pohraničnej oblasti úplne stiahne, naďalej tam má dostatočný počet hliadok, ktoré môžu vykonávať ciele kontroly.

Polícia v schengenskom priestore bojuje aj proti cezhraničnej kriminalite, a to aj pomocou spoločných policajných jednotiek. Napríklad polícia v Nemecku, Poľsku a Česku vybudovala pevné štruktúry spolupráce a dokáže pohotovo reagovať na nové hrozby v pohraničných oblastiach. Kriminalisti z Rakúska a Slovenska úspešne spolupracujú na odhaľovaní gangov drogových dílerov, či sieti priekupníkov. Policajti z členských štátov schengenského priestoru môžu podozrivých páchatel'ov pozorovať, sledovať a zatýkať aj cezhranične. Navzájom sa podporujú počítačovým systémom, ktorý sa nazýva Schengenský informačný systém (SIS) a umožňuje výmenu údajov o hľadaných osobách alebo ukradnutých automobiloch a zbraniach. Predstavuje teda určitý druh elektronickej pátracej databázy.

Spoločný priestor bez hraničných kontrol však môže fungovať len vtedy, ak si účinne chránime naše vonkajšie hranice. Pozemné hranice schengenského priestoru sú viac ako 7 700 km dlhé a námorné hranice majú takmer 42 700 km. Na Slovensku predstavuje tvorí vonkajšiu hranicu EÚ naša štátna hranica s Ukrajinou, ktorá je zároveň aj hranicou schengenského priestoru.

Utečenecká kríza z roku 2015 odhalila na vonkajších hraniciach EÚ závažné nedostatky, ktoré sa postupne odstraňujú. Výsledkom je zriadenie novej Európskej pohraničnej a pobrežnej stráž, v rámci ktorej je teraz v pohotovosti 1 500 príslušníkov, z toho 35 zo Slovenska, ktorí môžu byť nasadení už v priebehu niekoľkých dní. Jej príslušníci už poskytujú pomoc v Bulharsku na hranici s Tureckom a v Grécku na jeho severnej hranici. Migranti, ktorí prichádzajú do Grécka a Talianska, sú teraz registrovaní odoberaním ich otláčok prstov takmer v 100 percentách prípadov a ich tranzit do ostatných častí EÚ nie je viac tak ľahko uskutočniteľný ako predtým. Dohoda EÚ s Tureckom zároveň viedla k prudkému poklesu počtu prichádzajúcich migrantov. Napriek tomu ale v Grécku a Taliansku uviazlo veľa nelegálnych prisťahovalcov a žiadateľov o azyl. Celoeurópske premiestňovanie žiadateľov o azyl, na ktorom sa dohodli členské štáty v EÚ sa zatiaľ nepodarilo uskutočniť do tej miery, ako sa spoločne dohodlo.

V Kódexe schengenských hraníc sa tiež uvádza, že členské štáty schengenského priestoru môžu dočasne zaviesť kontroly na vnútorných hraniciach v prípade, že je ohrozený verejný poriadok alebo vnútorná bezpečnosť. V praxi sa toto ustanovenie použilo pri politických stretnutiach na vysokej úrovni alebo futbalových zápasoch, aby sa zabránilo napríklad príchodu zahraničných chuligánov. Od začiatku utečeneckej krízy v roku 2015 zaviedlo štátov hraničné kontroly šesť z 26 členských.

Európska komisia a členské štáty sa ale dohodli, že budú pracovať na postupnom rušení dočasných kontrol na vnútorných hraniciach, aby sme sa mohli čo najskôr vrátiť k normálnej fungujúcemu schengenského priestoru bez kontrol na vnútorných hraniciach. Pretože všetky zúčastnené strany vedia, o čo v prípade slobody cestovania bez hraníc ide: jednu z najväčších vymožeností spoločnej Európy.

[Náklady na Európu bez schengenského priestoru, oznámenie Komisie z marca 2016](#)

[Prehľad schengenských pravidiel](#)

Časť 8: EÚ podporuje vzdelávanie, výskum a kultúru

EÚ vysielala mladých ľudí na štúdium do zahraničia

Erasmus Rotterdamský bol európsky humanistický vzdelanec, ktorý žil v období renesancie. Najväčší program financovania zahraničných pobytov pre študentov, stážistov a učiteľov na svete je pomenovaný práve podľa neho – „Erasmus“. V roku 2017 oslavuje tento európsky program 30. výročie. Zúčastnilo sa na ňom už 9 miliónov ľudí.

Chceli by ste študovať jeden semester v Paríži alebo v Madride? Každý rok sa cez program Erasmus vyberie na niektorú európsku univerzitu vyše 3 500 slovenských študentov. Tento výmenný program, ktorý oslavuje v roku 2017 svoje 30. narodeniny, je jedným z najúspešnejších programov EÚ. Kým v roku 1987 začínal s 3 244 študentmi, v roku 2015 sa výmenného pobytu v rámci programu Erasmus+ zúčastnilo až 640 000 študentov, stážistov, dobrovoľníkov, učiteľov, školiteľov a pracovníkov s mládežou. Program symbolizuje určitý životný postoj, mladí z generácie Erasmus si zažívajú a vážia si rôznorodosť a krásu kontinentu, sú celoeurópsky prepojení a cítia sa byť Európanmi.

1 z 3 študentov programu Erasmus dostane pracovnú ponuku od spoločnosti, v ktorej praxoval

Od založenia programu sa na ňom zúčastnilo už 9 miliónov mladých ľudí, z toho viac ako 107 700 ľudí zo Slovenska. Spočiatku išlo o výmenu študentov, neskôr sa k nim ale pridali aj stážisti, učni, mladí podnikatelia, športovci a pedagógovia. Študenti dostávajú ako podporu 150 až 250 eur na mesiac a sú oslobodení od platenia študijných poplatkov, a to aj v prípade, že hosťovská univerzita nejaké vyberá.

Takýto zahraničný pobyt je výhodou pri neskoršom zamestnaní: študenti, ktorí sa zúčastnili na programe Erasmus, majú po ukončení štúdia dvakrát väčšiu šancu nájsť si prácu ako ostatní študenti. U východoeurópskych študentov, ktorí využili program Erasmus, sa znížilo riziko dlhodobej nezamestnanosti až o 83 % a ich šanca získať zamestnanie krátko po skončení školy je o 14 % vyššia ako u študentov, ktorí sa programu nezúčastnili. Navyše, v priemere každý tretí účastník programu Erasmus získa po ukončení stáže od príslušného podniku ponuku práce a každý desiaty absolvent programu si založí vlastnú firmu. Pravdepodobne ide o jedinú iniciatívu EÚ, ktorej vzdala hold celosvetovo úspešná filmová trilógia s názvom „Erasmus alebo Priatelia po španielsky“. Mimochodom, najobľúbenejšími destináciami študentov z celej Európy sú Madrid, Paríž a Viedeň. Pre Slovákov to je Poľsko, Španielsko a Turecko.

V roku 2014 sa program Erasmus spojil s ďalšími programami do tzv. Erasmus+, do ktorého patria magisterské („Master“) a doktorandské programy, ako aj [Erasmus pre mladých podnikateľov](#). Európska komisia v tomto roku doplní Erasmus o program ErasmusPro, ktorým sa budú podporovať dlhodobejšie pracovné stáže v zahraničí (pol roka až rok). Projekty podporované cez Erasmus motivujú aj učňov, ktorí zvažujú predčasný odchod zo školy, aby vďaka pobytu v zahraničí vytrvali v učňovskej príprave a úspešne ju ukončili.

Na program Erasmus+ je na obdobie rokov 2014 až 2020 z rozpočtu EÚ vyčlenených približne 14,7 miliardy eur. Do roku 2020 sa očakáva zvýšenie rozpočtu pre Slovensko z pôvodných 22 miliónov eur v roku 2014 na 40 miliónov eur v roku 2020.

[Stránky programu Erasmus+](#)

[Webové stránky 30. výročia programu Erasmus](#)

[Webové stránky štyroch národných agentúr, ktoré sprostredkujú Erasmus+ na Slovensku](#)

EÚ ponúka novú službu pre dobrovoľníkov: Európsky zbor solidarity

Či už chcú pomáhať ľuďom v núdzi alebo pomáhať odstraňovať následky zemetrasení, nový program EÚ umožňuje mladým ľuďom angažovať sa po celej Európe a získavať zahraničné skúsenosti. Od decembra 2016, kedy bola služba spustená, sa za prvé tri mesiace prihlásilo skoro 26 000 ľudí. Prvé aktivity Európskeho zboru solidarity sa začnú už v roku 2017.

Európsky zbor solidarity, ktorý založila Európska komisia na konci roka 2016, má za cieľ motivovať mladých ľudí k dobrovoľníctvu a pomáhaniu v núdzových situáciách v iných krajinách. Mladí dobrovoľníci vo veku od 18 do 30 rokov budú môcť zapojiť do projektov, kde budú pomáhať napr. pri podobných krízach, akou je utečenecká kríza alebo nedávne zemetrasenie v Taliansku. EÚ túto možnosť ponúka, aby v ľuďoch podporila solidaritu a zároveň mladým ľuďom pomohla získať odbornú kvalifikáciu.

Účastníci dostanú buď pravidelný plat, alebo im budú uhradené aspoň cestovné a životné náklady a poskytnuté ubytovanie a vreckové. Zbor solidarity ponúka možnosť stať sa dobrovoľníkom, absolvovať prax alebo odbornú prípravu, či sa zamestnať na obdobie 2 až 12 mesiacov. Pôsobenie v Európskom zbore solidarity by preto malo slúžiť aj ako odrazový mostík na získanie neskoršieho dlhodobejšieho zamestnania.

Mladí sa môžu zapojiť do oblastí vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, sociálneho začleňovania, výstavby ubytovacích a iných zariadení, rekonštrukcií a riadenia, prijímania migrantov, ochrany životného prostredia, či do akcií zameraných na predchádzanie prírodným katastrofám. Na konci dostanú osvedčenie o účasti.

Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker k tomu uviedol: „*Európsky zbor solidarity poskytne mladým ľuďom možnosť zmysluplným spôsobom prispieť k fungovaniu spoločnosti a preukázať svoju solidaritu, ktorej na svete a v Európskej únii nie je nikdy dosť. Pre mňa to bol vždy absolútny základ toho, o čom Európska únia je. Nespájajú nás zmluvy ani priemyselné či ekonomické záujmy, ale naše hodnoty. A tí, ktorí pracujú ako dobrovoľníci, naplňujú tieto európske hodnoty každý jeden deň.*“ Európska komisia očakáva, že do roku 2020 sa do programu zapojí až 100 000 účastníkov. Záujemci, ktorí spĺňajú podmienky, sa môžu prihlásiť na internetovej stránke: www.europa.eu/solidarity-corps. Prví účastníci sú v súčasnosti už vysielaní.

[Stránky európskeho zboru solidarity](#)

[Otázky a odpovede o európskom zbore solidarity](#)

EÚ pomáha mladým sa zamestnať

V Grécku je takmer každý druhý mladý človek do 25 rokov bez práce a ani v Španielsku nie je situácia oveľa lepšia. A v Taliansku je bez práce viac ako 33 percent mladých. Kríza vystrelila nezamestnanosť mladých ľudí v južnej Európe, kde bola veľkým problémom už pred zavedením eura, do nových výšin. EÚ proti tomuto javu podniká rzné kroky. Prvé výsledky už vidno aj na Slovensku, kde sa nezamestnanosť mladých výrazne znížila.

Politika trhu práce je síce v prvom rade úlohou členských štátov EÚ, no Európska únia sa snaží svojich členov v boji proti nezamestnanosti podporovať. Vplyvom hospodárskej krízy predstavuje momentálne boj s nezamestnanosťou mladých jednu z desiatich top priorit Európskej komisie. V októbri 2016 bolo v EÚ nezamestnaných 4,2 milióna mladých ľudí do 25 rokov. Miera nezamestnanosti tak dosahovala ešte stále značných 18,4 percenta, hoci v porovnaní s rekordnou úrovňou 24 percent z januára 2013, sa už výrazne znížila.

Členské štáty EÚ sa v roku 2013 v rámci tzv. záruk pre mladých ľudí zaviazali, že budú mladých ľudí vo veku do 25 rokov podporovať v ich návrate do práce alebo ich aspoň pripravovať na trh práce. Ak niekto ukončil štúdium alebo práve stratil zamestnanie, by mal v priebehu štyroch mesiacov dostať ponuku pracovného miesta, učňovskej prípravy, odbornej prípravy alebo stáže. Do roku 2018 vyčlenila EÚ na tieto programy približne 6,4 miliardy eur a táto suma by sa mala do roku 2020 ešte zvýšiť o ďalšie 2 miliardy.

Predseda Európskej komisie Juncker nazval vysokú mieru nezamestnanosti mladých „humanitárnou krízou“ a podčiarkol, že Európa nesmie zostať kontinentom nezamestnaných mladých ľudí. Juncker konkrétne uviedol: „Nemôžem prijať a neprijmem skutočnosť, že miléniová generácia alebo tzv. generácia Y môže byť po 70 rokoch prvou generáciou, ktorá je chudobnejšia, ako boli jej rodičia.“ Okrem toho je každý rok k dispozícii 10 miliárd eur na vytváranie pracovných miest, odbornú prípravu a podnikanie.

Záruka pre mladých ľudí prináša prvé výsledky. Od roku 2013 do konca roku 2016 sa podľa Európskej komisie znížil počet nezamestnaných mladých ľudí o 1,6 milióna. Miera nezamestnanosti mladých ľudí v tomto období klesla z 23,9 na

18,5 percenta. Koncom roka 2016 bolo síce stále 6,6 milióna mladých ľudí bez práce a mimo vzdelávacieho procesu, ich počet však za spomínané obdobie klesol o 900 000. Od januára 2014 sa na projektoch záruky pre mladých ľudí zúčastnilo 14 miliónov mladých ľudí.

Viac než 9 miliónov mladých ľudí

získalo prácu, stáž alebo učňovskú prípravu vďaka európskej záruke pre mladých ľudí

Na Slovensku sa aj vďaka iniciatíve „záruky pre mladých“ podarilo znížiť nezamestnanosť mladých z 34 percent v roku 2012 na 23 percent v roku 2016. Ako obzvlášť úspešné sa ukázali krátkodobé programy dobrovoľnej práce a stáže financované z európskych zdrojov. V novom programovom období (2014 – 2020) je na iniciatívu podpory zamestnanosti mladých vyčlenených približne 194 miliónov eur z európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Navyše, Európska komisia chce doplniť úspešný výmenný program Erasmus+ o tzv. ErasmusPro, ktorým sa budú podporovať dlhodobejšie pracovné stáže učňov v zahraničí.

[Eurostat o nezamestnanosti mladých \(august 2016\)](#)

[Stránky Európskej komisie o záruke pre mladých ľudí](#)

[Webové stránky Európskej komisie o záruke pre mladých ľudí v jednotlivých krajinách \(v angličtine\)](#)

[Investície do mládeže v Európe: Otázky a odpovede \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky – slovenský Operačný program Ľudské zdroje](#)

Vedci dostanú z programu EÚ „Horizont 2020“ miliardy eur

Hospodársky úspech sa často zakladá na inovatívnych myšlienkach a nových nápadoch. Aby sme udržali krok v celosvetovej súťaži inovácií, EÚ dáva miliardy eur na podporu výskumu, a to často aj v medzinárodných tímoch.

Excelentná veda a vedúce postavenie priemyslu – tak znejú ciele programu EÚ pre výskum a inováciu s názvom „Horizont 2020“. EÚ vyčlenila zo svojho rozpočtu na roky 2014 – 2020 na podporu výskumu okolo 80 miliárd eur. Aj z tejto sumy by mohlo Slovensko profitovať, ak budú slovenskí vedci a podnikatelia prichádzať s dobrými nápadmi a predkladať excelentné výskumné projekty.

Výskum dôležitých tém budúcnosti a celosvetových výziev často nie je dostatočne financovaný z národných rozpočtov a mnohokrát sa najlepšie výsledky podarí dosiahnuť v medzinárodných tímoch. Príkladom je boj proti antibiotickej rezistencii. EÚ financuje projekty, v ktorých sa vedcom podarilo zhromaždiť údaje o rôznych príčinách a rozsahu tohto problému v jednotlivých krajinách. Zistilo sa, ako a prečo sú niektoré členské štáty v boji proti rezistentným choroboplodným zárodkom úspešnejšie. Na základe toho sa potom zmenila politika aj v iných krajinách, aby bol tento boj úspešný.

Okrem celoeurópskeho programu Horizont 2020 má Slovensko k dispozícii fondy z kohéznej politiky určené aj na podporu výskumu a inovácií. Operačný program Výskum a inovácie pracuje s rozpočtom 2,26 miliárd eur na obdobie 2014 – 2020 a zameriava sa na podporu výskumu, technologického vývoja

a inovácií, ale aj na zvýšenie konkurencieschopnosti a podporu rastu malých a stredných podnikov na Slovensku. Očakáva sa, že vďaka programu narastie podiel podnikov využívajúcich výskum, vývoj a inovácie o 10 percent a zvýši sa počet výskumníkov o vyše 1 000. Doteraz bolo podporených viac ako 400 výskumných projektov, z toho 15 strategických projektov univerzitných vedeckých parkov a výskumných centier.

Vďaka EÚ sa pre vynálezcov a inovatívne podniky zjednodušila ochrana vynálezov v celej Európe. V prvej polovici roka 2017 začne platiť tzv. európsky patent s jednotným účinkom. Európsky patentový úrad môže potom udeľovať patenty, ktoré budú automaticky platiť vo všetkých členských štátoch EÚ. Podnikom to ušetrí veľa času aj peňazí. Okrem toho bude pri sporoch v budúcnosti rozhodovať európsky jednotný patentový súd, čo podnikom ušetrí paralelné súdne konania vo viacerých krajinách EÚ.

[Stránky Európskej komisie o programe Horizont 2020 \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky o európskom patente s jednotným účinkom \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky národných kontaktných miest pre Horizont 2020 na Slovensku](#)

[Webové stránky – Operačný program Výskum a vývoj \(2014 – 2020\)](#)

EÚ vytvára európsky cloud pre otvorenú vedu

Pri výskume sa vyprodukuje nesmierne množstvo výsledkov a údajov. Za cieľom, aby si európski vedci mohli tieto údaje medzi sebou vymieňať a využívať ich, plánuje Európska komisia do roku 2020 vytvoriť tzv. európsky cloud pre otvorenú vedu.

**Európsky cloud
pre 1,7 mil.
výskumných
pracovníkov
a 70 mil.
odborníkov v oblasti vedy
a techniky**

Ide o novátorský nápad: Už od tohto roku majú byť všetky vedecké údaje, ktoré prinesú projekty programu EÚ pre výskum „Horizont 2020“, prístupné cez nový cloud európskej vedeckej obce. Samotný termín cloud označuje priestor na internete, kde sa môžu ukladať všetky druhy informácií vrátane dokumentov, fotiek, hudby, či videí. Výhodou je, že sa vďaka cloudu

môžete kedykoľvek a odkiaľkoľvek dostať k svojim dátam. Jedinou podmienkou je pripojenie k internetovej sieti.

Cez cloud sa tak budú môcť prepojiť vedeckí pracovníci univerzít a výskumných ústavov v celej Európe so svojimi spolupracovníkmi na celom svete, aby si mohli vymieňať a vyhodnocovať veľké množstvo vedeckých údajov a poznatkov. Do roku 2020 bude môcť toto virtuálne prostredie využívať približne 1,7 milióna vedeckých pracovníkov a 70 miliónov odborných pracovníkov z oblasti vedy a techniky po celej Európe.

Európska komisia na tento cloud vyčlenila dve miliardy eur, ďalších 4,7 miliardy eur má prísť z verejných a súkromných zdrojov. Cieľom je zvýšiť globálnu konkurencieschopnosť Európy v oblasti analýzy veľkých dát. Cloud zároveň uľahčí prácu začínajúcim, ako aj malým a stredným podnikom.

Údaje uložené v cloude majú byť prístupné aj výskumným pracovníkom z oblasti priemyslu a verejného sektora - tí však budú za prístup platiť. V roku 2018 chce tiež Komisia podporiť vývoj nového superpočítača s využitím kvantovej technológie novou vlajkovou iniciatívou.

[Vyjadrenie Európskej komisie o cloud computingu](#)

EÚ prepája Európu – bezplatné Wi-Fi na dedinách a v mestách

Či už v práci, doma alebo na cestách, ľudia si chcú neustále kontrolovať svoje e-maily alebo rýchlo poslať nejakú fotku. Na to ale potrebujú dobré internetové pripojenie, a to aj vo verejnom priestore. Aj o to zabezpečuje EÚ.

Celoplošné zavedenie siete 5G podporí vytvorenie viac ako 2 miliónov pracovných miest do roku 2025

Snom mnohých používateľov smartfónov je, aby na verejných miestach bolo k dispozícii bezplatné Wi-Fi. Európska komisia to chce premeniť na skutočnosť a v septembri 2016 preto predstavila iniciatívu, ktorá by tomu mala napomôcť. Podľa nej majú byť do roku 2020 najdôležitejšie verejné miesta v mestách a na dedinách v rámci Európy vybavené bezplatným a superrýchlym pripojením na internet. Ide najmä o knižnice, parky a verejné budovy. EÚ na to vyčlenila prostriedky vo výške 120 miliónov eur.

Finančnú podporu z EÚ by malo do roku 2020 využiť 6 000 až 8 000 miest a obcí. Obce dostanú zariadenia Wi-Fi bezplatne, keďže EÚ im uhradí náklady na technické vybavenie a inštaláciu tzv. hotspotov s názvom „WiFi4EU“, teda Wifi pre EÚ. Európska

komisia vyzvala obce, aby na oplátku vytvorili nové služby, napr. turistické mapky miest, on-line formuláre pre úrady alebo informácie o zdravotníckych zariadeniach. Podmienkou je, aby mestá nevytlačili z trhu žiadnych už etablovaných súkromných alebo verejných poskytovateľov Wi-Fi a aby dokázali používateľom ponúknuť minimálnu rýchlosť 30 MB za sekundu. Iniciatíva sa teda zameriava predovšetkým na tie oblasti, v ktorých dnes nie je žiadna Wi-Fi sieť. Žiadosti možno predkladať od leta 2017.

Okrem toho majú mať aj občania v odľahlých regiónoch prístup k rýchlemu mobilnému internetu za dostupnú cenu. Do roku 2025 má byť spotrebiteľom všade v Európe k dispozícii superrýchly mobilný internet 5G. „5G má potenciál vytvoriť ďalšie dva milióny pracovných miest v EÚ,“ uviedol predseda Komisie Juncker. Európska komisia vytvorila v roku 2013 PPP projekt, ktorý získal podporu z verejných finančných prostriedkov vo výške 700 miliónov eur a ktorého cieľom je dosiahnuť prelom v používaní technológií 5G v Európe.

EÚ v oblasti Informačných a komunikačných technológií výrazne pomáha Slovensku, najmä pri elektronizácii verejnej správy a pokrytí územia modernými IKT sieťami. EÚ na túto oblasť Slovensku priamo poskytla na roky 2007 - 2013 845 miliónov eur. Podpora EÚ pokračuje aj v rokoch 2014 - 2020 kedy je k dispozícii viac ako 805 miliónov eur. Ďalšie prostriedky týkajúce digitálnych technológií je možné využívať aj z iných programov určených pre Slovensko, ale aj z celoeurópskych zdrojov.

[Európska komisia o WiFi4EU](#)

EÚ podporuje kultúru v Európe

EÚ je tu pre svoje členské štáty nielen v oblasti politiky a hospodárstva, ale aj kultúry. Má preto mnohé podporné programy, ktoré dopomáhajú režisérom, hercom, spevákovi a ďalším umelcom k prelomovým úspechom. Čím by bolo napríklad kino bez európskeho filmu?

Jednému zo zakladajúcich otcov Európy, Jeanovi Monnetovi, sa pripisuje tento výrok: „Ak by bolo treba začať od začiatku, začal by som s kultúrou.“ Vyjadril tým poznanie, že kultúra je dôležitým hnacím motorom európskeho zjednotenia. Pretože Európa má za sebou celé stáročia spoločných kultúrnych dejín.

Za svoju politiku v oblasti kultúry síce zodpovedajú jednotlivé štáty, ale EÚ ich v tom podporuje. Cieľom je zachovať kultúrnu rôznorodosť a kultúrne dedičstvo, podporovať umelcov v ich tvorbe, či podnecovať kultúrnu výmenu. Na konci roka 2015 k týmto cieľom pod vplyvom prílevu utečencov pribudol aj medzikultúrny dialóg.

V Európe zamestnávajú kultúrne a kreatívne odvetvia viac ako sedem miliónov ľudí. Európske filmy vedia byť tak mnohotvárne ako obľúbená Amélia z Montmartru či Good bye Lenin. Aby tieto filmy mohli vzniknúť, EÚ od roku 1990 finančne podporuje filmových a televíznych režisérov a producentov. Kvalitu európskeho filmu EÚ podporuje aj cez filmové festivaly, podporu distribúcie a marketingu európskych koprodukcí, ako aj výrobu televíznych seriálov. Zároveň poskytuje pomoc sieťam kín, napríklad „Europa Cinemas“, v ktorej sa združujú kiná s veľkým podielom európskych filmov.

Podpora filmu prináša osob, čo dokazujú aj tieto čísla: Od začiatku podpory sa počet európskych filmov v kinách strojnásobil a trhový podiel stúpil z počiatkových menej ako 10 percent na dnešných vyše 33 percent.

Hlavným nástrojom EÚ na podporu kultúry je program Kreatívna Európa. Do roku 2020 je naň vyčlenených približne 1,46 miliardy eur v prospech kultúrnych a tvorivých odvetví v Európe. Súčasťou Kreatívnej Európy sú aj naďalej programy Kultúra a Médiá. Na Slovensku boli z tohto programu podporené viaceré úspešné projekty, vrátane filmu v slovenskej koprodukcii Cez kosti mŕtvych režisérky Agnieszky Holland alebo slovenský film Piata loď, ktoré boli v roku 2017 zároveň ocenené aj na Medzinárodnom filmovom festivale v Berlíne.

V roku 2016 vznikol aj nový garančný fond na podporu malých kreatívnych podnikov. Z programu sa podporujú medzinárodné turné a výstavy, ale aj preklad krásnej literatúry, či ďalšie vzdelávanie umelcov.

V roku 1976 bol založený Mládežnícky orchester Európskej únie, ktorý plní úlohu kultúrneho vyslanca. Za celé obdobie jeho činnosti v ňom hralo už viac ako 3 000 hudobníkov a spolupracovali s ním veľikáni ako Leonard Bernstein či Herbert von Karajan. Orchester sa stal symbolom kultúrnej rozmanitosti Európy a jeho budúcnosť je zabezpečená vďaka iniciatíve Európskej komisie. Súčasťou orchestra je v súčasnosti aj mladý slovenský violista Šimon Truszka.

[Stránky programu Kreatívna Európa Médiá](#)

[Stránky o kultúre v EÚ](#)

[Stránky Výkonnej agentúry pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru](#)

EÚ zachováva kultúrnu rozmanitosť a vyhlasuje hlavné mestá kultúry

Čo majú spoločné mestá Košice, Praha a Krakov? Všetky tri už raz boli vyhlásené za Európske hlavné mesto kultúry. Predstavujú miesta v Európe s veľkou kultúrnou hodnotou – a vďaka tomu získavajú financie z Bruselu. Žiaden iný svetadiel nemá možnosť stavať na tak rozmanitom kultúrnom dedičstve na takom malom území ako Európa.

Titul „Európske hlavné mesto kultúry“ vyhlasuje Európska únia už od roku 1985. Cieľom tejto iniciatívy je vyzdvihnúť bohatstvo a rozmanitosť kultúr v Európe, podporovať cestovný ruch a zlepšiť imidž miest. Zároveň v nás zintenzívňuje pocit, že ako Európania patríme k rovnakej kultúre. Na každé Európske hlavné mesto kultúry sa vyčlení suma 1,5 milióna eur, ktorú vybrané mestá získajú ako peňažnú cenu Meliny Mercouriovej. Bola to práve Melina Mercouriová, bývalá grécka ministerka kultúry, kto tento program vymyslel.

Prvým hlavným mestom kultúry boli Atény. Košice ako prvé slovenské mesto získali tento titul v roku 2013 spolu s francúzskym mestom Marseille. Najbližšie bude mať Slovensko svojho zástupcu v roku 2026. Hlavné mestá kultúry v roku 2017 sú dánsky Aarhus a cyperský Paphos, a túto udalosť oslavujú počas celého roka organizovaním výstav, festivalov, divadelných a hudobných predstavení. Mestá sú vždy oficiálne vymenované štyri roky vopred. Spočiatku to bolo vždy len jedno hlavné mesto kultúry, od roku 2001 sa vyhlasujú zvyčajne až dve mestá, keďže o program je veľký záujem. Titul nieslo už viac než 50 európskych miest.

EÚ udeľuje aj kultúrne ceny, napríklad Európsku cenu za populárnu hudbu, v skratke EBBA. Táto cena sa odovzdáva umelcom, ktorým sa podarí osloviť svojím debutovým albumom veľké publikum mimo domovskej krajiny. Medzi ocenenými sú napríklad Adele, Stromae, Lykke Li, Emeli Sandé, či Zaz.

Pokiaľ ide o kultúru, Európa patrí k absolútnej svetovej špičke. V žiadnej inej časti sveta nie je toľko kultúrnych pamiatok pod ochranou UNESCO ako na európskom kontinente. EÚ takisto zaviedla značku „Európske dedičstvo“. Udeľuje sa pamiatkam, ktoré sú zvlášť významné z hľadiska histórie alebo ideálov európskeho zjednotenia. Zatiaľ je medzi nich zaradených 29 pamiatok, z ktorých je k Slovensku najbližšie Olomoucký hrad v Čechách či archeologický park Carnuntum v Rakúsku. Výberovým kritériom nie je krása či architektonická hodnota, ale špecifický význam pre Európu. Toto zameranie odlišuje značku „Európske dedičstvo“ od svetového dedičstva UNESCO.

V tomto roku vzniknú aj trasy kultúrneho dedičstva, ktoré povedú k rôznym miestam alebo podujatiam, ako sú festivaly a výstavy. Tento projekt spoločne vypracovali UNESCO a Európska komisia. Turisti získajú prístup k informáciám a mapám kultúrnych miest cez aplikáciu na smartfóne.

[Zoznam hlavných miest kultúry](#)

[Vyhlásenie UNESCO a Európskej komisie k trasám kultúrneho dedičstva \(v angličtine\)](#)

Časť 9: EÚ sa stará o vnútornú bezpečnosť

EÚ bojuje proti terorizmu

Útoky v Bruseli, Paríži a Berlíne ukázali, že islamský terorizmus sa nezastaví na štátnych hraniciach. Atentáty nám odkryli medzery v komunikácii a vo výmene informácií medzi krajinami EÚ. Keďže žiadna krajina EÚ nedokáže bojovať s cezhraničnými hrozbami sama, Únia podporuje úzku spoluprácu medzi svojimi členmi.

Od madridských bombových útokov v roku 2004 došlo v Európe k vyše 30 teroristickým útokom. V Paríži, Bruseli, Nice, či Berlíne prišlo o život vyše 600 ľudí. Pre Európsku komisiu má preto bezpečnosť najvyššiu prioritu. EÚ môže spoločnými predpismi a zákonmi zlepšiť spoluprácu členských štátov a lepšie chrániť občanov.

Nové Európske centrum pre boj proti terorizmu zriadené v rámci Europolu podporuje vnútroštátne úsilie zamerané proti terorizmu a závažnej trestnej činnosti

Už v roku 2005 sa krajiny EÚ dohodli na spoločnej stratégii boja proti terorizmu. Odvtedy sa sprísnila pravidlá, ktoré pomáhajú vyradiť zdroje financovania a zastaviť pranie špinavých peňazí. Nadobúdanie a držba strelných zbraní je pod lepším dohľadom. EÚ spoločne s internetovými spoločnosťami potláča teroristickú propagandu a bojuje proti radikalizácii a náboru v školách a vo väzniciach.

Do mája 2018 EÚ dobuduje systém zhromažďovania a využívania záznamov o cestujúcich, ktorý pomôže pri stíhaní trestných činov. Členské štáty dovedy zriadia vlastné útvary, ktoré budú od leteckých spoločností zbierať informácie o cestujúcich – napríklad adresy, telefónne čísla, trasy a dátumy ciest. Komisia okrem toho navrhla aj systém EÚ pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS), v ktorom by sa vopred preverovali občania tretích krajín oslobodení od vízovej povinnosti, ktorí cestujú do schengenského priestoru.

Aby sa atentátnici na úteku nemohli nerušene pohybovať po celej Európe, Komisia chce zdokonaľiť informačnú databázu Schengenského informačného systému (SIS). V SIS sa budú povinne zaznamenávať osoby podozrivé z terorizmu a zákazy vstupu pre občanov tretích krajín.

Posily získa aj Europol – európsky policajný úrad v Haagu. Europol podporuje národné policajné orgány spoločnými európskymi vyšetrovacími tímami. Po parížskych atentátoch zriadil Europol koncom roku 2015 [centrum pre boj proti terorizmu](#). V tomto centre pôsobia 60 špecialistov, ktorí zhromažďujú informácie od rôznych bezpečnostných orgánov, napríklad o zahraničných bojovníkoch v službách džihádu, ktorí sa vracajú do EÚ.

[Rada EÚ o stratégii boja proti terorizmu \(v angličtine\)](#)

[Tlačová správa k európskej bezpečnostnej únii](#)

[Európska komisia o reforme schengenského informačného systému](#)

[Strelné zbrane: dohoda o návrhu Komisie, ktorý zvýši bezpečnosť občanov \(v angličtine\)](#)

EÚ bojuje proti organizovanému zločinu

Bankové lúpeže, pašovanie, obchodovanie s drogami a pranie špinavých peňazí – organizovaný zločin dnes pôsobí bez ohľadu na hranice v celej Európe. Európska únia sa usiluje zlepšiť spoluprácu medzi svojimi členmi pri potláčaní kriminality.

V Európe bez vnútorných hraníc funguje aj trestná činnosť cezhranične. Polícia a súdnictvo preto musia v celej EÚ úzko spolupracovať. Základom tejto spolupráce je už od roku 2002 európsky zatykač, vďaka ktorému je možné použiť zatykač rozkaz ktoréhokoľvek štátu v celej Európe. Páchatelia trestných činov a podozrivé osoby, ktorí sa ukrývajú v inej európskej krajine, tak môžu byť omnoho ľahšie a rýchlejšie vydaní na trestné stíhanie.

Vďaka celoeurópskej databáze Schengenského informačného systému (SIS) môžu príslušníci pohraničnej stráže ľahšie odhaľovať zločincov. V databáze sú záznamy o hľadaných páchateloch trestných činov, ale aj o zbraniach, ukradnutých vozidlách a stratených dokladoch. Pátranie je tak jednoduchšie.

Okrem toho EÚ v agentúre Eurojust vytvorila skupinu renomovaných sudcov a prokurátorov zo všetkých členských štátov EÚ. Ich úlohou je vyšetrovať závažné cezhraničné zločiny a pomáhať policajným a colným orgánom jednotlivých štátov.

Významnú rolu zohráva aj európsky policajný úrad Europol, ktorý sídli v holandskom Haagu. Približne 100 expertov a kriminálnych analytikov tu zbiera informácie o páchateloch trestnej činnosti a pomáha pri pátraní. Europol vypracúva analýzy trestnej činnosti a terorizmu, ale takisto poskytuje národným orgánom praktickú pomoc pri zadržiavaní zločincov. Na webových stránkach eumostwanted.eu možno nájsť zatykače najviac hľadaných medzinárodných zločincov.

EÚ dá do roku 2020 na zlepšenie policajnej spolupráce viac ako miliardu eur zo svojho rozpočtu. Z týchto prostriedkov sa budú financovať napríklad spoločné vyšetrovacie tímy, ďalší výcvik a nové technológie v krajinách EÚ. A mimochodom, v EÚ ani pri najzávažnejších zločinoch, ako je napríklad vražda, neexistuje trest smrti. Bolo by to totiž v rozpore s hodnotami Európskej únie. Ako povedal predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker: „My, Európania, sme rozhodne proti trestu smrti. Pretože veríme v hodnotu ľudského života a vážime si ju.“

[Stránky o Europole](#)

[Stránky Europolu so zoznamom hľadaných osôb \(v angličtine\)](#)

[Webové stránky Európskej komisie o agentúre Eurojust](#)

EÚ chráni ženy a deti pred obchodovaním s ľuďmi a zneužívaním

Obchodovanie s ľuďmi a sexuálne zneužívanie žien a detí sú ohavné trestné činy. EÚ vytvorila na odhaľovanie páchatel'ov špeciálne programy.

Viac ako tri štvrtiny obetí obchodovania s ľuďmi alebo zneužívaní v EÚ sú ženy. Väčšinu donútili k prostitúcii alebo k práci za veľmi málo peňazí, nezriedka aj násilím. Stále častejšie sú obeťami aj deti. Veľká časť obetí pochádza z krajín „EÚ dvadsaťosmičky“, väčšina z nich z Bulharska a Rumunska. Obchodovanie s ľuďmi zahŕňa napríklad aj nútenú prostitúciu, nedobrovoľnú prácu alebo obchod s ľudskými orgánmi. Ako sa píše v správe EÚ, v rokoch 2013 až 2014 sa 15 846 žien, mužov, dievčat a chlapcov stalo obeťou obchodovania s ľuďmi.

Európa bojuje proti obchodovaniu s ľuďmi spoločnými silami. Snaží sa mu vopred zabrániť, chrániť obeť, trestne stíhať páchatel'ov a uľahčovať medzinárodnú spoluprácu. Európska ko-

misia napríklad zriadila elektronickú platformu, cez ktorú si vymieňa informácie asi 100 organizácií z celej Európy. Jednotlivé združenia sa chcú touto cestou podeliť o svoje nápady, skúsenosti a iniciatívy.

Predpisy EÚ zaručujú obetiam obchodovania s ľuďmi nespochybniteľné práva, ako sú nárok na právnu pomoc, lekársku starostlivosť a dočasný pobyt.

[Správa o pokroku v boji proti obchodovaniu s ľuďmi z 19. mája 2016](#)

[Smernica EÚ z roku 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu](#)

[Brožúra Európskej komisie o právach obetí obchodovania s ľuďmi](#)

Časť 10: Európa sa angažuje vo svete

Európa je najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci na svete

Európska únia výrazne pomáha v boji proti svetovej chudobe: EÚ a jej členské štáty sú najväčšími poskytovateľmi rozvojovej pomoci na svete. Spoločne prispievajú viac než všetky ostatné krajiny spolu.

Viac ako polovica celosvetovej rozvojovej pomoci pochádza z Európy. V roku 2015 dali Európska únia a jej členské štáty k dispozícii rekordnú sumu 68 miliárd eur, t. j. o 15 percent viac než v predchádzajúcom roku. Počas utečeneckej krízy členské štáty pomoc ešte zvýšili.

EÚ a jej členské štáty sú najväčším poskytovateľom pomoci na svete

Oficiálna rozvojová pomoc:

Aj keď tieto výdavky vnímame v pomere k ekonomickej sile, EÚ so svojím príspevkom jasne vedie. Podiel rozvojovej pomoci na ročnom hospodárskom výkone stúpol na 0,47 percent, čo je viac než dvojnásobok ako v krajinách mimo EÚ (0,21 percent). Organizácia Spojených národov stanovila cieľ 0,7 percent, kto-

rý ale štáty EÚ zatiaľ kvôli negatívnym dopadom hospodárskej krízy a rozpočtovým obmedzeniam nedokázali naplniť. Chcú to však dosiahnuť do roku 2030. V prípade Slovenska tento podiel predstavuje približne 0,1 percent HDP.

Podľa zmlúv EÚ je hlavným cieľom rozvojovej politiky Únie „obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie“. Súčasťou tohto snaženia je napríklad zabezpečovanie prístupu k potravinám, čistej vode a vzdelávaniu a boj proti chorobám ako AIDS. K ďalším cieľom patrí ochrana ľudských práv a demokracie, podporovanie rodovej rovnosti a riešenie dôsledkov klimatických zmien a environmentálnych problémov. Pri dosahovaní týchto cieľov EÚ podporuje zo svojich rozvojových programov 160 partnerských krajín. Aby zlepšila účinnosť rozvojovej pomoci, musí sa zameriavať na tie najchudobnejšie krajiny. Preto potravinová pomoc smeruje napríklad do krajín sahelskej oblasti.

EÚ je zároveň najdôležitejší obchodný partner rozvojových krajín a poskytuje im bezcolný prístup na európsky trh. Takéto stimuly by mali motivovať tamojšie vlády, aby si po vzore Európy osvojili medzinárodné normy, ako sú základné práva alebo práva zamestnancov.

EÚ úzko spolupracuje aj s medzinárodnými partnermi, ako sú OECD, UNICEF alebo OSN, aby prispela k úspešnosti jednotlivých projektov a programov.

[Tlačová správa Európskej komisie z 13. apríla 2016](#)

Európa pomáha riešiť krízu v Sýrii

Občianska vojna v Sýrii núti milióny ľudí opustiť krajinu. EÚ prichýlila viac sýrskych utečencov než ktorákoľvek iná krajina, ktorá nemá so Sýriou spoločnú hranicu. Nikto neinvestuje toľko do vzdelávania sýrskych detí ako EÚ.

Spolu so svojimi členskými štátmi je EÚ aj najväčším darcom na svete: dokopy prispela viac ako 9,2 miliardy eur na sýrskych utečencov v Sýrii a hlavných hostiteľských krajinách (Libanon,

Jordánsko, Turecko, Irak a Egypt). Súčasťou tejto sumy je priama humanitárna pomoc aj rozvojová a hospodárska pomoc.

Vďaka týmto peniazom získali utečenci prístup k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým potrebám. Humanitárnu pomoc EÚ využilo už vyše 1 150 000 utečencov. Dostali potraviny, lekársku starostlivosť a deti boli zaočkované. Pre vyše milión osôb sa postavili prístrešky. Státisíce sýrskych detí môžu vďaka pomoci z EÚ chodiť do školy. Ako povedala predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová: „Nikto neinvestuje do vzdelávania sýrskych detí toľko ako EÚ – v samotnej Sýrii aj v susedných krajinách.“

EÚ sa snaží sprostredkovať ukončenie bojov v Sýrii a zasadzuje sa o mier aj na medzinárodných konferenciách.

[Prehľad Európskej komisie o Sýrii \(v angličtine\)](#)

[Stránky Európskej komisie o pomoci EÚ pre Sýriu \(v angličtine\)](#)

[Prejav predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci Federicy Mogherinovej z Berlína, 7. december 2016 \(v angličtine\)](#)

EÚ podporuje svojich susedov

Vytvoriť „okruh stabilných, priateľských štátov“ okolo EÚ – to je cieľom Európskej susedskej politiky. Vznikla v roku 2004 po takzvanom východnom rozšírení Únie. EÚ vďaka tejto politike bráni univerzálne hodnoty a hľadá spôsoby, ako účinnejšie podporovať demokraciu, základné slobody a právny štát, a bude to robiť aj naďalej.

Cieľom je dosiahnuť prosperitu a bezpečnosť pre všetkých a zároveň nedovoliť, aby medzi rozšírenou EÚ a jej susedmi vznikali priepasti. Táto stratégia stabilizuje celý kontinent a jeho susedov.

Európska susedská politika vytvorila priestor na spoluprácu so 16 partnerskými krajinami na východe, juhu a juhovýchode EÚ. Vo východnej Európe sa sústreďuje na [Ukrajinu](#), [Bielorusko](#) a [Moldavsko](#), ako aj na [juhokaukazský región](#) ([Arménsko](#), [Azerbajdžan](#) a [Gruzínsko](#)), v oblasti Stredozemia na severoafrické krajiny [Maroko](#), [Alžírsko](#), [Tunisko](#), [Líbyu](#) a [Egypt](#), a na Blízkom východe sa politika zameriava na [Izrael](#), [Palestínske autonómne územia](#), [Jordánsko](#), [Libanon](#) a [Sýriu](#). Zmyslom susedskej politiky je podporovať demokraciu, hospodárske reformy a bezpečnosť na vonkajších hraniciach EÚ. Zároveň slúži aj na potlačanie [nelegálnej migrácie](#) a na boj proti a [terorizmu](#).

EÚ sa okrem toho spolupodieľa na prevencii a urovnávaní regionálnych [konfliktov](#): sprostredkovala napríklad dohodu medzi [Srbskom](#) a [Kosovom](#) po dlhoročnom kosovskom konflikte. Predstaviiteľka EÚ pre zahraničné veci Federica Mogheriniová v tejto súvislosti povedala: „Krajiny zo všetkých kútov sveta nás prosia, aby sme podporili ich mierové procesy.“

EÚ zároveň pomáha svojim susedom odbornými znalosťami v politickej a technickej oblasti, ale aj finančne sumou približne 2 miliardy eur ročne. Na obdobie rokov 2014 – 2020 vyčlenila ako finančnú pomoc z tzv. nástroja európskeho susedstva a partnerstva (ENPI) sumu 15,4 miliardy eur. Podporu vo forme úverov poskytuje aj Európska investičná banka a Európska banka pre obnovu a rozvoj. EÚ okrem toho partnerom ponúka jednoduchší prístup k obchodu a vízam.

Na doplnenie Európskej susedskej politiky vznikla v roku 2008 [Únia pre Stredozemie](#) a v roku 2009 bolo založené [Východné partnerstvo](#).

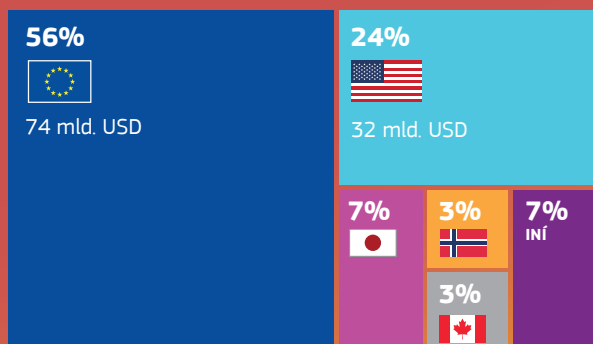
[Preskúmanie európskej susedskej politiky: silnejšie partnerstvá pre silnejšie susedstvo, 18. november 2015](#)

Európa je najväčším darcom humanitárnej pomoci na svete

Či už ide o hladomor v Somálsku, utečeneckú krízu v okolí irackého mesta Mosul alebo situáciu po zemetrasení v Nepále – EÚ pomáha pri veľkých krízach a katastrofách na celom svete. V tomto smere je vzorom pre ostatných. EÚ a jej členské štáty sú spoločne najväčším svetovým darcom humanitárnej pomoci, ktorá zachraňuje životy. Európania často prichádzajú do krízovej oblasti skôr než ktokoľvek iný.

EÚ je najväčším darcom v oblasti rozvojovej a humanitárnej pomoci (% celkovo a v miliardách USD)

Zdroj: OECD, 2015, EÚ = EÚ a jej členské štáty

Od roku 1992 poskytuje Európska komisia humanitárnu pomoc vyše 110 krajinám. Napriek hospodárskej kríze a zmrazeným rozpočtom sa suma vyčlenená na humanitárnu pomoc stále pohybuje na úrovni jednej miliardy eur ročne, čiže jedného percenta celkového rozpočtu EÚ. V prepočte ide o dve eurá na každého občana EÚ ročne. Z týchto peňazí EÚ každý rok pomôže 120 miliónom obetí ozbrojených konfliktov a prírodných katastrof, a zachráni tak mnohé životy. Obyvatelia mimoeurópskych krajín, ktorí sa stanú obeťami prírodných katastrof alebo vojen a konfliktov, vďaka EÚ dostanú okamžitú a núdzovú pomoc.

Peniaze z núdzovej pomoci sa v súčasnosti používajú hlavne na riešenie utečeneckej krízy. EÚ odhaduje, že na celom svete muselo opustiť svoje domovy kvôli konfliktom a násiliu 65 miliónov ľudí, z čoho 21,3 milióna osôb predstavujú utečenci a 40,8 milióna tvoria osoby vysídlené vo vlastnej krajine. Núdzová pomoc sa využíva aj pri zemetraseniach, epidémiách či teroristických útokoch.

Najväčšia časť týchto finančných prostriedkov (približne 40 percent) sa používa na potraviny. Okrem toho slúžia peniaze na zdravotnú starostlivosť a lekársku pomoc, zabezpečenie vody a hygienických zariadení, stanov a prístreškov, ako aj školského vzdelávania v núdzových situáciách. Aby sa peniaze skutočne dostali na miesto určenia, EÚ spolupracuje s medzinárodnými partnermi, ako je Organizácia Spojených národov. Najväčšia časť pomoci (40 percent) smeruje do Afriky, no významnými regiónmi v tomto smere sú aj Blízky východ, Stredomorie, Ázia a Latinská Amerika.

Popri poskytovaní núdzovej pomoci koordinuje riaditeľstvo Európskej komisie pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu v zahraničí (DG ECHO) pomoc pri katastrofách po celom svete. Brusel tak už od roku 2001 koordinuje pomoc zúčastnených štátov v Európe a vo zvyšku sveta.

Mimochodom, keď EÚ v roku 2012 dostala Nobelovu cenu za mier, Európska komisia navýšila získanú peňažnú odmenu na dva milióny eur a tieto peniaze dala na iniciatívu EÚ s názvom „Deti mieru“ určenú pre deti v oblastiach postihnutých konfliktom.

[Stránky Európskej komisie o pomoci pri katastrofách \(v angličtine\)](#)

[Tlačová správa Európskej komisie o využití peňažnej odmeny za Nobelovu cenu za mier \(v angličtine\)](#)

Časť 11: Európa pomáha pri celosvetovej utečeneckej kríze

Európa zachraňuje životy ľudí

Prichádzajú do Európy s nádejou na lepší život alebo sú na úteku pred vojnou a útlakom. Väčšina migrantov sa vydáva na nebezpečnú cestu do Európy cez Stredozemné more – často na vyradených plavidlách. Ak sa tieto plavidlá dostanú do núdze mimo líbyjských pobrežných vôd, majú európske lode povinnosť zachraňovať životy ľudí.

Najvýznamnejšia utečenecká trasa v súčasnosti vedie zo severnej Afriky, spravidla z Líbye, do Talianska. Táto cesta je životunebezpečná, keďže bezohľadní prevádzatelia pre vysoký záujem posielajú stále viac ľudí na plavidlá, ktoré nie sú schopné plavby na mori. Podľa odhadov Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) zahynulo v roku 2016 pri pokuse o útek do Európy cez Stredozemné more viac ako 5 000 ľudí. Agentúra Frontex odhaduje, že v roku 2016 prišlo celkovo cez Stredozemné more do EÚ približne 364 000 ľudí. Väčšina utečencov pochádzala z Nigérie, Eritrey, Guiney, Pobrežia Slonoviny a Gambie.

EÚ má od roku 2004 vlastnú agentúru zodpovednú za ochranu hraníc a záchranu na mori: je ňou európska agentúra pre ochranu hraníc Frontex so sídlom vo Varšave. Pri svojich misiách bola agentúra Frontex dlho odkázaná na členské štáty EÚ, ktoré poskytovali príslušníkov pohraničnej stráže, ako aj vybavenie v podobe helikoptér a lodí, ktoré potom konali „pod vlajkou EÚ“. Medzičasom bola agentúra pretransformovaná na Európsku pohraničnú a pobrežnú stráž, má k dispozícii aj vlastné vybavenie a rýchlo mobilizovateľnú rezervu 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže z členských štátov.

Rozpočet agentúry Frontex sa od jej zriadenia neustále zvyšoval: v roku 2016 mala k dispozícii prostriedky vo výške 254 miliónov eur. Na porovnanie: Agentúra Európskej únie pre spo-

luprácu v oblasti presadzovania práva (Europol) mala v roku 2016 rozpočet vo výške 100 miliónov eur.

Počas utečeneckej krízy boli rozšírené úlohy agentúry pre ochranu hraníc a posilnil sa aj jej personál. Agentúra Frontex tak napríklad pomáha Grécku pri registrácii prichádzajúcich utečencov. Agentúra okrem toho koordinuje návraty migran-

Zachránili sme ľudské životy. V rokoch 2015 – 2016 bolo na mori zachránených viac než 400 000 osôb

tov, ktorí do Európy pricestovali neoprávnene, a zachraňuje utečencov pred utopením v Stredozemnom mori.

Od roku 2015 sa zdroje a prostriedky, ktoré sú k dispozícii pre operácie EÚ na mori, strojnásobili. V rámci spoločných operácií EÚ pod názvami Poseidon, Triton a Sophia sa tak v Stredozemnom a Egejskom mori podarilo od roku 2015 zachrániť viac ako 400 000 ľudských životov. Zároveň sa podarilo znefunkčniť 303 plavidiel používaných zločineckými sieťami a odovzdať talianskym orgánom 89 osôb podozrivých z prevádzachstva a obchodovania s ľuďmi.

[Európska migračná politika:](#)

Európa chráni svoje hranice

Rok 2015 sa niesol v znamení utečeneckej krízy. Nikdy predtým neprišlo do EÚ toľko ľudí. Preto sa začali hlasnejšie ozývať hlasy volajúce po lepšom zaistení vonkajších hraníc EÚ. Výsledkom je, že od roku 2016 má EÚ novú európsku pohraničnú a pobrežnú stráž.

Nová pohraničná a pobrežná stráž je lepšie vybavená a disponuje rýchlo mobilizovateľnou rezervou 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže. Jej predchodcom bola agentúra EÚ Frontex, na rozdiel od nej však už pohraničná a pobrežná stráž nie je odkázaná na podporu členských štátov. Nemusí teda čakať na zapožičanie vybavenia členskými štátmi, ale môže ho sama nakupovať. Do roku 2020 sa má počet stálych zamestnancov zvýšiť na 1 000, čo predstavuje dvojnásobok personálu v porovnaní s agentúrou Frontex. Nová pohraničná a pobrežná stráž už je nasadená na hranici Bulharska a Turecka, ako aj na severnej hranici Grécka.

EÚ okrem toho posilnila Kódex schengenských hraníc. V budúcnosti tak bude povinná kontrola všetkých občanov EÚ pri vstupe do EÚ, ako aj pri výstupe z nej. Systematická kontrola štátnych príslušníkov tretích krajín je už povinná. Odhaduje sa, že približne 5 000 občanov EÚ vycestovalo do konfliktných oblastí a pridalo sa k teroristickým skupinám, ako je napríklad Islamský štát (IS). Po návrate do Európy sa niektorí z týchto zahraničných bojovníkov podieľali na teroristických útokoch.

Európska komisia okrem toho v novembri 2016 predstavila plány na zavedenie systému pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) – podobný systém už majú napríklad aj USA. Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia umožní vopred skontrolovať a zaregistrovať občanov tretích krajín oslobodených od vízovej povinnosti, ktorí chcú pricestovať do schengenského priestoru alebo z neho vycestovať. Pritom sa vždy urobí záznam o čase, mieste a dôvode cesty. Zodpovední pracovníci vopred porovnajú údaje s bezpečnostnými databázami a databázami teroristov a rozhodnú o tom, kto môže pricestovať. Ide teda v podstate o automatizovaný systém na vydávanie povolení na vstup. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker vyhlásil: „Potrebujeme vedieť, kto prekračuje naše hranice“. Cestujúci sa v budúcnosti budú musieť vopred zaregistrovať online prostredníctvom internetového formulára.

EÚ chce takto zabrániť vstupu teroristov, zločincov a navrátilcov z krajín, v ktorých prebieha občianska vojna. Registračný systém by mal byť v prevádzke od roku 2020, pričom ho bude môcť využívať aj agentúra Europol. Vybudovanie systému si vyžaduje investície v odhadovanej výške 212 miliónov eur.

[Oznámenie Európskej komisie o európskom systéme pre cestovné informácie a povolenia](#)

Európa bojuje proti prevádzkačom

Útek do Európy je nebezpečný. Deväť z desiatich utečencov a migrantov zaplatilo organizovaným zločinným prevádzkačom. Len v roku 2015 tak zarobili prevádzkači na migrantoch, ktorých previezli do Grécka a Talianska, viac ako 4 miliardy eur. EÚ prijíma opatrenia proti zločineckým sieťam prevádzkačov.

Od leta 2015 hliadajú vojenské lode členských štátov EÚ v rámci operácie Sophia pri pobreží Líbye. Ich hlavnou úlohou je vypátrať plavidlá prevádzkačov, vykonávať ich prehliadky a zatýkať ich posádky. K tomu sa pridal aj boj proti pašovaniu zbraní s cieľom prerušiť zásobovacie trasy teroristickej organizácie Islamský štát. Pri tomto boji EÚ spája svoje sily v Egejskom mori s tureckými orgánmi a vojenskou alianciou NATO.

V rámci operácie „Sophia“ je prostredníctvom výcvikových programov podporovaná aj líbyjská pobrežná stráž. Na jar 2017 má byť na nasadenie pripravená sieť „Seahorse Mediterranean“, ktorá má podporovať pohraničné orgány severoafrických krajín v boji proti prevádzkačom a obchodníkom s ľuďmi.

V marci 2016 uzavrela EÚ dohodu s Tureckom s cieľom prerušiť prevádzkačské trasy cez Egejské more. Sýrskym utečencom

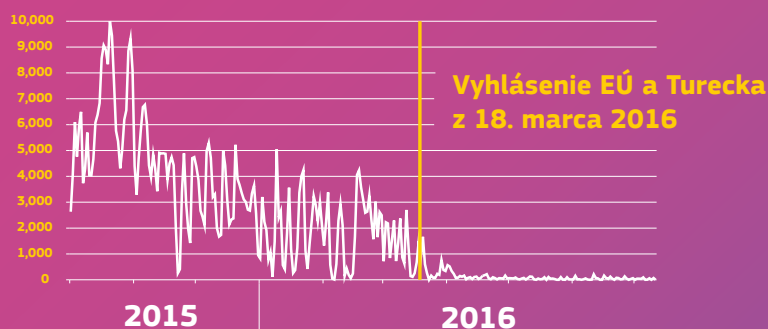
sú namiesto nebezpečnej plavby cez Egejské more ponúkané bezpečné a legálne spôsoby migrácie do EÚ. Na základe tejto dohody sa dosiahol jednoznačný úspech: kým v októbri 2015 touto cestou denne prichádzalo 10 000 nových migrantov, po nadobudnutí platnosti vyhlásenia EÚ a Turecka sa tento počet znížil na približne 100 osôb denne. Aby mohli utečenci dôstojne žiť a vybudovať si nový život v Turecku, EÚ spočiatku poskytne prostriedky vo výške 3 miliardy eur, s pomocou ktorých sa bude okrem iného financovať vzdelávanie pre státisíce sýrskych detí v Turecku.

Od roku 2016 pomáha členským štátom pri rozkladaní zločineckých sietí zapojených do organizovaného prevádzkania migrantov aj nové Európske stredisko pre boj proti prevádzkačstvu, ktoré funguje v rámci Europolu.

[Informácie o operácii Sophia \(v anglickom jazyku\)](#)

[Európske stredisko pre boj proti prevádzkačstvu \(v angličtine\)](#)

Priemerný počet každodenných prekročení hranice klesol z približne 10 000 v októbri 2015 na približne 100 v lete 2016

Európa bojuje proti základným príčinám migrácie

Dôvody, prečo ľudia opúšťajú svoju vlasť, sú rôzne: vojna, chudoba alebo politické prenasledovanie. Na základe nových partnerstiev v oblasti migrácie chce EÚ ľuďom ponúknuť lepšiu perspektívu v ich vlasti.

Zo Sýrie ľudia utekajú pre [vojnu](#), z Eritrey pre chudobu a útlak, z Nigérie pre islamistickú teroristickú skupinu Boko Haram alebo jednoducho preto, že hľadajú lepší život. EÚ intenzívnejšie spolupracuje s niektorými africkými krajinami na zlepšení životných podmienok v týchto krajinách, aby utečenci mohli zostať bližšie k svojim domovom.

Viac než
10 mld. EUR
mobilizovaných v rokoch
2015 – 2016 v reakcii
na utečeneckú
krízu

Únia chce tak riešiť základné príčiny migrácie. Preto vytvorila núdzový trustový fond pre Afriku s prostriedkami vo výške viac ako 2,4 miliárd eur, ktoré pochádzajú z rozpočtu EÚ a z Európskeho rozvojového fondu v kombinácii s príspevkami od členských štátov a iných darcovských subjektov a sú určené na podporu rozvoja a bezpečnosti v obzvlášť postihnutých oblastiach.

Novými partnerstvami v oblasti migrácie EÚ posilnila svoju spoluprácu so zatiaľ siedmimi africkými krajinami s cieľom

spoločne zlepšiť humanitárnu situáciu na mieste, bojovať proti prevádzачom a uľahčiť návraty. Doteraz boli pripravené takéto dohody s Etiópiou, Mali, Nigerom, Nigériou a Senegalom. Únia chce tieto krajiny pôvodu a tranzitu povzbudiť prostredníctvom „kombinácie pozitívnych a negatívnych stimulov“ k spolupráci, aby čo najmenej ľudí opúšťalo svoje domovy, aby migranti boli v krajinách tranzitu prijímaní a aby bolo možné vrátiť viac migrantov bez práva na azyl do ich domovských krajín. Za to EÚ ponúka spolupracujúcim krajinám uľahčenie obchodu a väčšiu rozvojovú pomoc. V Nigere tak klesol počet migrantov, ktorí na ceste do Líbye putujú cez púšť, zo 70 000 v máji na 1 500 v novembri 2016.

Európska komisia chce v boji proti základným príčinám migrácie väčšmi podporiť súkromný sektor v Afrike prostredníctvom investičného fondu s prostriedkami vo výške niekoľkých miliárd eur. Preto v septembri 2016 navrhla investičný plán pre Afriku a krajiny európskeho susedstva vo výške 44 miliárd eur. Na základe poistenia rizík budú súkromným spoločnostiam poskytnuté stimuly, napríklad na investície do odvetvia energetiky a spracovateľského priemyslu v Afrike. Jednou z hlavných príčin migrácie totiž je, že hospodársky rast v rozvojových krajinách zostáva od roku 2003 na veľmi nízkej úrovni. Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker v tejto súvislosti uviedol: „Tento nový plán ponúkne alternatívy tým, ktorí by inak boli nútení riskovať smrť v snahe nájsť lepší život.“

[Prvé výsledky partnerstiev v oblasti migrácie s africkými krajinami \(v angličtine\)](#)

[Webová stránka núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku \(v angličtine\)](#)

EÚ sa zasadzuje za spoločné azylové normy v Európe

Už dlho pred utečeneckou krízou v roku 2015 si EÚ stanovila za cieľ zjednotiť azylovú a utečeneckú politiku. Mnohé členské štáty však v tejto oblasti zastávajú odlišné pozície, čo sa obzvlášť prejavilo počas utečeneckej krízy. Európska komisia sa preto snaží o dohodu na spoločných minimálnych normách.

Európska azylová a utečenecká politika má korene v období uzatvorenia Rímskych zmlúv v roku 1957. Základnou myšlienkou je vytvoriť jednotný priestor ochrany, v ktorom sa zaoberá so všetkými utečencami rovnako a každý štát ponúka rovnakú minimálnu úroveň ochrany.

Únia tomu postupne prispôbovala príslušné právne základy. Preto platia vo všetkých štátoch minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl a starostlivosť o nich a aj konania o azyle musia prebiehať podľa rovnakých pravidiel. Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov bol prevzatý do európskeho práva.

Dublinské nariadenie od roku 1997 stanovuje, že žiadateľ o azyl musí podať žiadosť o azyl v prvom členskom štáte, do ktorého vstúpil. Vzhľadom na to, že sa počas utečeneckej krízy ukázali slabiny tohto pravidla, prebieha v súčasnosti diskusia o reforme dublinského systému.

Na návrh Európskej komisie boli v dôsledku utečeneckej krízy v roku 2015 na vonkajších európskych hraniciach v Grécku a Taliansku vytvorené centrá pre počiatočné prijímanie a registráciu utečencov („hotspoty“). V nich sú prichádzajúci utečenci registrovaní a identifikovaní pomocou odtlačkov prstov. Z týchto centier sa organizuje aj premiestňovanie utečencov v rámci EÚ, na ktorom sa dohodla väčšina členských štátov EÚ na návrh Európskej komisie. V príslušnom rozhodnutí Rady sa predpokladá prerozdelenie 160 000 utečencov z Grécka a Talianska, ktoré sú v dôsledku svojej geografickej polohy obzvlášť postihnuté prílevom utečencov, do iných členských štátov podľa určitého kľúča. Európska komisia okrem toho v lete 2016 navrhla aj ďalšie reformy. Tieto reformy zahŕňajú sprísnenie konania o azyle, spoločné normy na ochranu práv osôb, ktoré potrebujú ochranu, a ďalšiu harmonizáciu podmienok prijímania v EÚ.

[Správa Európskej komisie o reforme azylového systému](#)

[EASO: Európsky podporný úrad pre azyl](#)

Časť 12: Únia odbúrava byrokraciu

Veľký vplyv vo veľkých veciach, ale menší vplyv v menej dôležitých otázkach

V očiach niektorých občanov predstavuje EÚ byrokratické monštrum, ktorého náplňou práce je určovať normy zakrivenia uhoriek. To je, samozrejme, prehnaná karikatúra. Hlavnou zásadou Junckerovej Komisie pri navrhovaní nových právnych predpisov je umiernenosť a zdržanlivosť.

Komisia stiahla v prvých dvoch rokoch svojho funkčného obdobia 100 návrhov a predložila o 80 % menej iniciatív ako za posledných päť rokov

Nemecký filmový režisér Wim Wenders raz povedal: „Z myšlienky jednotnej Európy sa zrodila myšlienka jej jednotnej správy, a teraz ľudia považujú jednotnú správu Európy za jej podstatu.“ V mysliach ľudí je zakorenených veľa kliše o údajnej nadmernej regulácii zo strany EÚ, hoci napríklad spomínaná norma pre zakrivenie uhoriek už bola dávno zrušená. Zbytočným diskusiám o predpisoch pre olejníčky alebo sprchové hlavice sa chce Európska komisia pod vedením Jeana-Claudea Junckera vyhnúť: Európa má konať len tam, kde je to zmysluplné, znie hlavná zásada.

Európska komisia pod vedením Jeana-Claudea Junckera v skutočnosti od nástupu do funkcie v roku 2014 stiahla pri-

bližne 100 legislatívnych návrhov, predložila o 80 percent menej iniciatív než v predchádzajúcich piatich rokoch a vykonala dôkladné preskúmanie všetkých existujúcich právnych predpisov. „Pretože iba ak sa zameriame na oblasti, v ktorých môže Európa poskytnúť skutočnú pridanú hodnotu a dosiahnuť výsledky, budeme môcť urobiť z Európy lepšie a dôveryhodnejšie miesto,“ povedal Juncker.

Európski občania a podniky by chceli, aby európski zákonodarcovia zamerali svoj čas a úsilie na dôležité a naliehavé otázky a pritom sa snažili navrhovať jednoduché, predvídateľné a primerané právne predpisy založené na faktoch, ktoré prinesú čo najväčší úžitok.

Cieľom Junckerovej Komisie je preskúmať existujúce právne predpisy EÚ a zabezpečiť, aby naďalej spĺňali svoj účel a prinášali plánované výsledky. Komisia na to pravidelne využíva poradenstvo skupiny expertov na vysokej úrovni, ktorej členmi sú zástupcovia členských štátov, podnikateľského sektora a občianskej spoločnosti, aby zisťovala, ako by bolo možné reguláciou na úrovni EÚ účinnejšie a efektívnejšie znižovať náklady a administratívne zaťaženie bez toho, aby boli ohrozené politické ciele.

Európske právne predpisy mimochodom nepochádzajú z pera anonymných byrokratov. Smernice alebo nariadenia vždy schvaľujú spoluzákonodarcovia, a to ľuďmi priamo volený Európsky parlament a demokraticky volené vlády členských štátov. Žiadny európsky zákon preto nevznikne bez účasti Slovenska.

[Prejav predsedu Junckera o stave Únie prednesený 14.9.2016](#)

Európska únia nie je byrokratický moloch – Európa nás stojí menej, ako si myslíme.

Byrokracia EÚ má zlú povesť. Mnohí si myslia, že nespočetní úradníci a inštitúcie v Bruseli žijú a pôsobia v blaho-byte na náklady občanov. Čísla ale dokazujú opak.

V európskych inštitúciách pracuje približne 55 000 zamestnancov, z toho takmer 34 000 pracuje pre Európsku komisiu. To nie je tak veľa, keď uvažíme, že zamestnanci európskych inštitúcií pracujú pre 510 miliónov občanov. Z toho vyplýva, že jeden zamestnanec európskych inštitúcií pripadá na 10 000 obyvateľov. Na porovnanie: nemecké mesto Kolín má napríklad približne 17 000 zamestnancov verejnej správy. Keďže Kolín má približne jeden milión obyvateľov, jeden zamestnanec pripadá približne na 60 obyvateľov. V Paríži tento pomer vychádza jeden zamestnanec na 45 obyvateľov. Pre porovnanie – na Slovensku pripadá na tisíc obyvateľov podľa údajov z roku 2015 až 37 úradníkov, v čom sme európskym lídrom. Z tohto hľadiska vychádzajú európske inštitúcie relatívne skromne.

Samozrejme, vždy budú existovať požiadavky na zmenšenie administratívneho aparátu. Kritici však radi zabúdajú na to, že: Európska únia sa v posledných rokoch neustále rozrastala a rozšírili sa aj jej právomoci.

Len 6 percent celkového rozpočtu EÚ predstavujú administratívne výdavky (platy, dôchodky a prekladateľské služby), kým zvyšných 94 percent sa vynakladá v prospech členských štátov a občanov. A ešte jedno porovnanie: administratívne výdavky EÚ dosahujú výšku 8,3 miliardy eur ročne, kým administratívne výdavky členských štátov sa pohybujú na úrovni 2 200 miliárd eur ročne.

Mzdy zamestnancov európskych inštitúcií sa pritom vyvíjajú rovnako ako mzdy ich kolegov z určitej skupiny členských štátov. Európska komisia okrem toho oznámila, že do roku 2020 plánuje na mzdách ušetriť celkovo 8 miliárd eur.

Priemerný Slovák prispeje na chod európskych inštitúcií sumou menej ako 8 eur ročne. Pokrývajú sa tým prevádzkové náklady, teda budovy, informačné systémy, publikácie, odborné vzdelávanie zamestnancov, ich dôchodky a platy. Za túto sumu má široký rozsah služieb. Napríklad Európska komisia dohliada na to, aby sa v praxi dôsledne uplatňovala európska legislatíva a aby sme mali garantovaný plný rozsah práv pri práci, štúdiu, podnikaní či cestovaní v rámci Európy. Inak povedané, plní úlohu rozhodcu, ktorý dáva pozor na férovú hru. Stará sa o realizáciu celoeurópskych programov, napríklad študentské pobyty Erasmus, či programov na podporu európskej vedy a kultúry. Dozerá tiež na spoľahlivé fungovanie jednotného trhu a veľké firmy, aby nezneužívali svoje dominantné postavenie na úkor menších, alebo nás – spotrebiteľov. Dbá na to, aby Európska únia ako najväčší poskytovateľ humanitárnej a rozvojovej pomoci na svete pomáhala tým čo žijú bez pitnej vody, v nepredstaviteľnej chudobe alebo v oblastiach zmietaných vojnou a násilím. Európski úradníci pripravujú aj nové legislatívne návrhy. Napriek častej kritike je faktom, že aj vďaka nim máme v porovnaní s minulosťou vyššiu ochranu spotrebiteľov, kvalitnejšie životné prostredie alebo väčšiu podporu podnikania, vzdelávania či zamestnanosti.

V neposlednom rade Európska komisia zohráva dôležitú úlohu pri vyrovnávaní regionálnych rozdielov, využívaní štrukturálnych fondov či podpore poľnohospodárstva. Len v roku 2015 Slovensko z EÚ dostalo viac ako 3,7 miliardy eur. Teda približne 690 eur na jedného obyvateľa, čo je takmer deväťdesiatkrát viac ako príspevok priemerného Slováka na európsku administratívu.

[Stránka Európskej komisie venovaná počtu pracovníkov](#)

[Stránka Európskej únie venovaná administratíve](#)

Európska únia sa oplatí – aj Slovensku

Priemerný Slovák dostal z rozpočtu EÚ v roku 2015 takmer 690 eur, po odrátaní slovenských príspevkov mal čistý profit z nášho členstva v EÚ vo výške 570 eur. Z týchto prostriedkov sa financovala pestrá mozaika projektov po celom Slovensku, vrátane diaľnic, škôl, protipovodňových opatrení, vytvorenia nových pracovných miest a ochrany životného prostredia. Financie išli aj na študijné pobyty v zahraničí, vedecké projekty či priame platby poľnohospodárom.

V roku 2015 vyčerpalo Slovensko z rozpočtu Európskej únie celkovo 3,73 miliardy eur. V tom istom období zároveň prispela krajina do rozpočtu EÚ sumou 607,9 milióna eur a odvedla do neho prostriedky v podobe ciel a obchodných poplatkov vo výške ďalších 88,9 milióna eur. Čistá rozpočtová pozícia Slovenska voči európskemu rozpočtu predstavovala až +3,095 miliardy eur.

Najviac prostriedkov z rozpočtu EÚ v roku 2015 využilo Slovensko na takzvanú hospodársku, sociálnu a regionálnu kohéziu, na ktorú bolo určených 3,086 miliardy eur. Ďalších 566,5 milióna eur putovalo do slovenského poľnohospodárstva. Priame platby našim farmárom dosiahli bezmála 440 miliónov a do rozvoja slovenských vidieckych oblastí investovala EÚ 122,5 milióna eur. Rozpočet Európskej únie prispel aj na programy v oblasti bezpečnosti, ako aj na programy Európa pre občanov a Kreatívna Európa.

Veľkou výhodou je, že Slovensko je súčasťou jednotného trhu, ktorý nám umožňuje bezproblémový export našich výrobkov. Slovenská ekonomika je postavená na exporte a 85 percent slovenského exportu ide práve na európske trhy. Vstup do EÚ Slovensku pomohol tiež pritiahnúť zahraničné investície. To pomáha Slovensku dobiehať vyspelejšie krajiny. Kým v roku 2003, pred vstupom do EÚ, bol HDP na obyvateľa na úrovni 55 percent priemeru EÚ, dnes už dosahuje 77 percent európskeho priemeru. Slovensko je príkladom dlhodobého ekonomického rastu - očakáva sa, že HDP bude aj naďalej rásť viac ako 3 percent vďaka priaznivému vývozu, stabilným výdavkom domácností a vďaka zlepšeniu podmienok na pracovnom trhu.

Avšak členstvo v EÚ nie je len o financiách. Prináša nové práva a príležitosti. Slovensko doteraz vždy dobre využilo európske šance. S cieľom vstúpiť do Európskej únie si posilnilo demokratické inštitúcie, zreformovalo svoje hospodárstvo a prijalo európske hodnoty. Integrácia do EÚ Slovensko pevne ukotvila v rodine vyspelých a demokratických krajín Európy. Zlepšilo sa jeho postavenie a váha na medzinárodnej scéne. Vstupom do Schengenu sme získali voľný pohyb bez hraníc a eurozóna nám zase priniesla spoločnú menu euro. Skvelo sme využili aj naše prvé predsedníctvo v Rade Európskej únie v roku 2016. Slovensko sa zviditeľnilo vo svete, dokázalo, že aj malá krajina je schopná viesť Európu tak, aby bola silnejšia a úspešnejšia. Silná a úspešná Európa zároveň znamená silnejšie a úspešnejšie Slovensko.

[Údaje Eurostatu o rozpočte EÚ na rok 2015](#)
[Koľko Slovensko vyčerpalo z rozpočtu EÚ v roku 2015](#)

**60 DOBRÝCH DÔVODOV PREČO EÚ
JE TO VAŠA EURÓPA
60 ROKOV RÍMSKYCH ZMLÚV**

Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku
Palisády 29
811 06 Bratislava
tel.: + 421 (2)54 43 17 18
fax.: + 421 (2)54 43 29 72
e-mail: info@europa.sk, comm-rep-sk@ec.europa.eu

Aktualizácia: 31. marca 2017
© Európska únia, 2017

PAPER	NA-01-17-219-SK-C	ISBN 978-92-79-66896-8	doi:10.2775/151258
PDF	NA-01-17-219-SK-N	ISBN 978-92-79-66895-1	doi:10.2775/549084

Zastúpenie na Slovensku